CHRONICON DE REGIBVS FRANCORVM, A PHARAMVNDO VSQVE AD HENRICVM II.

PARISIIS
Apud Vascosanum, uia Iacobea, ad insigne Fontis.
M. D. XLVIII.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

FRANCORVM gens è Germanica nobilitate in Galliam ueniens, regnum condidit: quæ tanta fuit animi magnitudine & uirtute, ut nullus usquam populus fuerit, quem ferociter bello nõ appetierit: aut lacessita, magna cum laude non repulerit. Gallias enim debellauit, cum quibus non pro imperio & gloria, sed pro salute atque uita omnes ferè orbis nationes armis contenderunt. Ea prima toti pariter Germaniæ imperauit: quam neque Romani, neque alij quantumuis potentes, non modò domare, sed nec uincere potuerunt. Nullum porrò in Europa florens ac nobile regnum est, uel principatus, qui non ut olim à Troianis originem ducere nobilissimus quisque gloriabatur, ita à Francis sanguinem trahere se iactet, & Liliorum insignia circunferat. Reges quos Berosus ordine commemorat, sciens prætermitto, nolens quicquam literis mandare, quod non incorruptis rerum gestarum monumentis sit traditum. In primis enim operam dedi, & id maximè studui, ut quæ adhuc immensis uoluminibus & ueteribus fabulis dispersa iactabantur, ea paucis & certo ordine comprehensa, uerissimaque, quantum fieri potuit, in lucem emitterem. Franci igitur, quibus Duces antea, aut, si mauis, Reguli imperitabant, Pharamundum primum Regem potentissimum habuerunt.

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
420	1	FARAMVNDVS I. REX AN. XI.	4381
421	2		4382
422	3	*Lex Salica hoc tempore condita fuit.*	4383
423	4		4384
424	5		4385
425	6		4386
426	7		4387
427	8		4388
428	9		4389
429	10		4390
430	11		4391
431	1	CLODIO COMATVS II. REX ANN. XVIII. *Alij Capillatum, alij Crinitum uerbo idem significante nominant.*	4392
432	2		4393
433	3		4394
434	4		4395
435	5		4396
436	6		4397
437	7		4398
438	8		4399
439	9		4400
440	10	*Germanus Altissiodorensis Episcopus.*	4401
441	11		4402
442	12		4403
443	13		4404
444	14		4405
445	15		4406
446	16		4407
447	17		4408
448	18		4409
449	1	MEROVEVS III. REX AN. X.	4410
450	2		4411

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
451	3	*Attila Hunnorum rex cum quingentis hominũ millibus Germaniam permeãs, non paucas diruit urbes: cum multam etiam Galliæ partem peragrasset, tandem Aurelianum obsidet.*	4412
452	4	*Annianus Aurelianensis episcopus. Lupus Tricaßium episcopus.*	4413
453	5	*Nicasius Rhemorũ Archiepiscopus martyr. Quæ de Vrsula & undecim millibus uirginum martyrum leguntur, his temporibus gesta sunt. Cum Attila pedem referente manus cõserit in Catalaunis Aetius Imperatoris præfectus in Gallijs, cui Meroueus Francorum rex, & eius filius Childericus, Theodoricus Visigotthorũ rex, & eius filius Thorismũdus suppetias ferunt. In eo prælio ex utraque parte interiere ad 180. millia hominum fortißimorum. illic Theodoricus occubuit.*	4414
454	6	*Attila uictus Aetij incuria euasit, & in Pannonias profugit. Thorismũdus patri Visigotthorum regi succeßit.*	4415
455	7		4416
456	8		4417
457	9	*D. Genouefa uirgo Parisiensis.*	4418
458	10		4419
459	1	CHILDERICVS IIII. REX ANN. XXVI.	4420
460	2		4421
461	3	*Childericus rex libidinosus, & omnis generis luxui addictus, quũ tributis populum aliquãdiu uexasset, quò fastum & pellices maximè foueret, tandẽ ob insolentiam expellitur, preciũ stultitiæ fe-*	4422

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		rens. Aegidius Romanus Sueßionum præfectus succeßit in eius locum per annos 8.	
462	4		4423
463	5		4424
464	6		4425
465	7		4426
466	8		4427
467	9		4428
468	10		4429
469	11	*Rex Vidomari opera amici fidißimi in regnum reuocatur, cui obuiam proficiscitur ad Ambaros usque, cũ amplißimo Francorum nobilium comitatu. Bißina Bißini regis Turingiæ uxor, marito relicto, Childericum est sequuta.*	4430
470	12		4431
471	13		4432
472	14		4433
473	15		4434
474	16		4435
475	17	*Colonia à rege expugnata, & exercitus Aegidij cæsus.*	4436
476	18		4437
477	19		4438
478	20	*Britanni ex insula Albione olim, nunc Anglia uocata, profecti, & nouas sedes quærentes, conantur Pictones, Andes, Cœnomanos, & Engolismẽses armis expellere suis sedibus: & usque in Aquitaniam, quam tum Visigotthi occupabãt, penetrauere.*	4439
479	21		4440
480	22		4441
481	23	*Aegidius moritur, cuius filius Syagrius*	4442

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
481		cum in patris locum apud Suessiones successisset, Franciæ regnum affectat.	4442
482	24		4443
483	25		4444
484	26	Annos regnauit 30. Paulus Aemylius.	4445
485	1	CLODVEVS 5. REX AN. 30. Clodoueus apud Suessiones uxorē ducit Christianam Clotildem Burgundionē.	4446
486	2		4447
487	3		4448
488	4		4449
489	5	Syagrius à Suessionibus expulsus, Tolosam confugit ad Alaricum Visigotthorū regem, à quo proditus, & Clodoueo redditus, securi percutitur. Sic desiere expulsi & cæsi in Galliis imperium habere Romani.	4450
490	6		4451
491	7		4452
492	8		4453
493	9		4454
494	10		4455
495	11	Clodoueus Turingiam subiugat.	4456
496	12	à Rheno ad Sequanam regnū dilatat,	4457
497	13	ad Ligerim usque fines suos extendit.	4458
498	14	Meleduni arcem expugnat.	4459
499	15	Diu multumq; laborauerat Clotildis regina ut maritū regem ad Christi fidem conuerteret, quod præstare nunquam potuit: aliquando autem deo ita uolente cōtigit, ut in bello ad Tolbiacum in Vbiis, quod gerebat aduersus Alemanos, periculi magnitudine, idolorúmque diffidētia, repentè uouerit se Christianum fore: quo facto eorúmque rege cæso, confestim ui-	4460

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
499	15	*ctor euadit, omnémque Alemaniam reddit tributariam. Et ex prælio redeunti, ut gratificaretur, obuiam processit Clotildis usque Rhemos, ubi à Remigio pontifice sacrum baptisma Christíque fidem suscipit.*	4460
500	16	*Lantieldis regis soror ab Arriana hæresi conuertitur, partim in gratiam Theodorici Italorum regis, qui, dum Clodoueus in ecclesiastico erat cõcilio quod Aureliani habuit, legatos ad eum miserat: partim ob nuper susceptam religionem. Alemanos à grauissimis quæ uictor imposuerat tributis, durísque legibus subleuat. Hanc synodũ Aurelianensem alij scribunt fuisse ann. 512.*	4461
501	17	*Initiũ belli aduersus Alaricũ Visigotthorũ regẽ, ex quo acerrimæ inter utrosq; principes & populum exarserunt inimicitiæ. Gundebaldus Burgundiæ rex, & Clotildis patruus, instigante Theodorico res inter Alaricum & Clodoueum cum componere conatus fuisset, tanquam alteri plus fauisset, ipsum, iunioris fratris Odesilli impulsu, dimidio regni Clodoueus spoliat, eíque cõcedit. Odesillus mox à fratre proditore circũuentus, & Viennæ oppressus occiditur. Caussa igitur speciosiori Clodoueus cum magna militum manu Gundebaldum persecutus, regno & patria cedere cogit.*	4462
502	18		4463
503	19		4464
504	20		4465
505	21		4466

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
506	22		4467
507	23		4468
508	24		4469
509	25	In Pictonibus ad cãpos Vogladẽses Alaricus rex & Visigotthi cæduntur. Mœnia Engolismæ ruinosa, in conspectu Clodouei urbem aggressuri ruunt, quod pro miraculo creditur. Illinc Burdegalã usque hostes insecutus est. Theodoricus regis Clodouei nothus, in Aquitaniam præmissus, Albios, Ruthenos, Aruernos, Tolosates, Vasconiámque subiugat. Aruerni postremi sese regi dedunt, cæso Appollinare eorum duce Sidonij episcopi cõsanguineo. Almaricus Alarici filius in Hispaniam fugiens, patri successit. Rex intellecta Gundebaldi morte, Sigismundo eius filio eam regni Burgundiæ partẽ quæ est ultra Ararim, reddit, ut ulceratũ Theodorici animũ ob Alarici generi sui cædem, mitigaret. Reliquam uerò partem, quæ est cis Ararim, sibi seruat. Omues tum ferè Gallias & uniuersam Alemaniam rex tenebat sub ditione.	4470
510	26	Cannacariũ Cameracensium & Atrebatium Regulum, quòd se uerum regni hæredem diceret, eius quoque fratres & totã familiã sustulit Clodoueus. Adulterinam pecuniã domesticis proditoribus, quorũ erat usus opera, persoluit. Clodoueus ab Anastasio imperatore dona recepit Patriciatus & Cõsulatus titulum & insignia: coronã insuper aureã multis unionibus distinctã, quam postea Romam D. Petro offerendam remittit.	4471

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
511	27	*Theodoricus cum lxxx. hominum millibus Ilbam comitem in auxilium Almarico regis Alarici filio mittit, ut in patris uindictā persequatur Frācos, qui Aquitaniæ relicti erant præsidio. Francorum ad uiginti millia, aut etiam amplius caduntur. Sigibertus Coloniæ præfectus à flagitioso filio trucidatus, quò maturius patri succederet. In eum seuerissimè rex animaduertit, parricidiumq́; sanctissimè ultus est. De Chararico eiusq́; filio monachatū profiteri coactis, supplicium quòd de rege maledicerent, sumptū est.*	4472
512	28		4473
513	29		4474
514	30	*Clodoueus Lutetiæ sepultus in æde quā apostolis Petro & Paulo erexerat, hodie templum D. Genouefes appellatur.*	4475
515	1	CHILDEBERTVS VI. REX ANN. XLV. *Regnum diuisit cū fratribus, cui Parisiorum, Clotario Suessionum, Clodamiro Aurelianensiū, Theodorico Notho Mediomatricū regna obuenere. Pacem cum Almarico cōfestim ineunt, data in uxorem Clotilde sorore, & Tolosatibus redditis. Tichildis altera eorum soror sacerdos uixit. Sigismundus Burgundiæ rex filium necat Sugerium in gratiam nouercæ.*	4476
516	2	*Clochilaicus Danorū rex à Francis quos classica incursione inuaserat, pfligatus. Theodobertus Theodorici filius uictor*	4477
517	3	*ad patrem redit.*	4478
518	4	*Hermenfredus Turingus Bertariū fratrem necat, nec quieuit antequā Bade-*	4479

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
518	4	rico alteri fratri idem fecisset, accito ad scelus & prædam Theodorico.	4479
519	5		4480
520	6	Clodamirus Aurelianensis Sigismundū Burgundionem cum postrema uxore & eorum liberis bello capit, quos Aurelianis necat. Gundemarus frater elapsus Burgundiæ regnum occupat.	4481
521	7	Clodamirus successor Burgundionis uictoria elatus illuc redit, Gundemarū persecuturus: à quo fugam simulāte circunseptus est, & in ipso cōflictu cæsus.	4482
522	8		4483
523	9		4484
524	10	Theodoricus nō accepta ab Hermenfredo parte prædæ quam promiserat, adiuuante Clotario illū aggreditur, uincit & cædit, Turingiámque subiugat. Clotarius in matrimonium accepit captiuam Radegundem defuncti Bertarij filiam.	4485
525	11	Childebertus bello occidit Almaricū Hispaniæ regem, quòd Arriana hæresi infectus, à qua abhorrebat Clotildis uxor, Franci soror, eā quòd durè tractaret: quæ dum à fratre reducitur, in itinere obit. Parisijs iuxta patrem sepelitur.	4486
526	12	Clotarius in odiū mortui Clodamari fratris Augustodunum obsidet, captiuamq; Burgundionum abducit reginā. Gundemarus eius maritus rebus omnibus exutus, in Hispaniā fugit, illincq; ut tutior esset, in Africam traijcit. Childebertus & Clotarius Burgundiā inter se partiūtur, nulla Clodamiri filiorū habita ratione.	4487
527	13		4488

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
528	14		4489
529	15		4490
530	16	Franci à rege puero Athalarico uniuersæ Galliæ dominium auferunt, quod eius auus Theodoricus Italiæ rex tenuerat. Amalasiũta mater & tutrix Theodoberto Mediomatricũ regi prouinciã tradet.	4491
531	17	Clotarius adolescẽtulorũ fratris filiorum Theobaldi & Guntari manibus proprijs cæde patrata, extemplo Parisiorum Lutetiam exit. D. Clodoaldus minimus natu, qui euaserat, monachatum professus est. Clotildis auia, quæ illos apud se educauerat, rei indignitate percita, Turones se cõtulit. Quo facto penes Childebertum & Clotariũ summa rerum fuit, cœperuntq; simul in Francia regnare.	4492
532	18		4493
533	19		4494
534	20		4495
535	21		4496
536	22	Iuetoti paruuli regni in Rotomagensi agro institutio & creatio hæredibus Valteri Iuetoti à rege ante aras necati.	4497
537	23	Theodobertus Mediomatricum rex potentẽtissimus.	4498
538	24		4499
539	25		4500
540	26	Regum inter se oriũtur suspiciones. Childebertus cũ fratris filio Theodoberto aduersus Clotarium, Clotilde matre repugnante reclamãtéque, armatur: sed subita in ipso cõflictus initio oborta tempestas quadam numinis uoluntate acies dirimit in agri Aurelianẽsis uico cui nomẽ est	4501

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
540	26	Combrium: quæ res animos inter se discordes in concordiam traxit.	4501
541	27	Theodobertus partim suis, partim ducũ auspicijs in Italiam uaria sæpe fortuna ingressus est. ab alijs amplissima retulit spolia, alijs uerò tributa imposuit. Childebertus eiúsque frater Clotarius Cæsaraugustam deficere ab hæresi Ariana cogunt, plurimásque in Hispa-	4502
542	28	nia urbes expugnant.	4503
543	29		4504
544	30		4505
345	31		4506
546	32		4507
547	33		4508
548	34		4509
549	35		4510
550	36	Theobaldus Mediomatricum post Theodobertum rex.	4511
551	37		4512
552	38		4513
553	39		4514
554	40	Clotildis regina in Turonibus obit, cuius cadauer Lutetiam translatum.	4515
555	41		4516
556	42	Qui remanserant Franci in Italia, caduntur. Theodobaldus sine liberis moritur, regnumq; reliquit Clotario alteri patruorum. Clotarius cui magnũ erat aduersus Saxones & Turingos negotium, summa immanitate omnia ferro & igni uastabat. aliquando tamen uitæ periculum adijt.	4517
557	43	D. Radegũdis apud Pictones deo quàm marito gratior & acceptior.	4518

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
558	44		4519
559	45	*Childebertus nullis relictis liberis moritur, sepeliturque in D. Germani æde, quæ est ad muros urbis, ab eo erecta & dicata D. Vicentio cum ex Hispania rediret.*	4520
560	I	CLOTARIVS SOLVS VII. REX ANN. V. *Tertiam redditυum ecclesiæ partem sibi exhiberi iußit, cui Turonum archiepiscopus liberè & fortiter interceßit, uaticinatus regno spoliatum iri regem, si pauperum bona attenuaret atque eriperet.*	4521
561	2		4522
562	3		4523
563	4	*Granum filium bello subactum, cũ uxore, liberis & uniuersa familia rex exurendum curat. is enim patri nõ audiens, acrebellis, multa Galliæ damna intulerat, primùm à Childeberto patruo inflammatus, caussam eius deinde defendẽte socero Aquitaniæ duce. Postremùm Conabus Britannus eum excepit ac tutatus est. Socerum illum rex ferè perdiderat, Britannum autem paulò ante filij necem interemerat.*	4524
564	5	*Rex Compendij obiit, in æde D. Medardi Sueßionensis sepultus, quã paulo ante mortem ædificare cœperat*	4525
565	I	CHEREBERTVS VIII. REX ANN. IX. *Ei, diuisa inter fratres hæreditate paterna, Parisij sorte obuenere. Chilperico Sueßionũ regnũ: qui cũ patris thesauros intercepisset, magna ui pecuniæ Parisios ad sese pertrahere sperabat.*	4526

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
565		*Guntranno Aurelianensium, Sigiberto Mediomatricum.* *Nonnulli ferunt Cherebertũ paucos annos uixisse, qui muliere quauis corruptior, totus in scortationibus & luxu uitam agebat.*	4526
566	2		4527
567	3	*Sigibertus Hũnos profligat, qui per Turingiam signis infestis cõtra se uenerant. Adeò parum inter reges Chilpericum & Sigibertum conueniebat, ut uterque leuicula occasione captata frequenter alterius fines inuaserit: nonnunquam fœdus inter se feriebant: sed id simulatum erat, quò uterque incautum alterum opprimeret. Guntrannus paci semper studebat.*	4528
568	4	*Sigibertus Sueuis agrum à Saxonibus relictum cum Italiam peterent, habitandũ dedit. Chilpericus cum prima uxore Audouera diuortium fecit, ex qua tres susceperat liberos, Theodobertũ, Meroueum, & Clodoueum, eamq; in cœnobiũ apud Cœnomanos coniecit.*	4529
569	5	*Sigibertus Brunechildẽ Athanagildi Visigotthorum regis filiam uxorem ducit. Chilpericus Galsontem alteram regis Athanagildi filiam uxorẽ ducit: quæ cum*	4530
570	6	*ferre Fredegundẽ pellicem non potuisset, mortua in mariti lecto inuenta est.*	4531
571	7		4532
572	8		4533
573	9		4534
574	1	CHILPERICVS IX. REX AN. XIIII. *Initio Chilpericus neq;*	4535

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		omnia tenebat, neque fortior erat.	
575	2		4536
576	3	Orientis Imperator Francis prouinciam restituit, de qua dum Guntrannus & Sigibertus certant, Longobardi eam diripiunt. Fratres de regno certant. Sigiberto in Germania trans Rhenum occupato in rebus ordinandis, Rhemorũ op-	4537
577	4	pidum quod illius ditionis erat, nonulláque in Cãpania loca Chilpericus adoritur, parátque bellum quantum potest maximum cum filio Theodoberto. Hunni bello iterum moto, cum ferè suis præstigijs & incãtationibus uictores euasissent aduersus Sigibertum, diu duraturum cum eo fœdus percutiunt. Sigibertus rediens Sueßionũ deditione facta Theodobertum capit: quem ubi iureiurando	4538
578	5	adstrinxit bellum aduersus se nunquam suscepturũ, statim ad Chilpericum remittit. Theodobertus iussu patris uiolato iureiurando contra patruũ dimicans, caditur. Chilpericus rebus accisis cũ uxore Tornacum se recipit. Sigibertus magna pompa cum uxore Brunechilde Lutetiã Parisiorũ ingreditur, à quibus est honorificè receptus. Paucis pòst diebus cũ fauorem in se principum, quibus gratior quàm frater erat, perspectum haberet, ob idque instituisset fratri nec uitam	4539
579	6	nedum fortunas relinquere, à duobus trucidatur percussoribus ad id facinus à Fredegunde Chilperici uxore immißis. Brunechildis quæ tũ Lutetiæ erat, mariti morte cognita, Childeberbũ filiũ illico	4540

Anni Christi	Anni Anni		Anni Mundi
579	6	*liberat, & clàm in Austrasiam mittit. qua re Chilpericus indignatus, ablato uniuerso eius mundo ditissimo, copiosissimóque, datis custodibus relegat Rotomagum.*	4540
580	7	*Merouerus cum patrui occisi uxore Brunechilde Rotomagi matrimoniũ cõtrahit, approbãte & ministrãte Prætextato Rotomagensiũ archiepiscopo. Chilpericus pater illinc eductum instigãte Fredegunde nouerca in cœnobiũ detrudit.*	4541
581	8		4542
582	9	*Prætextatus Rotomagen. archiepiscopus Fredegundis opera in exilium mittitur, reclamantibus episcopis. A rege patre Merouerus cæditur. Brunechildis ad filium in Austrasiam remittitur.*	4543
583	10		4544
584	11	*Fredegũdis nouercæ imperio Clodoueus natu postremus regius iuuenis necatur.*	4545
585	12		4546
586	13		4547
587	14	*Fredegundis eiusq; adulter Landricus M. Eq. regem noctu à uenatione redeuntem ad Calam trucidandum iugulandumq; curant. cuius cadauer ad D. Germani adẽ quæ in Lutetiæ suburbijs est, delatũ, ibi sepelitur. eius filius Clotarius tunc natus erat menses 4.*	4548
588	1	CLOTARIVS SECVNDVS X. REX ANN. XLIIII. *Guntrãnus patruus rector Franciæ tutorem pueri Landricũ M. Eq. instituit, uoluitq; apud matrem Fredegundem illum educari,*	4549

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
589	2	Anno nondū exacto Childebertus Mediomatricum rex, regni administrationem obtinere armis tētabat, frustra etiā Fredegundem deposcens, de qua supplicium sumere decreuerat. Guntrānus quò quietum redderet, illum adoptat, & in testamenti tabulis hæredem scribit. Gundoaldus cum se ad aliquod tempus Clotarij primi filium finxisset, tandem à suis proditus, cum ijsdem ad supplicium ducitur. Ad Longobardos ex Italia pellendos Childebertus ab imperatore Mauricio pecuniā accipit: sed hoc frustra fuit. nam modo pace facta cum ijs, modo inferior discedebat. quod siquando hunc uictorem esse contingeret, illi se arcibus & oppidis locisq; munitissimis facilè tuebātur. Prætextatus Rotom. Archiepiscopus reuocatus die Paschæ in templo cæditur Fredegundis dolo. Hæ sunt per initia regni Clotarij mutationes.	4550
590	3		4551
591	4		4552
592	5		4553
593	6		4554
594	7	Childebertus Anthari Longobardo repudiato, sororem Ricardo Visigotthorum regi elocat. Antharis Bauarorum regis filiam accipit uxorē. inde ortum est inter Frācos & Bauaros bellū. Alij anno 589.	4555
595	8	Tassillo rex Bauariæ per Childebertum statuitur.	4556
596	9		4557
597	10	Guntrānus rex bonus moritur, cui testamēto succedit Childebertus fratris filius.	4558

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
598	11	In Sueßionibus profligatur Childebertus, cæsis militum X X.M. in eo prælio. Dux regij exercitus Lādricus M.Eq. Fredegundis mulier ad quiduis audax & animosa semper in prima stans acie ad animandos milites puerum ostentabat.	4559
599	12		4560
600	13	Childebertus & eius uxor eodē die intereunt, non sine ueneni suspicione. Brunechildis duobus pueris regibus Theodoberto Austrasianorum, & Theodorico Burgundionum tutrix remansit.	4561
601	14	Cacannus rex Hunnorum in Austrasiā irrumpit, cui Brunechildis data pecunia ad suos redire persuasit. Fredegundis enim bello persequebatur duos Childeberti filios ualde pueros. ea porrò in exitu anni moritur.	4562
602	15		4563
603	16		4564
604	17	Gallia bellis premitur. Theodobertus &	4565
605	18	Theodoricus reges in Senonibus magnā Clotario cladem inferunt, adeò ut iniquas pacis conditiones, quas seruare nequijt, ab illis accipere cogeretur.	4566
606	19		4567
607	20		4568
608	21		4569
609	22		4570
610	23	Theodoricus & Theodobertus bellum inter se parant Brunechildis auiæ consilio, quæ pulsa ab Austrasia Theodoricū ad id instimulabat. sed Protadio M.Eq. Burgundionum militari seditione interempto, Theodoricus fratri pacem dedit.	4571

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
611	24		4572
612	25	Iterum uincitur Clotarius, res semper nouas in Stampis moliens: amissúmque decus recuperare sperans, maiorem quàm antea cladem accipit per Theodoricum. Bertoaldus tamen Theodoberti Austrasiani exercitus legatus cecidit. In his prælijs supra hominum triginta millia perijsse feruntur. Desiderius Viennensium episcopus martyrium tulit à Theodorico lapidibus obrutus.	4573
613	26		4574
614	27	D. Columbanus à Theodorico rege in exilium pellitur, quòd nothos eius ex scortis susceptos regno nunquam successuros diceret.	4575
615	28	Theodoricus ad Salationem pacem à fratre petit, Clotarium, exterósque reges Hispanum Longobardúmque uehementer infensos metuens, coniunctis uiribus bellum apparantes. Conspiratione fracta, & Clotario precio & promissis persuaso ac pacato, Theodobertum fratrem bello aggreditur: & magna hominum cæ-	4576
616	29	de facta in pugna Tullensi semel atque iterum uictus Theodobertus ad Coloniã fugiens, captiuus Cauillonum ducitur, P. Aemylio: alij tradunt in acie cæsum. Theodoricũ dysenteria quidam sublatum, alij ueneno putant. Annales & historiæ narrant hoc loco Brunechildis mortem, & tragica scelera, quæ magna ex parte fabulosa puto. Clotarius rex solus pacificus, gratiosus, & suis charus.	4577

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
617	30	*Alethеus morte multatur, quòd in Clotarij regis necem conspirasset. Bertrudis regina (cuius subornãdæ corrũpendæq; ad id facinus susceperat negocium Leudemũdus Sedunensium episcopus, melior leno quàm præsul) rem omnem prudenter & magna fide uiro detegit. Clotarius episcopo, uita eius seruata, aliam nõ irrogat pœnã, quàm ut non liceret è diœcesi pedem efferre. O regis pietatem in ecclesiasticum ordinem! ò gratiam flagitio so factam! Clotarius fœdus cum Longobardis diu duraturum percutit.*	4578
618	31		4579
619	32		4580
620	33		4581
621	34		4582
622	35		4583
623	36		4584
624	37		4585
625	38		4586
626	39	*Dagobertus in contumeliam superbo pædagogo barbam uellit ac resecat, uirgisq; cædendum iubet. Pro miraculo habetur patris iram uitare potuisse: adeò regis animus hoc filij facto offensus erat, ut ægrè ueniam dederit, cæsum adeò & lacerum uerberibus hominem aspiciens.*	4587
627	40		4588
628	41	*Rex Austrasiæ partem Dagoberto regendam dedit, cui Pipinũ & Arnulfum, ut eorũ cõsilijs pareret, & uteretur, adiũgit.*	4589
629	42		4590
630	43	*Crudelis cruentáque Clotarij uictoria suppetias ferentis Dagoberto filio in bello*	4591

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		aduersus Saxones in capite saucio.	
631	44	*Dagobertus Cometrude Sichildis nouerca sorore in matrimoniũ accepta, nihil nõ apud regẽ patrem indulgentiss. poterat. Clotarius duobus filijs Dagoberto & Ariberto relictis ex duabus uxoribus, obijt, in æde D. Germani sepultus.*	4592
632	1	DAGOBERTVS XI. REX AN. XIIII. *Fratri Ariberto Aquitaniæ regnũ in partẽ hæreditariam dat.*	4593
633	2	*Dagobertus Sclauos adhuc idolatras debellat.*	4594
634	3		4595
635	4	*Franci Vasconiam debellant.*	4596
636	5	*Adeò mulierosus erat Dagobertus, ut quocunque proficisceretur, secum agmen scortorum & pellicum traheret: nec eo cõtentus, uarijs in locis collegia formosarũ instituit, quæ habitu & elegantia reginarũ uestirentur. Quam rem dum diuus*	4597
637	6	*Amandus liberè reprehendit, in exiliũ mittitur. Reuocatum asserit Gaguinus ubi regem huius facti aliquantum pœnituisset.*	4598
638	7		4599
639	8	*Rex Iudæos omnes qui Christianismũ profiteri nollent, Francia edicto expellit. Dagobertus ædem diui Dionysii à fundamentis erexit, ex alijs undequaque corradens, eásque spolians, quò hanc unam ditaret. nec quisquam ante eum inuenitur qui patrimonij reditus annuos templis tam magnificè profuseq; donarit. Monachorum ocium & inertia multas texuit de eo fabulas, ut assentatione &*	4600

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
639		laudibus principum facultates ad hamum pellicerent. Credo Dagobertū bonum fuisse uirum: uerùm nō usque adeò sanctum, qui in immensis cum donationibus tum ædificijs salutem, quemadmodum isti persuadebant, poneret. Horum istiusmodi commenta apud exteros nostrarum eleuant historiarum fidem. In hoc monachorum collegio uiros fuisse quamplurimos religione & sanctitate celebres non dubito, qui maiora loco illi ornamenta quàm tales scriptores, attulere. Hoc autem maximum est regum Franciæ Mausoleum. Aribertus rex Aquitaniæ moritur relicto infante	4600
640	9	Chilperico: quo mox extincto, summa rerum Dagoberto cessit. Dagobertus filium Sigibertum Austrasianorum regem facit, ut contra Sclauos deorum cultores patriam tueatur.	4601
641	10		4602
642	11		4603
643	12	Vascones rebelles in fidem recipit. Iudicaildis Britanniæ rex amicitiam & societatem regis init. Ega Magister Equitum Francorum.	4604
644	13	Sisenandus Dagoberti ope rex Visigotthorum creatur, pulso Santilla. Paulus Aemylius scribit 16. ann. regnasse, sed duos in Austrasia numerat uiuo adhuc patre.	4605
645	14	Dagobertus profluuio uentris Spineti propter Sequanam IIII. CAL. FEBR. moritur sepultus	4606

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		in æde D. Dionysij, quam extruxit.	
646	1	CLODOVEVS SECVNDVS XII. REX ANN. XVII. Sigibertus maior natu Austrasia cōtētus. Clodoueus & Ludouicus idem nomē est Germanicè. Hic primus Ludouicus numeratur. Nam Clodouei nomen priori illi Magno conceditur, quia regnum Francorum primus Christum professus est.	4607
647	2	Grimoaldus Pipini filius M. Eq. Austrasianorum.	4608
648	3	Ercembaldus M. Eq. Francorum.	4609
649	4		4610
650	5		4611
651	6		4612
652	7	Sigibertus Austrasianorū rex nulla prole suscepta, Ildebertum filium Grimoaldi Magistri Eq. adoptat, uerùm mox nascitur illi filius Dagobertus.	4613
653	8		4614
654	9		4613
655	10		4616
656	11	Grimoaldus Dagobertum ualde puerū & tonsum & monachū in Scotiam mittit, quem pater moriens, eius fidei cōmendauerat. Filium Ildebertum Austrasianorum regem salutat.	4617
657	12		4618
658	13	Franci perfidiam hanc & proditionem ferre non possunt. Ildeberto in pugna occiso, Grimoaldus captus Parisijs in carcere uitā miserè finijt. Clodoueus Childericum filium secundum regem in Austrasiam mittit.	4619
659	14		4620

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
660	15	*Hac tempestate fames maxima Galliā inuasit: cui ut succurreretur, Clodoueus aurum & argentum quo ædem D. Dionysij Dagobertus pater impensè magnificēque ornauerat, arripit & aufert, & egentibus piè distribuit. Thesaurū etiam in capsis & ferculis, brachiumq; D. Dionysij frangit & asportat, propterea aiūt regem insanijsse, ac mente captum perreliquū uitæ tempus diuina numinis uindicta. Certè si pauperum gratia submo-*	4621
661	16	*uit, sapienter & religiosè fecit: quanuis illum uita defunctum mentis impotem finxerint eo spectantes, ne posteri principes hoc sibi exemplū in diripiendis ecclesiæ facultatibus ad imitandum proponerent, nō solùm in egentium inopia, sed in suis etiam aliquando negotijs. Cōtrà uerò si alia motus cupiditate, quàm ut fame pereuntium necessitati bona dilargiretur, quæ ad subsidiū pauperū ecclesiæ dicata donataq; sunt, equidē statuo indignum & nephariū sacrilegium fuisse. Non magis enim delirare atque insanire poterat. Sanctæ diuorum reliquiæ ac simulacra preciosa uendita sæpenumero sunt ut expressæ necessitati subueniretur: persuasumq; nobis esse debet, quòd illi uiui se uenales exhibuissēt, ut populum fame, miserijs, totq; malis uexatum liberarent. Vtinam non ob alias caussas ecclesiæ bona auferantur.*	4622
662	17	*Rex obijt, in æde D. Dionysij sepultus. Multi annos tantùm regnasse 16. tradunt.*	4623

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
663	1	CLOTARIVS TERTIVS XIII. REX ANN. IIII.	4624
664	2		4625
665	3		4626
666	4	*Rex ad* Calam Parisiorum *uicum decedit, sepultus in æde* D.Dionysij.	4627
667	1	*Hoc anno* Theodoricus Clodouei *filius* Childerico *minor, post fratrem* Clotariū *regnauit* Ebroini M.Eq.*authoritate: sed ob incontinentiā & scelera à regno* Rex *expellitur. Magister autem* Eq.*callidus, astutus, & crudelis in cœnobium truditur,* Childerico *qui in* Austrasia *imperitabat, accersito. Soluti & pusilli animi reges, inertes, toti in luxu & uenere. à maioribus degenerantes, se regnumq́; Magistris Equitū permittebant. In delicijs, helluationibus, ac libidinibus cum mulieribus clàm uolutabantur. nullo tēpore in publicum prodibant cum pompa & regio apparatu, præterquā* Calend. *Maijs, ut accepta & data uicißim salute,* Regis *officio fungi, ac partes obire uiderentur.* Fere Parisij, & Neustriæ *regnum erant uniuersæ eorum ditiones.* Reliquum Galliæ *in controuersia erat, quamplurimis ab eorum* Imperio *descicentibus, dum penes* Magistros Equitū *summa rerum esset.*	4628
668	1	CHILDERICVS SECVNDVS XIIII. REX ANN. XII. Vlfoaldus M.Eq.	4629
669	2		4630
670	3		4631
671	4		4632

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
672	5		4633
673	6		4634
674	7		4635
675	8		4636
676	9		4637
677	10		4638
678	11		4630
679	12	*Rex Bodillum uirum insignem & nobilem ad palum ligandum, flagrisq́; cadendum iubet: quod dum facit, maius in se suorum concitat odium. Hic graui affectus iniuria, ulcisci statuit. itaque coniuratione facta, dū in ea sylua quæ ad Calam Parisiorum uicum est, rex uenatur, illum ex insidijs ad uesperam adoritur, & interimit. idem continuò facit utero gerenti Reginæ. uterque in æde D. Germani à pratis sepultus est.* *Vlfoaldus* M. Eq. *euadit, & in Austrasiam redit.* *Theodoricus reuocatus in regnum restituitur, sed cui datur* Leudesius *Ercembaldi filius* M. Eq.	4640
680	1	THEODORICVS XV. REX ANN. XIIII.	4641
681	2		4642
682	3		4643
683	4		4644
684	5		4645
685	6	*Ebroinus relicto monachatu, ingenti scelerator ū manu collecta, clanculario Audoëni archiepiscopi Rotomagēsium admonitu, hostes magna celeritate opprimit, & gazā intercipit. tandē Regis & regni administrationem recipit, Leudesio*	4646

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		perfidiosè occiso inter colloquendum. *Plurimi illius caussa episcopi in perpetuum exilium mittuntur: plerosque, ut animū sanguine expleret, iugulādos curat.* D. Leodegarius *Eduorū episcopus post longa carceris tædia capite trūcatur, confossus prius oculis, & corpore miserè mutilato, dilaniatoq́;.* Eius frater Guerinus nomine, paulò antè lapidibus obrutus fuerat. D. Lābertus exulat. Amatus post aliquot annos in exilio moritur. Pipinus Crassus Ansigisi filius.	
686	7		4647
687	8	*Pipini & Martini Austrasianorum ducum acies fundit* Ebroinus *in agro Laudunensi. contra fidem datam Martinum ad se in colloquium accersitum crudeliter interimit.* Ermenfredus *in ultionē ex insidijs sceleratum* Ebroinum *noctu in lecto iugu-*	4648 4649
688	9	*gulat. extemplo ad* Pipinum *confugit. illius loco* Magister Equitū Varrato *creatus est: quem* Gislemarus *sceleratus filius ab illo magistratu haud ita multò pòst armis deturbat, sed paucos dies à perpetrato facinore dignitate potitur, di*	
689	10	*uino numine impietatem ulciscente. In eum magistratum pater restitutus, breui moritur.* Bertarius *eius gener, homo non magni animi, parúmque rebus gerendis aptus, Magister equitum dicitur.*	4650
690	11	Pipinus *cum exulum* Francorum *collectа manu,* Regis Theodorici *aciem ad*	4651
691	12	Textritium *fundit, fugátque.* Bertrarius *à suis necatur.*	4652

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
691	12	*Pipinus Magister Equitum, qui multũ res Francorum auxit. In Austrasiam reuocatus, aulæ præfectum Nordebertum relinquet.*	4652
692	13	*DrogoPipini maximus natu filius, Dux Campanorum.*	4653
693	14	*Rex Atrebatibus sepultus in D. Vedasti æde.*	4654
694	1	CLODOVEVS TERTIVS XVI. REX ANN. IIII.	4655
695	2		4656
696	3		4657
697	4	*Frisij Rabodo eorum duce superato, in Christianismum à Pipino inducuntur, apud quos Vuilibrotus, quem nonnulli Clementem episcopum nominant, frequentes de Christi uerbo conciones habuit, eósque instituit.*	4658
698	1	CHILDEBERTVS SECVNDVS XVII REX AN. XVIII. *Frater iunior defuncti.* *D. Lambertus Traiectensium episcopus, ab exilio reuocatus, cum nõ dubitasset Pipini adulterium reprehendere, à Dodone pellicis ipsius fratre miserè tru-*	4659
699	2	*cidatus est. Percussor & cõscij intra annum diuinitus puniuntur & pereunt.* *Grimoaldus Pipini filius loco patris Præfectus aulæ.*	4660
700	3		4661
701	4		4662
702	5		4663
703	6		4664
704	7		4665
705	8		4666

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
706	9		4667
707	10		4668
708	11		4669
709	12		4670
710	13		4671
711	14		4672
712	15		4673
713	16	*Grimoaldus Leodij ante aras D. Lamberti à quodam Frisio gregario milite trucidatur.* *Pipinus Theobaldum nepotem aulæ Præfectum facit.*	4674
714	17	*Mors Pipini Crassi.* *Carolum Tutidem, hoc est Martellū ex Alpaide pellice filium, Ducē Austrasianorum instituerat: sed relicta Plectrudis illum Coloniæ in Carcerem conijcit, sperans cum Theobaldo nepote summa rerum potiri.*	4675
715	18	*Rex conditus Canciaci ad ædem D. Stephani.* HAEC REGVM *nomenclatura, & catalogus, quia titulo tenus Reges erāt, satis indigestus, & parum certus. Nam & apud illius temporis scriptores nullo ferè numero fuere.* *In Francia maxima rerum perturbatio, quousque genus hoc regum extinctum fuit, & regni administratio ad Pipini filij Martelli familiam deuoluta.* *Franci Plectrudis mulieris imperio nunquam se subiecturi erant.* *Interea Reges pro libidine creabātur, eorumq; ius & dignitatē tuebantur hi tantùm à quibus in regnū euecti erant.*	4676

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
715		Theobaldus Magister Equitum Dagoberti, Ramanfredus Magister Equitũ Chilperici, uterque bellum hoc domesticum & intestinum inter se gerebant.	4676
716	I	DAGOBERTVS SECVNDVS XVIII. REX ANN. IIII. Filius natu maximus defuncti Regis. Hunc nonnulli, præsertim Sigibertus Clodoueum nominant. Prælium acerrimum ad syluã Cociam. Theobaldus fuga euadit, ex quo Dagobertus ægre regnũ aduersus hostes defendit Carolus Martellus cũ nouercæ manus ef	4677
717	2	fugisset, omnia expertus est ut in statum restitueretur, & se his omnibus rebus in	4678
718	3	terposuit. Initio inferior a Rabodo Frisio, cum multos suorũ amisisset, acri prælio uictus, animo tamen inuictus fuit. Nam Chilpericũ persecutus ad Amblauam circunuẽtũ spoliauit, III. Calend. April. cecidit, deinde ad Vinciacum Samarobrinensiũ, rediens autẽ Coloniam	4679
719	4	Theodoricus & Chilpericus Dagoberti liberi penè infantes in cœnobium collocantur. ingressus est. Rege quoque Dagoberto mortuo & sepulto Cãciaci, Martellus subornat salu-	4680
720	I	tatq; regem CLOTARIVM quendã qui his duobus annis regnũ affectãs, inuadere & occupare conatur. Sed in ordine regũ locũ illi esse nõ patiar, quia illũ ꝑtermittit P. Aemylius. Chilpericus ui	4681

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		ctus, inita societate Eudonē Aquitaniæ ducē in Cāpaniā aduocat in auxiliū. Ca	
721	2	*rolus cū aduersus eos obuiā processisset, in fugā cōijcit, & assecutus est Ramanfredum Andegaui. Post Clotarij mortē reuocat ex Vasconia Chilpericū, eúmque sibi regem facit, pace Eudoni data.*	4682
722	1	CHILPERICVS SECVNDVS XIX. REX ANN. V. *Is est qui antea & Daniel uocatus, & sacerdos fuisse dicitur.*	4683
723	2	*Carolus debellat Saxones.*	4684
724	3	*Carolus Bauaros domat.*	4685
725	4	*Alemanis ui armorum perterritis, Carolus recipit reducitq; Plectrudem unà cū Sonichilde eius nepte, quæ profugerant illuc, Carolum metuentes.* CAROLVS MARTELLVS *Francorum princeps.*	4686
726	5		4687
727	1	*Chilpericus sepelitur Noviodun.* THEODORICVS CALA XX. REX ANN. XV.	4688
728	2	*Bellum Aquitanicum & Saracenum.*	4689
729	3	*Eudo Aquitanicus bello redintegrato, quum modis omnibus se Carolo inferiorem esse animaduerteret, Saracenos Hispaniam tunc occupantes, ad se inuitat. Qui numero ad CCCC.M. cum uxoribus liberis ac seruis tanquam omnia occupaturi uenerunt, quacunque iter facerent, tum sacra, tum prophana nullo discrimine hostiliter depopulantes. Hospes Eudo eorum aduentu pressus, facilè ad pacem inclinauit. Nam in ipso*	4690

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
729		*conflictu & prælio cum ad nos defecisset, plurimum ad victoriam adiuuit.*	4690
730	4	*Carolus enim Martellus aduersus illos profectus, cum in Turonibus ad agrum D.Martini Pulchri illis occurrisset, stragem eorũ incredibilẽ edidit. In eo prælio cadit rex Abdirama. ex nostris desiderati sunt modò 1500. Cõmentitiũ putarem tantam de Saracenis victoriam à nostris partam esse, nisi pariter exteri rerum scriptores de nobis hoc literis prodidissent, cum magna lætitiæ significatione, quòd gẽs tam barbara, legis ac religionis tã impiæ, cui nemo hactenus par esse potuerat, penè occidione occiderit.*	4691
731	5		4692
732	6	*Eudo fato functus est. Hunnoldus & Vaifarus filij, ut Aquitaniam recipiãt, ad se Visigotthos & Arrianos in auxilium arcessunt, qui incendijs & dire-*	4693
733	7	*ptionibus usque in Burgundiã penè omnia deuastant. Martellus cum copijs accurrit, eósque cedere cogit.*	4694
734	8	*Carolus Frisius subactis idola deorum deiicit, ut simul omnes Christũ colerent profiterentúrque.*	4695
735	9	*Secundum bellum Saracenum.* *Saraceni denuo ex Hispania in Galliã, ut se ulciscãtur, cõtendunt. cum Gotthis, acceptis inuicem obsidibus, societatẽ ineunt. proditione Auenionem occupant.*	4696
736	10	*Martellus illico cum auxilijs & ingentibus copijs urbem expugnat. Athinus rex Saracenorũ nauicula elapsus, Narbonẽ profugit. Amoreus rex Saracenorũ*	4697

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
736		alter opem suis laturus, ad Illiberim ad internecionem cæsus est. Athinus relicta Narbone fugit. Martellus reliquias belli persequitur, multarũ urbium incendijs. Hoc principe à bello uix militi licebat respirare, qua re nobilitas longè melior & præstantior erat.	4697
737	11		4698
738	12		4699
739	13		4700
740	14		4701
741	15	Rex obit mẽse Iunio, sepultus in D. Dionisij æde. XI. CAL. Nouẽb. Car. Martellus princeps Carisiaci propter Isaram è uiuis excessit, cõditus in Mausoleo Dionysiaco in ordine regum. Fabulantur ad inferos damnatum, quia decumarum aliquid acceperat, ut nobilibus stipendia facientibus, ob labores, pericula, & rerũ suarũ dãna, quæ in bello Saraceno acceperant, aliqua ex parte satisfaceret. Filij succedunt Carolomanus Austrasiæ, Pipinus Breuis Franciæ præfecturã obtinet. Aegidius archiepiscopus Rotomagensium.	4702
742	1	CHILDERICVS STVPIDVS XI. REX ANN. IX. — Gripho hæreditate priuatus, Laudunum arcem belli occupauerat, mox fratribus in fidẽ se permittere cogitur.	4703
743	2		4704
744	3		4705
745	4		4706
746	5	Carolomanus Roma rediens, obiectis o-	4707

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
746		mnibus fortunis, in cœnobium secessit, inclusitq;, quod in monte Soracte ædificauerat. Sed quia in loco frequenti nimium & cōspicuo situm erat, nempe ad uiam, in montem Cassinum migrauit, tonsu habituq; monachi accepto.	4707
747	6	Gripho, noua semper in fratrem machinatus, quorum exitum nullum reperire	4708
748	7	poterat, in transitu Alpium à Theodino Transiurano nobili occiditur.	4709
749	8		4710
750	9	Childericus regno exactus, cogitur se monachum profiteri. A Pharamundo usq; ad Pipinū sūt anni 331. A Meroueo 302. A Clodoueo Christiano 252.	4711
751	1	PIPINUS BREVIS XXII. REX ANN. XVIII. primus ex suo genere consensu nobilium, fauore & beneficio papæ Romani ungitur. Apud Aemyl. reponendum est 751. pro 701.	4712
752	2	Stephanus papa in Galliam profugus.	4713
753	3	Bonifacius Maguntinus pontifex. Pipinus aduersus Aistulfum Longobardorum regem Italiam inuadit.	4714
754	4		4715
755	5	Pipinus iterum intrauit in Italiā. Aistulfo deuicto, Max. Pontifici Ro. dona dedit, etiam exarchiam Rauennatiū finibus bene maximis: ne quis istā largitionem à Francis principibus ingrate iniusteque auferat, Cōstantino Imp. adscribens, quam Pipinus in ecclesiam Romanam cōtulit, inuito & reclamāte Græco	4716
756	6	eam quoq; possessionem iuris Augustorū esse. Illinc Pipinus primus ecclesiasticos	4717

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Romanorum ritus, & cantuũ caremonias in Franciam accepit, atque attulit: illúdq; negociũ Aegidio fratri (Remigiũ quidã uocãt) Rotomagensiũ archiepiscopo datum. Hac ex Aemylio & aliys. Stephanus Pipinum Francorum regem & Ro. Patricium dicit.	
757	7	Rex Parlamentum in Francia instituit.	4718
758	8		4719
759	9		4720
760	10	Res his ferè annis aduersus Vaifarum in Aquitania gestæ.	4721
761	11		4722
762	12		4723
763	13		4724
764	14	Fabulæ Roberti Neustrij, quẽ Diabolum dicunt, recensentur his temporibus.	4725
765	15		4726
766	16		4727
767	17		4728
768	18	Vaifarus à suis occiditur. Rex Parisijs obit 8. Calendas Octobris. Alij annis 17. regnasse scribunt, relictis filijs regibus. Carolo Magno Suessionibus, Carolomano Nouioduni.	4729
769	1	CAROLVS MAGNVS XXIII. REX ANN. XLVI. Aquitaniam & Vasconiam recipit.	4730
770	2		4731
771	3	Carolomanus rex moritur, cuius uxor Berta cum liberis, comite Audomaro, ad Desiderium fugit.	4732
772	4	Initium belli Saxonici.	4733
773	5	Carolus ab Hadriano papa accersitus, et	4734

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
773		*in Italiam ingressus, cepit Desiderium Longobardorum regem. Romæ donationem Pipini confirmauit, auxitq́;. Synodum simul constituit, ac dignitatem, iusq́; eligendi pontificis, & inuestiturā illam episcoporũ, pro remuneratione ab Adriano accepit. Patricius etiã primùm ab isto creatus, Italiæ regnum per Francos Mediolani Papiæq́; præfectos tenuit. Seruandum quoque statuit, reuersus in Galliam, in Mediomatricibus primùm, atque inde per uniuersas Galliæ ecclesias ritum & consuetudinem Rom.*	4734
774	6		4735
775	7		4736
776	8		4737
777	9		4738
778	10	*Euersa Pampelone, Ibnabala regulus Cæsaraugustæ restituitur. Hispani Christianißimum accipere, & uectigal soluere coacti.*	4739
779	11		4740
780	12		4741
781	13		4742
782	14		4743
783	15		4744
784	16		4745
785	17		4746
786	18		4747
787	19		4748
788	20		4749
789	21		4750
790	22		4751
791	23	*Bellum Hunnicum, quod ante annum octauum finem non accepit. Palmerius.*	4752

Anni Christi	Anni Regni			Anni Mūdi
		Carolus Magnus scholam Parisiorum instituit, opera Alcuini, & Claudij Clementis.		
792	24			4753
793	25			4754
794	26			4755
795	27			4756
796	28			4757
797	29			4758
798	30			4759
799	31			4760
800	32	Anni Imperij	Turpinus Rhemorū pontifex Romæ natali Christi à Leone papa diadema impositum accipit.	4761
801	33	1	CAROLVS MAGNVS IMP. AVGVSTVS. Caroli Magni liberi prouincias accēperūt à patre regendas, Carolus ætate grandior Pannonias, Pipinus Italiæ regnū, Ludouicus Aquitaniā. Carolus & Nicephorus diui	4762
802	34	2	serunt imperium, sicq; inter ipsos conuentum est, ut qui in Cæsarum familiā Augustorúmque nomen succederent, Imperatores dicerentur, alter quidem Orientis, alter Occidentis.	4763
803	35	3		4764
804	36	4		4765
805	37	5	Saxones perpetuò rebellātes, perpetuoq; victi, coacti Romanam religionem acceperunt.	4766

Anni Christi	Anni Regni			Anni Mūdi
			Belli Saxonici finis.	
806	38	6		4767
807	39	7		4768
808	40	8		4769
809	41	9		4770
810	42	10	*Pipinus* Mediolani,8.Id.Iul.	4771
811	43	11	*Carolus in Bauaria, prid. Non.Decemb.moritur.*	4772
812	44	12		4773
813	45	13	*Bernardū nepotē ex Pipino, Italiæ regē esse statuit Augustus. Ludouicū filium sibi cooptat, & Cæsarē creari uult. Quinque concilia pro statu ecclesiastico celebranda iussit, Maguntinum, Rhemēse, Turonense, Cauillonēse, Arelatense. Aemylius hoc Arelati habitum scribit.*	4774
814	46	14		4775
			Aquisgrani obijt V.Cal.Feb. *Regni anno* 47.*ætatis* 72.	
815	1	LVDOVIC. PIVS IMP. AVG. XXIIII. REX ANN. XXVI.		4776
816	2	*Vascones recepti. Stephanus papa in* Galliam *uenit, coronauitque Aquisgrani Ludouicum Imperatorem.*		4777
817	3	*Reges filios creauit, Lotarium Italiæ, Pipinum Aquitaniæ, Ludouicum Noricorum.*		4778
818	4	*Bernardi Italiæ regis interitus, quòd patruo imperatori rebellauisset. Vinomarchus qui se Britanniæ regulum fecerat, oppressus est.*		4779

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
819	5		4780
820	6		4781
821	7	*Imperator Heroldum Daniæ regem restituit. Sigibertus anno 816. expulsum esse ait, quo alij restitutum affirmant.*	4782
822	8		4783
823	9	*Lotarius patre uiuente rex & Augustus à Paschale papa coronatur.* *Drogo nothus frater Augusti episcopus Mediomatricum.*	4784
824	10		4785
825	11		4786
826	12		4787
627	13		4788
828	14		4789
829	15	*Coniuratio filiorũ & optimatiũ maximè pontificum in Ludouicum imperatorem.*	4790
830	16	*Synodum Imperator habuit, in qua uanitates uestium, luxusq́; gemmarum, & auri & argenti nimia pompa ecclesiastícis interdicta sunt. Vtinam nostris temporibus Ludouice uiueres. Iacobus Vuympfelingus. Consilio etiam Gregorij PP. Imperator statuit ut in Gallia & Germania celebraretur dies festus omnium Sanctorum Cal. Nouemb.*	4791
831	17		4792
832	18		4793
833	19	*Imperator parum prouidus à filijs captus, per ignauiam atque socordiam ab*	4794
834	20	*imperio præter spem depellitur, & in cœnobium detruditur. Eodem anno in imperium restituitur: quo facto Lotarius pedem retulit in Italiã. Ludouicus uxorem Augustam recepit.*	4795

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
835	21		4796
836	22		4797
837	23	*Normani Gallias infestant.*	4798
838	24	*Pipinus Pipini F. possessiones defuncti patris in Aquitania adit, nulla facultate impetrata aut petita ab auo uiro sanè probißimo & indulgentißimo.*	4799
839	25	*Ludouicus Lotario data fide ad se uenienti reconciliatur, eíque dignitatẽ imperij, regníque tribuit coronam. Ludouicus Carolum Caluum filiorum minimum Neustriæ regem facit.*	4800
840	26	XII. CAL. IVNII *moritur, 27. Aemyl. In Mediomatricibus sepultus.*	4801
841	1	CAROL. CALVVS XXV. REX ANN. XXXVIII.	4802
842	2	*Bellum fraternum utrinque atrox & cruentum die resurrectionis Christi ad*	4803
843	3	*Fontoniacum in altißiodorensibus. fœdus his conditionibus initum, ut Carolus Caluus rex esset Frãciæ, quæ Britannicum oceanum & Mosam terminos haberet, Ludouicus Germaniæ Hunniæq́;, Lotarius Italiam, & imperium haberet in gentes reliquas, Prouinciam, & eam Galliæ partem, quæ nunc Lotaringia à suo rege dicta est, olim Austrasia Mediomatricumq́; regnum. Pipinus & Carolus fratris filij hæreditate paterna frustrati, in cœnobium postea coniecti.*	4804
844	4	*Carolus Caluus, primus Francici sanguinis, cui separatim contigit quod uerè Franciæ regnũ nunc dicitur. Nã Carolus Magnus, & alij qui ætate præcesserant, Germanicũ quiddã referebant.*	4805

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Hi tres fratres in colloquiū Virduni uenerunt, & quam diximus hæreditariā diuisionem ratam habuerunt.	
845	5		4806
846	6	*Normani piratæ ditionē Caroli infestāt. In Chronico P. C. Phrygio redegit in annos decē uniuersum bellū quod Caluus nō satis prosperè cū Britannis gessit.*	4807
847	7		4808
848	8		4809
849	9		4810
850	10		4811
851	11		4812
852	12		4813
853	13	*Normani piratæ magno cū terrore Nannetes inuadunt, quorum molestæ incursiones in longum tempus tum in Aquitania tum in Gallia durarunt.*	4814
854	14		4815
855	15	*Lotarius se monachum professus, filios relinquit,*	4816
856	16	*Ludouicū imperatorē Italiæ, Carollum regem prouinciæ, Lotarium Lotaringiæ.*	4817
857	17		4818
858	18		4819
859	19		4820
860	20	*Neometricij reguli mors, belli Britannici finis fuit. Herispeus filius dux dat se in fidem & clientelam regi.*	4821
861	21		4822
862	22		4823
863	23		4824
864	24	*Balduinus primus Flandriæ comes.*	4825
805	25		4826

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
866	26	Cū Normanis in easdē regiones, in quas antè, ĩcursiones faciētibus rex paciscitur.	4827
867	27		4828
868	28		4829
869	29		4830
870	30		4831
871	31		4832
872	32		4833
873	33		4834
874	34		4835
875	35	Robertus comes Andium, & Ranulfus Aquitaniæ dux, in bello aduersus Normanos cadunt. Salomon Britanus, Herispei F. Francis suppetias tulit. Caluus non tanti fecit dubiam uictoriam belli, quanti Normanorum præsentē pecuniā: itaq; precio illis potestas abeūdi facta est.	4836
876	36	1 | Carolus Caluus imperator Aug. auri & argenti ui maxima, φιλαυτίᾳ atq; luxuria delectabatur. Corona diademateq; serico immodicè & superbè usus est. Vestem præterea Dalmaticā magis quàm reges superiores induebatur, in omne genus luxus paratior, quàm in rebus agendis audacior aut constantior.	4837
877	37	Quò potestatem suam in regibus creandis monstraret, Bossonem Iudithæ uxoris suæ Augustæ fratrem, Hemengardæ defuncti Ludouici imperatoris filiæ uirum regem Prouinciæ facit.	4838
878	38	2 | Caluus Mantuæ correptus morbo pridie Id. Octobris moritur, accepto ueneno à Sedechia medico suo.	4839
879	1	LVDOVICVS BALBVS IMP. XXVI REX ANN. II.	4840

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Papa Iohannes in Galliam se confert, à quo coronam accipit Balbus Augustus.	
880	2	*Compedij obijt Id. April. die sancto quo supplicium passus est Christus, uxore relicta grauida, quæ Simplicē peperit, cui Odo Roberti Andegauen. filius, in spem uentris fuit à patre designatus tutor. Balduinus Caluus Flandriæ comes.*	4841
881	1	LVDOVICVS ET CAROLOMANVS XXVII. REG. AN. V. *Regnum penè redit ad Germanos. Bosso tyrannidem occupare parat. Illi duo nothi ex Balbo obtinent, atque initio feliciter rem gerūt aduersus Normanos &*	4842
282	2	*Danos, qui numeroso exercitu atque ingentibus animis sacra prophanaq; igni ferroq; in Gallia per totum quinquenniū crudeliter uastabant. Gotthofredus & Sigifredus reges Normanorum.*	4843
883	3	*Normani Treuiros & Mediomatrices occupant.*	4844
884	4	*Ludouicus moritur. Hoc in loco cuiusdam Ludouici Nihili, hanc appellationem sortiti, quòd nunquam rem gesserit, mentionem faciunt historici, qui hæres & filius Carolomani fuit. Rerum temporisq; ob mutationem cōfusio hoc in loco facit, ut paucis ijs etiā propius intuentibus intellecta sit historia. Interposita est fortasse à nonnullis simplicitas atque εὐήθεια Caroli Ludouici Balbi Posthumi, qui postea iustā adeptus ætatē regnabit.*	4845
885	5	*Carolomani interitus.*	4846
886	1	6 | CAROLVS. CRASSVS IMP. XXVIII. REX AN. V.	4847

Anni Christi	Anni Regni			Anni Mũdi
886		Anni Imperij	Accersitus imperij sui anno 6. ob Normanorũ motus & infestationes. Normani Lutetiã obsident. Hẽricus dux	4847
887	2	7	ab illis perimitur in ultionem Gotthofredi regis occisi.	4848
888	3	8	Neustria Normanis ad incolendũ data, ex quo huic nostræ Normaniæ nomen est.	4849
889	4	9		4850
890	5	10	Arnulfus curator datus Carolo Imperatori patruo, hoc anno illius nomine summam rerum habuit.	4851
891	1	ODO XXIX. REX ANN. IX. Arnulfus Augustus salutatus, regnum etiam occupare studet: sed Odo Roberti Andiũ ducis filius, alienus à genere Caroli Magni, tutor regnare iussus, quẽ unxit Valterus archiepiscopus Senonum. Odo Robertum fratrem comitem Parisiorum eundem M.Eq. dicit. Francis infesti esse nõ cessant Normani.		4852
892	2	Francorum proceres Odonem uirum sanè probum timentes, æmulatione partiũ ac decreto facto in Aquitaniam regnaturum remittunt, accepto rege ante tempus simplice adolescentulo, per rerum nouarum studium, & quandam animi leuitatem. Illi autem utrinque inimicitias accendebant, pupillum aduersus tutorẽ committentes. Carolus simplex annũ agens ætatis duodecimũ, primùm inungitur. Hic Sigibertus falsò annum supputat 894. Prætereundum non est Odonem in Galliã attulisse nobile illud signũ		4853

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		innumeris pictũ & sparsum lilijs, quod ad Caroli Sexti tempora durauit.	
893	3	*Remigius Altißiodorensis.*	4854
894	4		4855
895	5		4856
896	6	*Carolus auxilijs Arnulfi Aug. contendit cum Odone, sed frustra.*	4857
897	7		4858
898	8		4859
899	9		4860
900	1	CAROLVS SIMPLEX LVDOVICI BALBI F. 30. REX AN. 27. *Odo circa initium anni 10. quũ regnare cœpit, animam agens, coram proceribus pupillo regnum iubet restitui, cuius administrationẽ sumpto regis titulo & authoritate antea meritò ob magna rerum negocia acceperat. Simplex autem iustus hæres adolescentior incautè imperitéque regnat. Illa est tamen eius pijssima & sanctißima cõstitutio de facultatibus ecclesiasticis, cuius hodie meminisse nos certe conuenit. Quòd à multis annis summi proceres profani cœnobiarchias atque maximos prouentus beneficio regum occupabant, iam episcoporum iura inuadebant, Rex coacto concilio ius caußámque episcoporũ defendit ac stabilijt, eò spectans, ut mox cœnobia in libertatẽ, quod tunc præstari difficile erat, uindicaret, atque assereret. P. Aemy. Bellum domesticũ, factionésque Roberti Othonis fratris pro regno occupãdo. Fulco Rhemorum archiepiscopus occiditur.*	4861
901	2		4862

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
902	3		4863
903	4		4864
904	5		4865
905	6		4866
906	7		4867
907	8		4868
908	9		4869
909	10		4870
910	11	Finis belli Normanici.	4871
911	12		4872
912	13	Rhollo primus dux Normaniæ.	4873
913	14		4874
914	15		4875
915	16		4876
916	17	Simplex uirtute suorum Lotaringiā recipit Aemyl.	4877
917	18		4878
918	19		4879
919	20	Tot dißidia & rerū fluctus ī Gallia extitere à Carolo Balbo ad mortē Caroli Sīplicis, ut uix certò sciri poßit quis potißimū regnarit. Arnulfus magnus Flādric comes	4880
920	21		4881
921	22		4882
922	23	In Sueßionibus pugna inter Carolū Sīplicē, & Robertū Odonis fratrē regni æmulū iam coronatū ab Herueo Rhemorū pontifice. Robertus occiditur. Simplex uictor perinde ac si uictus esset, animo demisso, reddit Lotaringiā Germanorū regi, quò maius ab illo auxiliū impetraret, quemadmodū antea cōstituerat, se, Franciamq;, ut se tutū præstaret aduersus Robertum, illi subijcere. Hebertus regem captum Peronæ in custodia habuit.	4883

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
923	24		4884
924	25	*Simplex cogitur regnum dare Rhodulpho Burgundioni Ricardi filio.*	4885
625	26		4886
926	27	*Post innumeras miserias Peronæ animam egit.*	4887
927	I	RHODVLPHVS BVRGVNDIO XXXI. REX ANN. II. *Apud Sueßiões regiā coronā suscepit* III. Id. *Iul. regnauitq́; per duos tātùm annos, ut* D. *Dionysij habēt Chronica, Sigibertus, Phrygio.* Verùm P. *Aemylius,* R. *Gaguinus, & alij multi asserūt regnasse per* XII. *ferè annos usque ad ann.* 937.	4888
928	2		4889
929	I	LVDOVICVS TRANSMARINVS XXXII. REX ANN. XXVII. *Simplicis filius post patris aduersam fortunam ad auunculū Angliæ regem cum matre Oginia profugerat. Lauduni* XIII. *Cal. Iun. rex sacratur. De regno est inter Ludouicū ex Anglia reuersum & Rodulphum Burgundionem controuersia.*	4890
930	2		4891
931	3		4892
932	4		4893
933	5		4894
934	6		4895
935	7		4896
936	8		4897
937	9	*Rhodulphus Burgundio* XVIII. *Cal. Iunij moritur Altißiodori, atque in Senonibus sepultus.* *Ludouicus solus.*	4898

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
938	10		4899
939	11		4900
940	12		4901
941	13	Rex aduersus Othonem Cæsarem Lotaringiam ingreditur ad Bresacum usque.	4902
942	14	Gerberga uidua Gisleberti ab Othone fratre inter fœdus ineundū Ludouico datur in matrimoniū ex Alsatia decedenti.	4903
943	15		4904
944	16		4905
945	17	Dira fame & cōtentionibus multū uexatur Gallia. Hugo magnus filius Roberti ad Sueßiones cæsi, à rege deficit, renouatq; de regni controuersia bellum.	4906
946	18		4907
947	19		4908
948	20	Hugonis Parisiensis factio & potentia magna regi exhibuerunt negocia. Quidam aiunt regem istius opera, suorum proditione à Normanis captum, & Laudunum in publicum carcerem ductum atque coniectum.	4909
949	21	Otho Impe. multum in Franciam penetrat, ut Hugone & Normanis uictis regem in statum restituat.	4910
950	22	Hugo Imperatori ad Charum se futurū in eius poteſtate profitetur, metuens eius reditum in Franciam.	4911
951	23		4912
952	24		4913
953	25		4914
954	26		4915
955	27	Ludouicus apud Rhemos sepultus, ubi Lotarius eius F. Id. Nouemb. corona insignitur.	4916

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
956	1	LOTARIVS 33. REX AN. 31.	4917
957	2	Cal. Iul. Hugo Magnus è uita excedit annosus multum, in cœnobio D. Dionyñij sepultus.	4918
958	3	Balduinus Iunior Arnulfi F. Flandriæ Comes, qui patrem morte præuenit.	4919
959	4		4920
960	5		4921
961	6		4922
962	7		4923
963	8		4924
964	9	Arnulfus iunior Arnulfi nepos, Flandriæ Comes.	4925
965	10		4926
966	11		4927
967	12	Inimicitiæ & bellum inter Theobaldum Carnutum Comitem, & Ricardū Norman. Ducem.	4928
968	13		4929
969	14		4930
970	15		4931
971	16		4932
972	17		4933
973	18		4934
974	19		4935
975	20		4936
976	21		4937
977	22	Carolus regis frater dono ab Othone secundo Imp. Lotaringiæ ducatū accipit. Rex Imperatorem bello adortus penè opprimit. is uicißim à Calend. Octobris ad Calendas Decemb. regē persecutus, præter templa, résque sacras, nihil non funditus euertit Lutetiam usque: sed pedem	4938

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
977		*cum suis referre coactus, eorum plurimos cum uniuersis impedimentis amisit.*	4938
978	23		4939
979	24		4940
980	25	*Ad Charum fluuium ab Othone & rege itur in colloquiū: ubi iureiurando sancitum est fœdus.*	4941
981	26		4942
982	27		4943
983	28		4944
984	29	*Nouo Imperatori rex Lotaringiæ Ducatum inuidebat: quem cum inuasisset, pòst paulò fœdus inierunt.*	4945
985	30		4946
986	31	*Rex Rhemis obit. Ludouicus eius F. rex generis Caroli magni, & Francorū postremus, per annū & paulo amplius cū regnasset, ueneno perijt, Cōpendijq; sepultus est, sui tantùm nominis memoriā relinquens. A Pharamundo usque ad Hugonem Capetum anni sunt 568, à Clodoueo Christiano 487, à Pipino 237.*	4947
987	1	LVDOVICVS QVINTVS XXXIIII. REX AN. I.	4948
		Tertium Regum Frāciæ genus, quod usque ad nostra tempora regnat.	
988	1	HVGO CAPETVS XXXV, ET PRIMVS GALLVS GALLORVM REX ANN. IX. *Parisiorū Comes ui & militum fauore primùm Nouioduni rex salutatus, mox Rhemis consecratur & inungitur. Dantes poeta Florentinus in suo purgatorio scribit huius auum paternum lanium fuisse. Credibile nō est Gallorū tā nobilia Stēmata*	4949

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		ex tā humili & obscuro loco duxisse originem. Carolus Lotaringiæ & Brabantiæ Dux patruus Ludouici defuncti, Galliæ fines ingressus ad regnum occupandū, deinde hostis cōtemptu negligentior factus, Lauduni se cum uxore obsideri passus, proditione Ascellini episcopi ab Hugone capitur, & Aurelianum in cu-	
989	2	stodiam mittitur. Bellū quadriennio gestum est. Ideo à nobilibus reiectus Lota-	4950
990	3	ringiæ Dux, quod nimium Germanus, in quorum iterum manus recidere metue-	4951
991	4	bant, faueret. & ferè sit, ut minus grati sint principes exteri ac opibus & gratia florentes, quàm domestici & parum potentes: quod à Germanis diligentissime obseruatur, qui è suis tantum solent imperatores deligere, libertati à potentioribus ac magnanimis metuētes ἀλλὰ	4952
992	5	ταῦτα μὲν παρέργως Hugo Arnulfum defuncti Lotarij regis fratrem illegitimū Rhemorū archiepiscopum in familiæ & gentis odiū mittit Aurelianū in carcerē. Gilbertus Aquitanus Philosophus, qui postea opera imperatoris papatū est adeptus, substituitur. Seuinus (Sergiū alij uocant) Senonū archiepiscopus unà in carcere ad triennium asseruatur, quòd non approbasset hanc inquam Arnulfi priuationem: tandem uterque archiepiscopus suo gregi restitutus est à papa Iohāne. Hugo cum annum solus regnasset, Robertum filium liberalioribus literis institutum Aureliani coronandum curauit. Nam ipse neque diademate neque regijs	4953

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
992		insignibus unquam, sed tantùm ui & armis usus est. Pater primum gessit bellum aduersus obnitentem Comitem Flãdriæ Arnulfum propinquum antiquo Francorum generi, qui huic omnino regis nouitati contradicebat: à quo Atrebatensis Comitatus uiribus ablatus, sed postea deprecatore Ricardo Normanorũ duce restitutus. itaque inter illos pax constituta.	4953
993	6		4954
994	7	Sabaudiæ domus apud Allobrogas in Comitatum primùm ergitur.	4955
995	8		4956
996	9	Obijt circa initium anni IX. ex quo regnare cœperat, in templo D. Dionysij conditus.	4957
997	1	ROBERTVS, SOLVS, XXXVI. REX ANN. XXXIIII. literatus, studiosus, religiosus, pius.	4958
998	2		4959
999	3		4960
1000	4	Rex religionis gratia Romam petit.	4961
1001	5	Henricus dux Burgundiæ, quòd liberos nullos suscepisset, ducatum suum regi testamento legat naturæ concedens. quem cum rex possidere cœpisset, cõfestim Ro-	4962
1002	6	berto filio tradit, eúmque mittit aduersus Landricum Niuernen. Comitẽ Burgundionibus acceptissimum: uictus tamen, & redditus ab Altissiodorensibus. Balduinus Barbatus Flandriæ Comes.	4963
1003	7	Seuinus Senonensis archiepiscopus obit, cuius archiepiscopatus ob eligendi contentionem annum uacauit.	4964
1004	8	Senonũ urbs ob Comitis Reginaldi sce-	4965

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		lus confiscatur, & regis patrimonio adijcitur.	
1005	9	*Gotthofredus Gotthofredi Arduensis filius post Othonis Ducis obitum dono ab Imperatore Lotaringiæ ducatũ accipit.*	4966
1006	10	*Rex cum Ricardo Normaniæ Duce Valentianas proficiscitur suppetias laturus Balduino Flandriæ Comiti, quas is contra Henricum Imp. occupauerat. Incredibilis fames & pestis.*	4967
1007	11		4968
1008	12		4969
1009	13		4970
1010	14		4971
1011	15		4972
1012	16		4973
1013	17		4974
1014	18		4975
1015	19		4976
1016	20		4977
1017	21		4978
1018	22		4979
1019	23		4980
1020	24		4981
1021	25		4982
1022	26		4983
1023	27	*Rex & Imperator Enolis secundũ Charum conueniunt, illicq; de rebus cum ecclesiasticis tum regijs uerba conferunt.*	4984
1024	28	*Rex Hugonem filium Compendij coronandũ curat, qui patrẽ morte præuenit.*	4985
1025	29		4986
1026	30		4987
1027	31		4988
1028	32		4989

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1029	33		4990
1030	34	*Numerus annorum regni* Roberti à Ga*guino negligenter obseruatus, & alijs historicis: qui ubiq; ferè tempora nullo habitò delectu confuderunt.* obijt rex Melo*duni: cuius cadauer in cœnobiũ* D. Dio*nysij trãslatum est.* Henricum *filiũ* Rhe*mis antè coronandum curauerat, quem testamento hæredem relinquit.*	4991
1031	1	HENRICVS XXXVII. REX ANN. XXX. *Contendunt* Henricus *&* Robertus *fratres super regni successione.* Henrici *partes* Robertus Normaniæ *Dux sequitur:* Odo Campaniæ, *&* Balduinus Flandriæ Comites, Roberti. Bochetus Gaguinum *reprehendens asserit* Robertum *natu minorem, cui nunquam fauit* Constantia *mater, quæ obierit anno quĩto regni mariti, alia à rege in eius locum ducta defuncti* Comitis Noniodunii *filia, quare lapsi omnes essẽt. sed fortè reprehensor iste fallitur.*	4992
1032.	2		4993
1033.	3	*Incendium patitur* Lutetia. Odo *&* Balduinus *ab* Henrico *uicti.* *Fratres in concordiam ueniunt.*	4994
1034	4	Rhodulfus Transiurensis Burgũdiæ *rex, cum annos* 30 (Aemylio *testante*) *in* Burgundionum *suorum nutu regnasset, regnum* Conrado Imperatoris *filio dat.* Odo Campanus *cum regnum illud iure hæreditario suum censeret, petere cœpit. quod cum negatum esset, armis inuasit.* Tunc *in duas* Burgundia *prouincias diuiditur,* Ducatum *scilicet &* Comitatũ,	4995

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		utpertineret Comitatus ad Imperij ditionem, Ducatus uerò ad regiam. Secundum Burgundionum regnum ad hæc tempora annos plus 130 durauit, sub Arnulfo Imperatore inchoatum.	
1035	5		4996
1036	6	Odo Bellouacensis Comes cum Rogerio fratre Sacrocæsariensi Comite, & episcopo Bellouacensi Comitatum commutat. Rogerius Comitatum Bellouacen. episcopatui in perpetuum donauit. Balduinus Insulanus pius Comes Flandriæ.	4697
1037	7	Odo à Gothello Lotaringo duce cæsus, Theobaldum & Stephanum filios hæredes relinquit.	4998
1038	8		4999
1039	9		5000
1040	10		5001
1041	11		5002
1042	12		5003
1043	13		5004
1044	14	Gotthofredus Martellus Andium Comes Theobaldū Carnutū Comitē intercipit.	5005
1045	15		5006
1046	16		5007
1047	17	Gulielmus Normanorum dux ex illegitimo matrimonio procreatus, suppetias Henrico rege ferente, suos Normanos superat, in officioq; continet. Qui in Italiā Alpibus superatis profugerant Normani, duce Gulielmo Montroliensi Comite, deinde uiribus paulatim collectis Roberto Viscardo Duce in Apulia & Calabria magnas sibi opes famamq; compararunt.	5008
1048	18		5009

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1049	19		5010
1050	20		5011
1051	21	*Berengarij hæresis.*	5012
1052	22		5013
1053	23		5014
1054	24		5015
5055	25		5016
5056	26		5017
1057	27		5018
1058	28	*Alij hūc tantùm regnasse annos* XXVII. *aut* XXVIII. *tradunt.*	5019
1059	29		5020
1060	30	*Henricus Philippū filium regem creandum coronandumq; Rhemis curat. Circa anni huius finem moriēs, liberos, Philippum annos ferè* IX. *natum, & Hugonem minorem commendauit fidei* Bal*duini* Flādriæ *Comitis. Sepultus in templo* D. *Dionysij.*	5021
1061	1	PHILIPPVS XXXVIII. REX ANN. XLIX.	5022
1062	2	*Balduinus pius regis tutor simulato in* Saracenos *bello, cum exercitu de industria morā trahens in* Vasconia *quà iter est audaces nobilium animos non satis* Regi *audientes repressit.*	5023
1063	3		5024
1064	4		5025
1065	5		5026
1066	6		5027
1067	7	*Hoc rege è* Gallis *duæ prodierūt nobilissimæ familiæ, quæ apud exteros duo potentissima regna erexerunt. Gulielmus nothus* Heraldo *rege cæso* Angliā *occupat. Gotthofredus uerò* Bullionius *terrā*	5028

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		sanctã & Hierosolyma postea obtinebit.	
1068	8	*Philippus uxorem ducit Bertã Balduini Comitis Hollandiæ & Frisiæ filiam.*	5029
1069	9		5030
1070	10		5031
1071	11	*Arnulfus Balduini F. Comes Flandriæ.*	5032
1072	12	*Robertus Frisius filijs fratris deuictis Flãdriam occupat.*	5033
1073	13		5034
1074	14	*Grandimontensium monachorum primordia authore Stephano Aruerno.*	5035
1075	15		5036
1076	16		5037
1077	17		5038
1078	18	*Ordo Canonicorum regularium apud D. Quintinum Bellouacum.*	5039
1079	19		5040
1080	20	*Gotthofredus Barbatus & Fulco Asper contendunt ob successionem auunculi Gotthofredi Martelli Comitis Andegauensium. Rex ab Aspero, quò neutri faueret, Vastinetum obtinuit. Barbatus à fratre interceptus, & in carcerem perpetuum missus.*	5041
1081	21		5042
1082	22		5043
1083	23		5044
1084	24	*Initium ordinis Cartusiensiũ authoribus Brunone Agrippinensi ciue scholarũ Magistro, Rhemorumq; canonico, & Hugone Gratianopolitanorũ episcopo.*	5045
1085	25		5046
1086	26	*Philippus Bertã Balduini Comitis Hollandiæ filiam repudiat, ex qua liberos susceperat, Ludouicum Crassum, & Cõ-*	5047

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1086		stantiam: à seq; illam ablegat Montroliū maritimū oppidum: in cuius locum Bertradam pellicem à marito Fulcone aspero abductam publicè accipit: cuius cupidineo amore rex adeò occæcatus fuit, ut grauissima quæque totius regni ad illius arbitriū & libidinē regerentur. Adulterij tempore Philippum Florū & Caciliam liberos suscepit. Nec postea Bertam reuocasset, nisi summi pontifices Vrbanus & Paschalis illū aqua & igni interdixissent. Hic uariant historici, quibusdā asserentibus non omnino restitutam fuisse Vrbano secundo papa, sed Paschale.	5047
1087	27		5048
1088	28		5049
1089	29		5050
1090	30		5051
1091	31		5052
1092	32		5053
1093	33	Iuo episcopus Carnutum.	5054
1094	34	Robertus Hierosolymitanus Comes Flandriæ.	5055
1095	35	Conciliū Claromontanū Vrbano papa: res ecclesiasticæ reformatæ & cōpositæ.	5056
1096	36	De expeditione in terrā sanctā deliberatur aduersus Saracenos. Catalogus eorū qui ex Gallijs Duces fuere illius belli. Petrus Ambianensis Eremita. Ademarus Aniciensium episcopus. Gulielmus Arausiensiū episcopus. Hugo Magnus regis frater. BELLVM SACRVM IN SARACENOS.	5057

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Gotthofredus Lotaringiæ Dux: Eustathius, Balduinus, fratres, filij Eustathij Comitis Bononiæ Belgicæ. Gotthofredus, ut nihil deficeret, in ea expeditione urbem Mediomatricū ciuibus uendidit, ac Ducatum Bullionis sperto Eburonum episcopo. Robertus Normaniæ Dux fratribus, quæ poßidet, illius expeditionis gratia oppignerat.	
		Robertus Flandrus. Raimundus Tolosas. Stephanus Blesensis.	
		Arpinus Comes L X M. aureorum Bituriges Regi uendit.	
		Bohemundus & Tancredus Itali, & multi alij ex Germania, Italia, Anglia, Scotia, & reliquo orbe Christiano. Cōstabat exercitus circiter D C. M. peditum. Otho pōtifex tradit C C C. M. pugnatorum. Galli uno consensu ab uniuersis occiduis nationibus huic bello propter armorum peritiam præficiuntur.	
1097	37	Robertus è Lotaringia homo nobilis, potens, & literarum peritus, reiectis honoribus & diuitijs Christū & paupertatē sectans, Præmonstratenses instituit.	5058
1098	38	Cistertiēsis religionis fūdamēta iaciūtur.	5059
1099	39	Hierosolyma 39. die obsidionis Id. Iul. (4. Nonas Aemy.) à Christianis recepta.	5060
1100	40	GOTTHOFREDVS Rex terræ sanctæ. Gotthofredi regū obitus 15. Cal. Augusti.	5061
1101	41	Balduinus Hierosolymorum Rex.	5062
1102	42		5063
1103	43		5064
1104	44	Ludouicus Crassus iuuenis multū, antequā regia insignis fieret corona, uiuente	5065

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1104		patre & permittente seditiones regni re presßit, ius ecclesiæ tutatus est aduersus Bochardum Parisiensem Montismorentiani dominum, Drocum Mōtiacum, Elbonem Rosciacum, Leonetum Magdunensem, & Matthæum Bellomōtanum.	5065
1105	45		5066
1106	46	Bohemundo, cum in Galliā uenisset, Rex Constantiam filiam in matrimoniū dat. Alteram ex Bertrada genitam Cæciliā Tancredo absenti spondet, atque mittit: deinde moriens Tancredus Pontio Tripolitano cōmendat, eiq; in uxorem dat.	5067
1107	47	Concilium Tricaßium sub papa Paschale auxilium Regis petente aduersus factionem Imperatoris: atque tum Gregorij papæ institutum & decretū secutus, nuptias sacerdotibus prohibuit, & simoniacis aqua & igni interdixit.	5068
1108	48		5069
1109	49	Meleduni Rex decedit 4. Cal. Augusti. ad Benedicti propter Ligerim sepultus. Crassus 3. Nonas Augusti sacratus & inunctus.	5070
1110	1	LVDOVICVS CRASSVS 39. REX ANN. 28. Aureliani in æde D. Sansonis per Gilbertum archiepiscopum Senonum, Rhemis sibi id sacri iuris deberi quanuis contendentibus.	5071
1111	2	Nobiles & principes ab Anglo rege adiuti in Regem mouent seditionem, quem	5072
1112	3	diu multumque uexarunt: tandem tamen superior euadit. Inter coniuratos Philippus regis frater nothus erat, qui cō iugē habebat filiā domini MōtisLetherici	5073

Anni Christi	*Anni Regni*		*Anni Mūdi*
		Balduinus Securis Comes Flandriæ.	
1113	4		5074
1114	5		5075
1115	6		5076
1116	7		5078
1117	8		5078
1118	9	*Initiū primi belli Anglici, quod sexcentis fœderibus compositū, semper renouatur.* *Gelasius nouus papa Ro. cui plurimum inimicitiarum erat aduersus* Henricum *Imperatorem, in Galliam se cōtulit suppetias īplorans.* Concilium *Rhemis ī dixerat, in itinere moritur, Cluniaci sepultus.* Calistus *Burgundio pōtifex proximus concilium cōtinuandum curat.* Rhe*mis* XVII. Cal. *Nouemb. ex cōcilij sententia* Cæ*sarem hostē ecclesiæ pronūciat.* Tum *sacerdotes, diaconos & hypodiaconos concubinas habere uetuit, item proscripsit ab ecclesia, qui pro baptismo & sepultura pecuniam exigerent.*	5079
1119	10	B*alduinus rex* Hie*rosolymorum.* C*rassus in* Norma*niā profectus est, uoluitq́;* G*ulielmū* R*oberti defuncti filium in possessionem mittere.* In *eo prælio* Bal*duinus* F*landriæ* Co*mes uulnere accepto interijt, cui successit* C*arolus* C*anuti* D*anorum regis filius.*	5080
1120	11	H*enricus* C*æsar ab* A*nglo socero impulsus mense* A*ugusto* G*alliā inuadit,* R*hemis multum infensus ob iniuriam in illorum urbe acceptam. timore perculsus, regis potentia cognita domū reuertitur.*	5081

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1120		paulò pôst in amicitiam re cum papa cōposita rediit.	5081
1121	12		5082
1122	13		5083
1123	14		5084
1124	15		5085
1125	16		5086
1126	17		5087
1127	18	Carolus Flandriæ Comes Bonus Brugis ante aram Donatiaui à coniuratoribus mactatus. VI. Cal. Martij sacro cinerū die quò Rex profectus, seuerè in parricidas animaduertit. Gulielmum Normanum Flandriæ Comitē dedit, quē auaritia	5088
1128	19	ritia & peruersitas omnibus inuisa euertit. Eo in bello cæso, aliijsq; in sententiam adductis quibus aliquid iuris uidebatur in comitatū, Theodoricus Alsatiensis comitatus nomine regi fidei sacramentum præstat. Hierosolymis trium ordinum D. Iohannis, Hospitalariorū, Templariorum, Teutonicorum res præclarè fortitérque gestæ initio suæ originis. Thomas Marlensis in regios magistratus & ecclesiasticos uiros rebellis, extra communionem ecclesiæ proscribitur per legatum papæ in Bellouacensi consilio,	5089
1129	20	quòd Galdericum episcopum Laudunensis crudeli morte affecisset: tandem à Rhodulfo Viromanduo cæditur. Crassus caussam ecclesiæ defendēs in Aruerniam proficiscitur, ad componendas res inter episcopum Claromontanum & Comitem. Gulielmus Aquitaniæ dux sua prudentia rem omnem composuit.	5090

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Philippus admodũ iuuenis in præsentia regum Craßi patris, & Henrici Angli, diademate decoratur Rhemis XVIII. *Cal. Maij festo resurrectionis Christi die.*	
1130	21	*Hugo de S. Victore theologus Parisiensis. Innocentius ob Anacleti Antipapæ potentiam in Galliam fugit, ubi honorificè receptus duo habuit concilia, alterum Rhemis, alterum Claromonte. Quẽ honoris caußa inuiserunt Gallus Aureliani, Anglus Carnuti.*	5091
1131	22	*Fulco Andegauensis Rex Hierosoly. Philippus Iunior rex* III. *Id. Octob. in Lutetiæ suburbijs delapsus ex equo, quẽ euerterat scrofa, moritur. in æde D. Dionysij sepultus. Platina & Blondus hoc rege Philippo Innocentiũ papam in Galliam uenisse intelligunt, aliter aberrant, nec mirum in historia aliena. Ludouicus Iunior cõcilij Rhemensis tẽpore* VIII. *Cal. Nouemb. ex patris præsentis sententia magnificentißimè coronatur à papa Innocentio, ut regni consors esset. Paulò pòst Innocentius à Lotario Romã reducitur imperatoriæ coronationis gratia.*	5092
1132	23		5093
1133	24		5094
1134	25		5095
1135	26		5096
1136	27		5097
1137	28	*Ludouicus Iunior Burdegalæ ducit uxorem Leonoram filiam maiorẽ hæredem Gulielmi ducis Aquitaniæ. Craßus pater statim Parisijs moritur. Cal. Augusti. Aemylius habet annũ regni 30. sed ea*	5098

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1137		in re lapsum arbitror, ut numerus ab anno 1110. ad 1137 indicio est.	5098
1138	1	LVDOVICVS IVNIOR XL. REX ANN. XLIII. Annorum Iohannis à Stampis uel à temporibus error, & falsa supputatio. uide Aemylium. quendam legi qui per ea uixit tempora historicū minutissima quaque persequentem, qui tantum rei miraculum non omisisset si quid tale unquā contigisset. Galli districti ob bellum Mathildis Augustæ, & filij eius Hērici Andegauensis cōtra Stephanum Blesensem de regni Angliæ successione. tandem in hanc sententiā Andegauensis adductus, ut regno abstineret uiuēte Stephano, sed post eius mortem regnaret. Quidam se Imperatorem Henricū finxit, qui in cœnobium Cluniacense coniectus est.	5099
1139	2		5100
1140	3	Synodus Francica apud Senones aduersus Petrum Abelardum Britannum hæreticum.	5101
1141	4	Non satis conuenit Regi cum papa Ro. qui Petrum rege inuito ut episcopus esset, Bituriges miserat, cui aduersus regē Theobaldus Blesensis fauebat.	5102
1142	5	Constantia regis soror spondetur Eustathio Stephani regis Angliæ filio. Rhodulphus Viromanduus uxore repudiata Petronillam reginæ Leonoræ sororē accipit: quos cum episcopis qui nuptias permiserāt, Papa excōmunicat, Theobaldo procurāte, cui Crassus uehementer infensus, culpam omnem in eum transfert.	5103

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1143	6	*Vitriacum quod erat ex ditione Comitis Blesensis, à Rege impotenti ira dirutum, cuius templum præcipuum cum* M.D. *utriusq; sexus & cuiuſuis ætatis ad aras confugiētibus incensum. Rex sceleris pœnitentia ductus,* D.*Bernardi cōsolatione*	5104
1144	7	*& consilio sacrum suscipit gerendum bellum. Tunc Bernardus id unum agebat, ut principes Christianos in hostes religionis adhortaretur, papa etiam cupiente.* *Balduinus rex Hierosolymorū.*	5105
1145	8	*Rex Viceliaci crucem accipit, sacram militiam professus.* *Eugenius papa in Galliam se recipiens, concilium Lutetiæ & Rhemis habet.* D.*Bernardus in Ger-*	5106
1146	9	*maniā proficiscitur cōcionaturus pro bello sacro: cuius persuasu Cōradus Imp. cum magno principū numero sacra arma induit, qui* *Tornacū à summo Pōtifice sedes fit episcopalis, cū antea per annos fere 600 sub episcopatu fuisset*	5107
1147	10	*pridie Non. Feb. festinās ante discedit. Rex ducta secū uxore Id. Maij per Germaniam & Hungariam idem subsecutus iter, Imperatorem, qui iam cladem in Nouembri acceperat, offendit in Asia.* *Nouiodunēsi. In cōsilio hæresis damnatur Gilberti Poretani Pictonū episcopi, nulla criminis aut ignominiæ nota ipsi inusta, quòd caussā suā ad iudiciū et arbitriū concilij & Papæ semp permiserat.*	5108

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1148	11	Ianuario proximo Rex nō multo meliorem fortunam expertus est. Quare hic relicta Antiochia, Conradus uerò ab Augusto Græcorum rediens contulerunt se Hierosolyma ad Regem Balduinum adolescentulum. Tunc coniunctis uiribus & copijs Damascum oppugnant, sed dissidio ac dolo obsidionē relinquere coguntur. Conradus abit ad suos. Galli in Syria mala multa patiuntur.	5109
1149	12	Quorum Rex in reditu penè captus, nisi Georgius Rogerij Siculi Regis prætor suppetias tulisset. In Galliam ergo euadit. Henricus regis frater ad Claràuallē monachus, Bellouacorum episcopus.	5110
1150	13	Cum Leonora regina duas filias peperisset, Mariam maiorem, Alisam autē minorē post reditū: in cōcilio Baugenciaco à Ludouico repudiatur, qui Cōstantiā duxit uxorē Alphōsi Galecorū regis filiam, quæ Aureliani Regina coronatur. Iuit etiam in Hispaniam religionis caussa ad D. Iacobum, & ut socerum inuiseret.	5111
1151	14		5112
1152	15	Interim Leonora in Regis odium alteri nubit marito, Henrico Andegauensi regi Angliæ futuro, ad quem Rege Franco inuito suam priorē attulit dotem Pictones & Aquitaniam. Matrimonium hoc maximi belli Anglici caussa fuit.	5113
1153	16		5114
1154	17		5115
1155	18		5116
1156	19		5117
1157	20		5118

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1158	21		5119
1159	22	Philippus regis frater archidiaconus episcopatus	5120
1160	23	Parisiensis electionem Petro Lombardo cessit doctiss. theologo. Lombardi episcopi suasu & authoritate actum est & impetratum ut barbæ raderentur. Papa Alexander tertius ab imperatore	5121
1161	24	& Antipapa territus in Galliam fugit. Habuit in Claromonte conciliū, deinde Turonibus alterū. Constantia Adelæ iunioris filia partu moritur: quæ superuixit. āte a oppetijsse tradit Aemylius, necdum circumacto altero matrimonij anno, Margarita & Adela filiabus relictis. hic sequor eius temporis scriptorem. Rex tertiā duxit uxorem Adelā Theobaldi Campani filiam, ex qua pòst suscipiet Philippum & Hagnen liberos.	5122
1162	25		5123
1163	26	Margarita Regis filia in matrimonium datur Angli filio qui regno succedet. Poly.Verg. Almericus Rex Hierosoly.	5124
1164	27	Concilium Turonense Alexandro papa. Acta Papiensis concilij, in quo Victor & Fœdericus præfuerant, damnata. Apud Senones D.Thomas Cātuariēsis cū papa colloquitur, apud quos ultra annum ille degit prius quàm Romam reuerteretur.	5125
1165	28	Natalis Philippi Augusti X I. Cal. Sept.	5126
1166	29		5127
1167	30		5128
1168	31	Philippus Flandriæ Comes.	5129
1169	32		5130
1170	33		5131

Anni Christi	Anni Regni		Anni Műdi
1171	34	D. Thomas archiepiscopus Cantuariensis annis 7. exul in Gallia, in Angliã reuersus confestim occiditur. In subsidium Terræ sanctæ piè & liberè erogatam pecuniã ab uniuersa Gallia Stephanus Comes Sacrocæsariensis eò iussu regis defert.	5132
1172	35		5133
1173	36	Balduinus Rex Hierosolymorum.	5134
1174	37		5135
1175	38		5136
1176	39		5137
1177	40		5138
1178	41		5139
1179	42	Hagne regis filia annos VIII. nata ad Emmanuelem Græcorum Imp. mittitur, ut illam Alexis eius filius haberet uxorẽ. Ludouicus ualetudinarius coronandum Rhemis Cal. Nouemb. Philippũ filium mittit. Adfuit eius coronationi Henricus Rex iunior Anglus, Franci beneficiarius. Primum noui regis edictum fuit aduersus blasphemos nomen Christi contumeliose probroseq; in testimonium, & cuiusuis minutissimæ rei assertionẽ adducentes, quo censuit in flumen citra mortẽ mergendos. Secundũ fuit aduersus tibicines, histriones, parasitos, & id genus uoluptuarios artifices, quibus ĩterdixit aula.	5140
1180	43	Philippus Lutetiæ quodam sabbati die IIII. Cal. Mar. ingressus synagogã, Iudæos spoliat. IIII. Cal. Iunij in ascensione Domini Philippus iterum unà cum uxore Elisa Balduini Annonis filia coronatur. Philippus Elisæ auunculus Co-	5141

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūd
		mes Flandriæ matrimonij author fuit. Filium regem per annū unum uidit pater maximo cum gaudio. Religionis gratia in Angliā ad D. Thomā se contulerat Parisios reuersus obit III. Calen. Octobris, translatus ad Barbeli, quod cœnobium ordinis Cistercienſiū ædificauerat. Adela regina, Alisam Gaguinus nominat, mausoleum marito extruxit auro argento & unionibus decoratum.	
1181	1	PHILIPPVS AVGVSTVS A DEODATVS XLI. SOLVS REX ANN. XLIII. Per initia multus fuit in hostium seditionibus tum	5142
1182	2	suis tum ecclesiæ reprimendis. In Iunio coacti Iudæi regno excedere.	5143
1183	3		5144
1184	4	Balduinus puer, rex Hierosolymorū. Bellum Flandricum.	5145
1185	5	Philippus Comes Flādriæ sic cum rege de Viromanduis pacisci cogitur, ut post mortem adijcerentur regis patrimonio. Vido Lusinianus è nobilissima Pictonum familia, rex Hierosolymorum.	5146
1186	6	Gotthofredus Dux Britāniæ moritur Lutetiæ relicta uxore Constantia grauida, quæ mox Arcturum parit.	5147
1187	7	Natalis Ludouici filij Philippi VIII. Id. Septemb. Finis regni Hierosolymorum. Sancta urbs 89. quàm de Barbaris recepta fuerat anno, VI. Cal. Octob. uictori Saladino reddita est. Aemyl.	5148
1188	8	Idibus Ianua. Reges Gallus & Anglus in colloquium ueniunt in Vellocassibus,	5149

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1188		*ubi de Hierosolymitana expeditione decernunt. In Martio Rex concilium habet Lutetiæ, cui decima cõcessæ, quæ uulgò Saladinides dictæ fuerunt. Angli ab instituta profectione deciscunt. Ricardus relicto patre, Gallorum partes sequitur. Augustus Cœnomanos & Turones occupat, cuius rei ira & indignatione rex Angliæ pridie Nonas Iulias Chinone decedit. Ricardo Angliæ regi salutato Augustus captas*	5149
1189	9	*uiuente patre restituit urbes, & de profectione inter se ante a instituta cõueniũt. X. Calend. Martij Elisa regina moritur Lutetiæ, in æde Virginis sepulta.*	5150
1190	10	*Adela regis mater regens Franciæ. Gulielmus Regis auũculus archiepiscopus Rhemensis, Legatus. Philippus profectioni se accingens, illorum fidei filium cõmittit, regnique administrationẽ. Hic suo tempore plurima in reip. utilitatem prudenter instituit. Aediles, quos uulgo Scabinos appellant, Parisijs creandos curat. Bonam urbis partẽ muris cinxit, plurimas lapidibus uias strauit, cõmune illud D. Innocentij cœmeterium extruxit. Forum item uenale, Fallas uulgo appellant, Lutetiæ ædificauit. Saltum Vicenarum mœnibus cinxit. Rex in Genuensi portu mare cõscẽdit: qui ubi paulũ processisset, talis oborta est tempestas, ut multi ex suo comitatu naufragio extincti fuerint. Ricardus Massilia uento secundo soluit. Vterque in Siciliam mense Augusto appulere, ubi coacti sunt hyemare.*	5151

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Inter reges in hybernis ociosos, ut assolet, ortum est dissidium non mediocre.	
1191	11	Philippus prior praecessit in Syriam. Ricardus tempestatis ui in Cyprum eiectus, tyrannum à quo littoribus arcebatur, & insulã bello cepit, praesidioq; firmauit, illinc ad Augustũ regem profectus Ptolemaida obsidẽtem, quam paucis pòst diebus coniunctis copijs expugnauerunt. Mauricio Parisiorũ episcopo D. Virginis templum aedificatum. Margarita Flandriae Comes. Grassante per exercitum peste Rex maiori parte suarum copiarum, & Odone Burgundiae duce praetore relictis, in Galliam Rufino Volta Genuensi nauarcho comitatus, obiter papam cum inuisisset, circa Natalem Christi domum reuertit. Ricardus Anglus in Syria mansit.	5152
1192	12	Ricardus Cypri regnum Vidoni Lusiniano uendit, quod ad nostra ferè tempora seruarunt eius posteri, quoad illic imperitare coeperunt Veneti. Augustus Balduinũ Flandrum locis munitis ab eo occupatis repentè deturbat.	5153
1193	13	Antequam è Germania liberari potuisset Ricardus, ubi carcere cõtinebatur, Augustus Gisortiũ occupat cũ uniuersa Margaritae sororis dote, ab Anglo repudiatae, quã postea Põtiuẽsi Comiti uxorẽ dedit.	5154
1194	14	Fames.	5155
1195	15	Pacem ineunt Philippus rex, & Balduinus Flandriae Comes. Comitatus Atrebatium creatio, qui regis filio traditur. Ludouicus primus Atrebatium Comes.	5156

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1195		Rex uxorē ducis Gelbergā Dani regis so rorē, quā intra tertiū mensem repudia-	5156
1196	16	tam, & in Stamparum arcem coniectam asseruari iubet: mēse Iunio sequēti Agnē ducis Morauiæ filiam accipit. Iudæi à Philippo in Galliam reuocati. Bellū inter Gallos	5157
1197	17	& Anglos, eorūq;	5158
1198	18	socios ac fædera-	5159
1199	19	tos uariū. Legatus papæ circa D. Michaelis festū in Diuionensi concilio ob secundū regis matrimoniū toti Frāciæ sacris clàm interdixit. Qua sentētia pmulgata Rex uehementer iratus, qui cōcilio interfuerant, persecutus, eos grauiter ultus est.	5160
1200	20	Pax inter Philippum & Iohannem Angliæ regem. Ludouicus regis filius Blancham Adelphonsi regis Castulonensis & sororis Iohannis filiam uxorem ducit.	5161
1201	21	Alijs deinde Legatis papæ ad Suessiones concilium habentibus, rex Gelbergā recipit, eodem secum equo insidentē reducit. Octauianus Cardinalis alter Legatorum, perpetuus in Gallia mansit Legatus. Agnes uxor posterior doloris impatientia, & animi indignatione apud Pōtiacum interijt. procurante tamen rege Innocentius papa, quos ex ea liberos susceperat, Philippū qui postea Comes Bononiēsis est factus, & Mariā quæ Comiti Louaniēsi nupsit, legitimos pnūciauit.	5162
1202	22	Iohannes rex Anglus Arcturū Britāniæ ducem, fratris filium, cum quo contendebat, & qui iam magnas uires acquisierat, in Pictonensi agro opprimit, eumq;	5163

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1203	23	*aliquādiu in custodia aßeruatū necari iubet.* Rex *conatur Anglum persequi, Arcturiq; necem & parricidium ulcisci.*	5164
1204	24	Totam Normaniā Augustus *recepit anno* 260(270.*Aemyl.*)*postquā* Rholloni *data fuerat. Ab uniuersa quā in* Gallia *habebat possessione, sua culpa & ignauia* Anglus *penè depulsus est.* Galli Graecorum Imperiū *pridie* Id. April. Byzantio *recepto, tenēt, à* Venetis *& quibusdā alijs socijs adiuti, quibus impēsas refundūt.* Balduinus Flandrensis *imperator* Cōstantinopalitanus Graecorū *ecclesiam* Romanae *audientem & concordē reddit.*	5165
1205	25	Henricus Balduini *frater* Graecorum Imp. Augustus.	5166
1206	26	Iohanna *Comes* Flandriae.	5167
1207	27	D. Dominicus Tolosates *&* Albios *addit haereticorum confutandorum gratia.*	5168
1208	28	Almaricus Carnotensis *hoc tempore uir eruditus, sed haereticus, cuius sequaces* Lutetiae *cum eiusdē oßibus refoßis postea sunt usti.*	5169
1209	29		5170
1210	30	Simo *Comes à* Monteforti *bello aduersus* Albios *haereticos profectus,* Biterras, Carcassonē *&* Albios *occupat, & quaedam alia circùm oppida.*	5171
1211	31	Ferdinandus Lusitanus Iohannam *Comitem* Flandriae, *uxorem duxit.*	5172
1212	32	Bellum Flandricum.	5173
1213	33	Albiorum *strages, in qua* Petrus Tarraconen. *rex eorū auxiliarius necatur. Fortunam & uictoriam persequitur* Simo *à* Monteforti.	5174

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1214	34	Pugna Bouinensis. Rex Augustus uincit pridie Non. Iun. (alij VII. Cal. Augu.) Otho fuga salutē petit. Captiui ducuntur, Ferdinādus Lutetiam in arcem Luparam recens ædificatā, Reginaldus Bononiensis Peronam, Saleberiensis Comes Anglus ad Fanum Quintini. Otho, & nonnulli eius sectatores, impij, & ecclesiæ hostes à Papa iudicati erāt. In acie multum Rex periclitatus est. reuersus tēplū uictoriæ Virgini matri dicatū prope Syluanectū ædificat. Male ut mihi uidetur, Gaguinus hoc prælium anno 1211. factum esse scribit. Eodem tempore, &, ut quidam tradunt, die. Ludouicus regis filius ad Pictones & aquitanos missus, cum Iohanne rege Anglorum manus cōsenserit, cui tam uarijs modis afflicto Augustus dat inducias V. annorum. Petrus Altißiodorēsis Græcorū Imp. Aug.	5175
1215	35		5176
1216	36	Simo à Mōteforti ius sibi in Ducatū Tolosanum cōcilio Lateranensi datū, à rege adiutus persequitur aduersus Raimundum Tolosatē ex Hispania cū auxiliarijs militibus reuersum, & aduersus Albios. Ludouicus Philippi F. à primoribus Angliæ in spem regni uocatus, iureiurando obsidibúsque acceptis ex portu Itio traijcit tempore dißidij inter illos & Iohannem Regem, qui interea repētè moritur. Angli igitur Henricum defuncti filium,	5177
1217	37	odio in amorem uerso, Regem salutant. Ludouicus autem conuentione facta, pecuniáque accepta, in Galliam se recipere	5178

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		.cogitur anno 1218. Poly. Verg.	
1218	38		5179
1219	39		5180
1220	40	Robertus Petri F. Græcorum Imp. Aug.	5181
1221	41		5182
1222	42		5183
1223	43	Rex quartana febre Medunte interijt pridie Id. Iulij diluculo. Testamento ingentem pecuniæ summā legauit Iohanni Brenno Hierosoly. Regi, qui moribundū inuiserat. Item Tēplarijs Hospitalarijsq́; item egentibus, ac suum omne uestiariū sacris ædibus. Corpus ud D. Dionysij delatum, honorificentissimè maximaq́; pōpa & frequentia conditum est, exequias celebrantibus Io. Brenno Rege, Legato Papæ, & episcopis qui Lutetiam ad concilium in Albios conuenerant. Ludouicus F. cum Blancha uxore VIII. Id. Augusti Rhemis per Gulielmum archiepiscopum sacratur atque coronatur.	5184
1224	1	LVDOVICVS D. LVDOVICI PATER XLII REX ANN. III. Simo à Monteforti Comes in Tolosæ oppugnatione cæsus. eodem anno idem Vidoni filio contigit, cui Almericus iunior frater successit. Congressus & amicitia instituta inter Regem & Fœdericū Germanorum Imp. Vallicolorū apud Ambaros. Matthæus à monte Morentiano M. Eq. Sauarus Malleonensis malè ab Anglis tractatus, partes sequitur regias.	5185
1225	2	Leues fiunt excursiones inter Gallos & Anglos in Aquitania.	5186

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1225		Quidam Balduinus commentitius, qui se Imperatorem Constantinopolitanum finxerat, in Burgundia interceptus, & à Iohanna Flãdriæ Comite, quam aiebat filiam, ad patibulum missus.	5186
1226	3	Almericus Comes F. Simonis à Monteforti M. Eq. Rex mense Maio aduersus Albios hæreticos proficiscitur. Auenionem expugnat, urbísque muros diruit, redeundo Montispensarij moritur pridie Id. Nouemb. Ludouicus F. annos natus XII. tertio Cal. Decẽb. ab episcopo Suessionensi sacram accipit coronam.	5187
1227	1	DIVVS LVDOVICVS XLIII. REX ANN. XLIIII. Blancha regis mater Galliæ Regens testamento relicta, moderata & sapiens mulier quæ partim obscuras, partim apertas inimicitias initio regni exorta sedat, uel ui, uel beneuolentia concilians sibi principes, aliósque qui secesserant facta in filium cõiuratione. Humbertus bello præfectus Regius à Blancha Regente aduersus Raimundũ Tolosatem missus. Die Epiphaniæ festo Ferdinandus Flandrus numerato redemptionis precio liberatus, & in aulam receptus, summa in gratia apud Regentẽ materterã fuit, ut esset contra Philippum Bononiensem coniuratorum principem: à quo Calitiũ & munitum, & muro cinctum est. Pacem fecit Blancha cum Campano, morte matris auunculique Nauarrorũ Rege salutato. Petrus maledoctus ex uxore Adela dux Britãniæ, qui cum esset aliud	5188

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		comurationis caput, Anglos in Galliam euocauerat, redit in amicitiam Britanniam regis beneficium professus, deprecante potissimum fratre maiore Roberto Comite Druidum, qui antè à coniuratione ad partes Regias desciuerat. Quare istorum & permultorũ nobilium con-	
1228	2	iuratio frustra fuit. Theobaldus Campanus Nauarræ Rex.	5189
1229	3	Balduinus Roberti filius puer Græcorũ Imp. Aug.	5190
1230	4		5191
1231	5		5192
1232	6	Schola Parisiorum à D. Ludouico restituitur, quæ propter motus, iniurias & cædes scholasticis illatas dilabebatur. eã antẽ rex Anglus ad se pellicere, & Oxonũ instituere studebat.	5193
1233	7		5194
1234	8	Rex solus regni administrationem suscipiens, Margaritam Raimundi Comitis Prouinciæ filiam uxorẽ accipit. Raimundus Massiliam redire nolens odio suorũ (nam expellere eum conati fuerant, accito iuniore Raimundo Tolosate) apud sororis uirum Comitem Sabaudiæ reliquam uitã egit. Quatuor eius filiæ singulari quadam felicitate Regibus nupserunt. Maxima natu Regi Gallo, Leonora & Santia uel Cynthia duobus fratribus, Henrico regi Angliæ, & Ricardo German. Imperatori delecto. Sabaudus Beatricem minimam à morte patris Carolo Regis fratri collocat, Tolosate repudiato. Ea Regina erit Siciliæ.	5195

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1235	9	Alphonso regis fratri Pictonum duci Iobanna Raimundi Tolosatis unica filia despondetur, ea quidem lege, ut Alphonsus solus succederet, usufructu tantùm socero quoad uiueret relicto.	5196
1236	10	Robertus Regis frater Comes Atrebatiū. Carolus regis frater Comes Andiū, Cœnomanorum, & Prouinciæ.	5197
1237	11	Expeditio maritima in Asiam in auxiliū Christianorū, quā susceperūt Theobaldus Nauarrorū rex, Petrus Maledoctus, Almericus à Monteforti, Erix Ambarus &c. Balduinus Constantinop. Imp. auxilium petens uenit in Galliā. Regis opera sua ei reddita & in Frācia & in Flandria res, Comitatusq; Namurcensis.	5998
1238	12	Lutetiæ disputatum authore Gulielmo episcopo de plura sacertia obtinentibus: decretum tandem ac constitutum fuit, ut nemo nisi uni præesset, nisi lethali noxa se uellet obstringere. Annales Francorum, & aliæ historiæ.	5199
1239	13	Spinea corona, & sacrosancta Christi passi monumenta quæ Balduinus Venetis oppignerauerat, à D. Ludouico redempta sunt: qui apud sacrum Palatij sacellum quod Lutetiæ erigebat, ea deposuit, & asseruanda commisit. Ne minimum quidem sacerdotium & prebendū ædiculæ illius dabat, nisi lectissimis uiris, & probatæ uitæ, & doctrinæ singularis. Quid quæso facturus erat si donaret episcopatus? Aemyl. Fœdericus Imperator congressus & colloquij simulatione Regem circun-	5200

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1240	14	*uenire nititur: quosdam etiam Galliæ Præsules Romam ad concilium papæ accitos in itinere capit: tandem literis Regis eos restituere cogitur.*	5201
1241	15		5202
1242	16	Hugo Marchiæ Comes cōcilio & superbia uxoris ictus, noluit se profiteri clientem (quod homagium facere dicūt) Alphonso Comiti Pictonū. Sed illa Anglum cuius mater erat, in Galliam pertraxit, ubi rebus parum fœliciter gestis,	5203
1243	17	Hugo se dare in clientelam, & iusiurandum præstare Alphonso compellitur.	5204
1244	18		5205
1245	19	Margarita Flandriæ Comes. Innocentius quartus Fœdericum metuens, cum in Galliam fugisset, Lugduni	5206
1246	20	concilium habuit, quem Rex initio inuisit: Imperatorē ecclesiæ hostē iudicat, imperiumq; ei abrogat. Ruber pileus & purpura in eo primum cōcilio Cardinalibus data sunt. Rex cum Pontifice re grauissimè ægrotasset, morbo liberatus sacrā militiam profitetur. Controuersia inter filios de successione superstite Margarita matre Flandriæ Comite. Rex sic rem composuit, ut Gulielmus, eiúsque fratres Dampetræ filij ex secundo matrimonio post fatum matris Flandriæ Comitatu potirentur, ex primo autem cōnubio nati Annoniam obtinerent.	5407
1247	21	Henricus dux Brabātiæ primus, cum antea eius maiores Louanij Comites essent.	5208
1248	22	D. Ludouicus Blancha matre Galliarū Regente II. instituta, cum fratribus	5209

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1248		Roberto & Carolo & Odone legato papæ soluit Maßilia (alij, Aquis sextijs) VIII. Calend. Septemb. qui dies eius memoriæ postea consecratus est. ad XI. Calend. Octob. appulit in Cyprũ. Mors Raimundi Tolosatis Alphonsum generum remoratur.	5209
1249	23	Rex Aegyptum ingressus, Damiatã expugnat. Robertus regis frater ultrà progressus, in pugna cadit cõtra Aegyptios, uictoria Gallis alioqui prælio duplici, cedente. Alphonsus appulit Calend. Nouemb. Damiãtam. Morbo ex labore ærumnaq; militari paßim in castris grassante, Rex grauiter laborat. Cladem nostri feßi uictique malis maximã à Barbaris accipiunt, Strenui bellatores permulti per illas miserias desiderati. Carolus Alphonsusq; capti. Damiata Barbaris restituitur cum magna ui pecuniæ induciarum pactione in decem annos facta. Itaque rex liberatus in Syriam cum	5210
1250	24	paucis militibus reliquus se recipit. Regina Iohannem infelici cognomine Tristennem patre captiuo peperit. Rex ante reditum Sidonẽ, Cæsaream, Ioppem restituit. Christianos Barbarorũ seruos gregatim undiq; cogebat, atque redimebat.	5211
1251	25	Pastores ingens manus perditorũ hominum, qui cum regem captiuum audiuissent, arma ceperant, à Biturigibus Aurelianensibusq; deleti sunt.	5212
1252	26	Blancha D. Ludouici mater obit.	5213
1253	27	Regis in Galliam reditus. Lutetiæ Robertus Sorbona instituit	5214

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		atque fundauit collegium Sorbonæ.	
1254	28	Rex *Carolum fratrem mittit opem laturum Margaritæ* Flandræ *aduersus eius filios Auenienses,* & Gulielmum Hollandum *Imperatorem delectum.*	5215
1255	29	D. Ludouicus *histriones, parasitos,* & *eiusmodi homines nequam ab aula exegit.* Magistratum *ambitum* & *sordes coercuit. honorum dignitates illis nō erant*	5216
1256	30	*uenales, neque ausi fuisset in toto iurisdictionis tractu aut fundos emere, aut sa-*	5217
1257	31	*cerdotia liberis accipere.* Blasphemis, & *in uanum nomen dei assumentibus, in*	5218
1258	32	*fronte cauteriū inussit.* Ecclesiæ *permultæ* & *collegia* & *sodalitates gloriantur hoc se* Rege *institutas* & *cōditas.* Cœnobium D. Dionysij *ut nunc stat* & *uisitur,* Rex *instaurauit* Matthæo Vindocinensi *antistite, ubi superiorū collecta sepulchra exornauit.* Valetudinariū *proxime adē maximā* D. Virginis Lutetiæ *extruxit.* Albertus *magnus.*	5219
1259	33	Balduinus Augustus Græcia *pulsus est à* Palæologo. *Tunc* Gallorum *imperium apud* Cōstantinopolim *finitur, quod obtinuerant ab urbe capta* 55. *annis.* Thomas Aquinas *prædicator.*	5220
1260	34	Mendicantium *ordines suum genus uitæ miris laudibus, ac religionis sanctitate, schismaticè ac seditiose commendabant.* Gulielmus *à* Fano *amoris,* Sorbonicus *doctor, aliiq; doctrina clari, mendicitatē illam in uulgus, ac notiuam sine caussa paupertatem improbant, contendentes speciem prætextum religionis dari inerti*	5221

F

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1261	35	*& desidiosæ uitæ, ac mendicationi.* Libereius, *qui adhuc extat in bibliotheca* Sorbonæ, *damnatus est.*	5222
1262	36	Vrbanus Quartus P P. *in* Tricassibus *natus humili loco.* Philippus *filius* D. Ludouici Claromonte Pentecostes *die, composita de finibus controuersia*, Elisabetham Iacobi Tarroconensium *regis filiam uxorem accipit.*	5223
1263	37		5224
1264	38	Carolus *regis frater comes* Prouinciæ *& eius uxor cum* Massilia *soluissent, tri-*	5225
1265	39	*ginta triremibus* Romam *appulsi*, Siciliæ *&* Hierosolymorum *reges salutãtur, papæ beneficiarij ac tributarij.* Ad Beneuentum Manfredum Romanæ *ecclesiæ hostem iudicatum* Carolus *uicit, occiditq́; & in possessionem regnorũ iuit.*	5226
1266	40	Carolus Siciliæ *rex, uicarius imperij nomine papæ.*	5227
1267	41	Philippus Pulcher *nascitur, filius* Philippi. *Pugna ad lacum* Fucinum *inter* Carolum *&* Conradum Sueuum.	5228
1268	42	D. Ludouicus *cum tam statuisset in* Asiã *aut* Africam *traijcere, celebre illud &*	5229
1269	43	*memorabile fœdus cũ* Angliæ *rege* Henrico *præsente frequentissimo utrinque nobilium conuentu* Lutetiæ *percussum est.* Normani, Cœnomani, Andes, Turones, Pictones *regi* Gallo *cesserunt*, Anglus *uerò magnam uim pecuniæ haberet, & ulteriorem* Aquitaniã, *& ex citeriore usque ad* Carantonum *cum finibus* Agenensium, Cadurcorum, Lemouicum, *de quibus tamen* Gallo Anglus *ius cliente-*	5230

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		lare deberet, ac superiorem agnosceret, renuncians ius omne quod in Galliæ regnum sibi uendicare posset. Henricus in Orientem expeditionē susciperet, D. Ludouicus Thunetem. Polydorus Vergilius, & quidam alij hanc pacem factam fuisse tradunt anno 1258. Ludouicus D. Ludouici filius moritur.	
1270	44	D. Ludouicus cum tribus filijs Calend. Mart. soluit Maßilia (gallicæ historiæ tradunt, ab Aquis Sextijs) in Africam traiecturus, relicta regni administratione Simoni Neellæ, & Matthæo Vindocinēsi antistiti D. Dionysij. Sæua tempestate in mari iactatus. Carthago expugnata. Thunetis obsessa. Pestilentia in castris. Iohannes Tristennis regis F. prior decedit: quem ex profluuio ad 8. Cal. Septēb. pater Rex sanctus morte sequitur, Carolus frater Siciliæ rex statim interuenit. Henricus quoque Ricardi Angli Cæsaris filius Cornubiæ comes. Philippus D. Ludo. F. Rex in castris salutatus, post datas leges Barbaris, & tributum impositum ut quotānis Carolo regi C C C C. M. aureorum penderent, cum eo è Sicilia in Galliam redit. In mari peste & tempestate afflictati. In itinere moriuntur Drepani Theobaldus rex Nauarræ, & statim uxor eius grauida Isabella filia D. Regis. Obit & noua regina Elisabetha Philippi. Aemyl. qui aberrat, Gulielmi Dampetræ comitis Flandriæ interitum hic adnotans, multò antè ob domesticas discordias interfecti. sed Vido	5231

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1270		Dampetra eius frater D. Ludouicum in hanc expeditionem secutus est.	5231
1271	1	PHILIPPVS D. LVDOVICI FILIVS XLIIII. REX AN. XV. Funere patris, eorúmque qui in expeditione obierant, celebrato apud D. Dionysium, rex inungitur Rhemis ab episcopo Suessionum 3. Calend. Septemb. Quidā hunc Audacem cognominant, sed ea fuit animi & morum lenitate, ut non meritò potuerit appellari Audax. Philippus uerò Burgundiæ dux Audax uocabitur. Henricus Theobaldo in regnū Nauarræ successit, uxore ducta Roberti Atrebatiū	5232
1272	2	comitis fratris D. Ludouici filia: unde procreata est Iohāna unica. Nuptiæ quoque Petri Comitis Alenconij fratris regis cum Iohanna Iohannis Blesensis filia.	5233
1273	3	Bellum Flussatium. Raimundus Bernardus Flussatium comes, cum annum captiuus fuisset, restituitur. Concilium Lugdunense Gregorio X. P P. pro terra sancta recuperāda, & aduer-	5234
1274	4	sus Græcos de sancto spiritu. Eustathius Bonauentura à Balneo regio, ordinis minorum antistes ibi factus est Cardinalis. Rex primùm inuisit papam. Errat Aemylius, annum 1284. pro 1274. accipiens. Bellum Hispanicum Castulonense pro sororis Blanchæ filijs Ferrando & Alphonso pupillis, Ferrando Castulonense patre mortuo. Iohanna Nauarra orba in Galliam adducitur patre Henrico Pōpellone defuncto. Eustathius Bellomarchus reginæ in-	5235

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		fantis nomine iusiurandum & à populis & à ciuitatibus accipit, auxilium ferente Roberto Atrebate pupillæ auunculo præfecto, qui à rege iussus est illuc diuertere relicta expeditione Castulonẽsi. Rex Mariam Ericis Brabantini filiã ducit, quæ in sacro palatij sacello Lutetiæ coronatur 10.*Calend.Iulij.*	
1275	5	*Ludouicus filiorum regis maximus obit: quem ueneno sublatum esse suspicio fuit. Quare ut res certò cognosceretur, præsules aliquot, (sic uides episcoporum obsequia aliquando honesta & liberalia fuisse) Niuellã missi sunt scisciaturi Beguinam sortilegam.*	5236
1276	6	*Brocchius cubicularius fisci præfectus res maximas regni administrãs, magna procerum omnium lætitia Parisijs reste dedit suppliciũ. Petrus illi ex uxore affinis Bellououacorũ episcopus ad papã pfugit. Reges, Frãcus Baionã, Castulonẽsis Marsanũ petiere, sed inde re infecta discessũ.*	5237
1277	7		5238
1278	8	*Iacobus Meyerus hucusque Chronicon Flandriæ scripsit.*	5239
1279	9		5240
1280	10		5241
1281	11	*Siculus Vesper die Paschæ propter Gallorum libidinem, & militarem insolentiã. Siculi à Carolo deficiunt, ingenti cæde facta, coniurationis principe Iohanne à Prochyta, & Petrum Tarraconẽsem recipiunt. Petrus Alenconius regis frater, cum magnis copijs, multisq; principibus & nobilibus in Italiam transcendit la-*	5242

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1281		*turus Carolo suppetias, sed in Apulia naturæ concessit.* *Bellum Tarraconense. ubi primùm imper.o Papæ aduersus Christianos Hispanos, perinde atque antea aduersus Saracenos, crucis insigne acceptum.*	5242
1282	12		5243
1283	13	*Papa Petrum Tarraconensem proscribit, & hostem ecclesiæ iudicat, eiúsque regnum dat Carolo Valesij comiti regis Franci ex sorore Petri filio.*	5244
1284	14	*Nuptiæ & consecratio Philippi Pulchri, & Iohannæ Reginæ Nauarræ 18.Cal.*	5245
1285	15	*Septemb. VIII.Id.Ianua.obitus Caroli regis. Carolus Claudius eius filius captiuus erat. Robertus Atrebas præfectus, regis & papæ mandato, ut quæ patrui mortui essent in Italia tueretur, interim dum hæres custodia liberaretur. Pridie Id. Maias rex comitatus regibus Philippo filio Nauarrorum, & Iacobo Balearium, in Ruscinonis comitatũ uenit aduersus Petrum Tarraconensem. Genua Ruscinonis expugnata & diruta. XIX. Calend. Septemb. leui prælio arte & dolo Rodulphi M.Eq. commisso, Petrus rex Tarraconen. ita uulneratus, ut inde obierit. Rex Philippus rediens in magno discrimine, ex morbo Perpeniani decedit mense Octob. Gerunda quam receperamus, defecit.*	5246
1286	I	PHILIPPVS PVLCHER XLV. FRANCIAE REX ET NAVARRAE ANN. XXVIII. *Rhemis 8, Idus Ianua. consecratur.*	5247

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Palatium in insula quã sequana Lutetiæ facit, à Philippo extructũ magnificẽtissimè. Huic negocio præfuit Engerranus Marinius, regis cõsiliarius, & fisci præfectus. In eo palatio forũ est, quod Parlamentũ uocãt: ubi certæ sedes summis iudicijs datæ ac cõstitutæ sunt. Illic etiam ratiociniorum, aliorúmque plurium iudiciorum subsellia. Ad hæc regia principis. Gaguinus scribit ibi Parlamentum constitisse ordinarium Hutino rege. Hoc rege Gymnasium Nauarræ Lutetiæ institutũ ac fundatũ à regina Iohanna.	
1287	2		5248
1288	3	Carolus rex Apuliæ (quem pro Claudo nonnulli Cunctatorẽ uocant, inquit Aemyl.) ex Hispania in Franciã pace facta redijt, atque inde in Italiã cum egregio comitatu transcendit, ubi Guelforũ partes contra Gibellinos defendit. Die Pen-	5249
1289	4	tecostes à Nicolao papa Romæ Apuliæ rex & Siciliæ consecratur. Induciæ in quinquennium renouatæ inter Iacobum Tarraconensem, & Carolũ	5250
1290	5	Claudum. Robertus Atrebas indignatione redit in Galliam. Carolus Valesius Claudi filiam cum Andium comitatu pro dote, uxorem acceperat. Deinde pace qua Bonifacius octauus in concordiam rediget, ut iuri quod in Tarraconiam sibi uendicabat, renunciaret, Cœnomanorum comitatus illi accedet.	5251
1291	6	Aemylius hic statuit finem belli sacri in Oriente Ptolemaide à Sultano deleta. 4. Non. Octob. natalis Ludouici Hutini.	5252

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1292	7	*Secundum bellum Anglicum.*	5253
1293	8	*Angli Normaniam & Aquitaniam inuadunt. Arnulfus Neella M. Eq. prior discedens, subsecutus deinde Carolus regis frater Valesij comes eos grauiter cædunt, Adulfo Germanorum imperatore pecunia magna ni ad bellum nobis inferendum pertracto. Eduardus Anglus parans expeditionem, similiter Ericem*	5254
1294	9	*Ambarum, & Vidonem Flandrū socios adsciuerat. Vido à rege Gallo pfugit, hostis infensissimus, à quo in aula simul cū filia dolo retētus erat: quæ licet honorificè habita & tractata, ibi tamen fato cessit. Iohannes Scotiæ rex natus Haricuria in Gallia, eiusdē princeps, semper regis partes tuetur: sed pòst paulò ita uexatur, ut in hostis Angli manus, caussam regis defendens, uenerit. Polydorus Verg.*	5255
1295	10	*Aegidius Romanus theologus archiepiscopus Biturigum. Bellum Flandricū Angli gratia. pugnatū ad Furnas, captis Hilermo Iuliacensi, & Erice Bellomontano, Anglus & Comes se recipiunt ad suos. Claudus rex ex Italia cum uenisset, inter Philippū & Eduardum inducias in bienniū cōposuit.*	5256
1296	11	*Quinquagesima & centesima uectigal negociatoribus impositum, quæ Malatosta uulgò appellata est.*	5257
1297	12		5258
1298	13	*D. Ludouicus Franciæ rex à Bonifacio in sanctorum numerum relatus. Philippus & Eduardus aduersus Adulfum omnibus inuisum ob astutias &*	5259

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1299	14	*scelera coierunt, armántq; in illum Albertum Austriæ ducem Imperatorem delectū, à quo fuit in prælio cæsus. Eduardo regi Pulcher Margaritam sororem locauit, uniuersamq; Aquitaniam reddidit. Poly. Verg. Blancham minorem Fœdericus Alberti Cæsaris filius duxit. Vniuersam Flandriam Rex opera Caroli Valesij subigit. Vido comes cum liberis Roberto & Hilermo Lutetiā captiuus adducitur. Rex à Flandris magnificè receptus est, quorum plebs animo confestim mutato concitata, armis ducibúsque assumptis Petro Lusco textore, & Bridano lanio, apud Brugas uim conantur inferre Iacobo comiti Fani Pauli regio prætori. Philippus Vidonis comitis F. Carolo rege, cui in Italia stipendia faciebat, relicto, redijt patriæ suppetias laturus. Eduardus Rex Anglus, cum Flandros seruare cuperet, callidè quibusdam dispersis rumoribus regem à bello abstrahit, ad quod gerendum rebus omnibus instructissimis ipse pergebat.*	5260
1300	15	*Carolus Valesius alia uxore ducta, Catharina Balduini iunioris Augusti ex Philippo filio nepte, Romam ad Bonifacium Iubilei ergò peregrinatur.*	5261
1301	16	*Carolus Valesius à Bonifacio patrimonij D. Petri præfectus eligitur. Ludouicus regis frater Eburouicū comes.*	5262
1302	17	*Odium & inimicitiæ Bonifacij papæ in Philippum Pulchrū. Mira hominis impudentia fuit, qui regnum Galliæ, pontificiæ maiestatis beneficiū asserere ausus*	5263

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1302		est. Verùm multo stolidiores esse puto, qui disceptāt an tantum liceat pontifici. Tunc nostræ demū Franciæ sacris interdixit. Episcopi Regis partes secuti sunt. Pugna Curtracensis. Flādri mense Iulio uictoriā de nobis insignem reportarunt. Robertus Atrebas, Reginaldus Neella, Iacobus comes sani Pauli, & plerique alij illustres illic cæsi. Atrebatiū comitatū Othoni Burgundiæ comiti, qui Mathildem defuncti Roberti filiam in uxorē duxerat, rex dono dat, nulla Roberti nepotis ex Philippo filio ante Robertum patrem mortuo, ratione habita. Isabella regis filia iunior Eduardo Anglo nubit.	5263
1303	18	Vido comes Flandriæ cum filio Hilermo regi fide data, in patriam ad tumultus sedandos proficiscitur: qui ubi nihil promouisset, ad regem redijt, obijtq; Compendij 8. Calend. Mart. Morte Vidonis Marchiæ regi obuenit Engolismensium comitatus. Gaguinus. Bonifacius PP. ab hoste Sara Columna interceptus, Anagniæq; asseruatus in domo paterna, post diem 35. ex quo liberatus erat, ob animi ægritudinem indignationemq; rabie correptus interijt.	5264
1304	19	Ad fanum Odemari XV. M. Flandrorum, ad Ariam DCCC, ad Torna cum D. cæsi. Rex ualde periclitatus est in conflictu ad Montē Populeti, in quo, Hilermo Vidonis nepote cum sex millibus hostium cæso, uicit, M.D. è suorum numero amissis. Certis conditionibus Ro	5265

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		bertum Vidonis F. maximum, & comitatus Flãdriæ hæredem Flandris reddit. Regnum & rex ipse à Benedicto põtifice absoluitur. Rex iste grauis decumarum exactor extitit, cuius tempore pecunia rara, & moneta parum proba.	
1305	20	Lugduni cum Clemens Quintus Lemouix, antea Bertrandus dictus, Burdegale archiepiscopus, PP. coronatur. Gallus, Anglus, Tarraconensis, reges cõueniunt. Nobiles aliquot in turba elisi, Papa per uias incedens ex equo deiectus, Rex Gallus maceriæ antiquæ & multitudine spectantium grauatæ ruina penè opprimitur: qua circunuentus Iohannes dux Britanniæ necatur. Huic Arcturus F. successit.	5266
1306	21	Sedes papalis Roma Auenionem translata, ubi annos 70. constitit. Tres cardinales missi, qui Romæ & in Italia res gererent. Iudæi à Rege spoliati, & e Gallia pulsi.	5267
1307	22	Ludouicus Hutinus morte matris Iohannæ reginæ Nauarræ rex coronatur Põpelone. Valterus Castellioneus M. Eq. Per hæc tẽpora Templarij ubiq;	5268
1308	23	puniuntur. interea rex bonã partem reditus illorum accipit, papa	5269
1309	24	consentiente. Robertus Caroli Claudi F. Prouinciæ comes, Auenione rex Apuliæ à papa coronatur, quo iure pater eius regnũ obtinuerat, & in Italiã premissus, ut Hẽrici Imp. eò proficiscentis conatus frangeret. Turcis expulsis D. Iohannis Hospitalarij	5270

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1309		Rhodum capiunt: qui ob ipsum postea uocari cœperunt Equites Rhodij.	5270
1310	25		5271
1311	26	Viennense concilium, in quo de Templarijs, & Terræ sanctæ recuperatione actũ est. Templariorum nomen papa obolet, quorum reditus D. Iohannis hospitalarijs conceduntur. Pontifex dimisso concilio Burdegalam pergens moritur.	5272
1312	27	Aureliani Schola à rege & hoc papa instituta fuit. Bellum in Robertum Flandriæ comitem paratur. Engerrani tamẽ Marinij opera res omnis inter regem & comitem componitur: qui cum satis magnam comparasset inuidiam in colligenda ad id bellum pecunia, maiorem etiã tum sibi conflauit ob exercitus mißionẽ. Argentum signatũ improbè. populi Parisiensis tumultus abortus irruentis in ædes Stephani Barbatuli, pecuniæ cudendendæ magistri. Rex etiam ipse ex Flandria reuersus Lutetiã, ob id periclitatur. Hutinus Petri Lugdunensis archiepiscopi conatus repreßit, ausi regiam occupari iurisdictionem.	5273
1313	28	Nurus regiæ, Margarita Ludouici Hutini regis Nauarræ, Blancha Caroli, apud Malirubi monacharum cœnobiũ deprehensæ sunt in adulterio, & conuictæ die Martis à resurrectione Christi, grauiter supplicium de Philippo & Valtero Danoysijs earum amatoribus sumptum. Iohanna Philippi absoluitur. Ludouicus, Margarita miserè defuncta, è qua Iohannam filiam susceperat, Clementiã	5274

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		regis Hũgariæ filiam ducit. Carolus suæ Blanchæ libellum dat repudij papa authore, & Iohannam filiam comitis Ebu-rouicum uxorem accipit 3. Calend. Decembris ad Fontem Blaudi locum natiuitatis decedit, in æde D. Dionysij sepultus. Ludouicus Hutinus F. post patris mortem sesquiãnum ferè regnauit.	
1314	1	LVDOVICVS HVTINVS XLVI. FRANCIAE REX ET NAVARRAE SOLVS AN. ferè II. Hutinus tumultuosus & perturbator. Engerranus Marinius, Longauillæ comes, magna cum authoritate fisci summus præfectus, opera & factione Caroli Valesij capitalis inimici, quia mentiri eũ per iurgium ille dixisset, Iohanne Annali accusatore, peculatus reus, furca suspenditur pridie Cal. Maij. Pauiotus Magus, cuius arte Engerrani uxor, ut ferebatur, in regis perniciem uti statuerat, strangulatur. Simul quædã clauda mulier comburitur. Engerrani statua è summis palatij gradibus deiecta. Ex eo Valesius semper ualetudinarius, numinis, ut aiebant, uindicta, ipsemet mortuum uehementer desiderauit. Rex in Galliam Iudæos reuocat.	5275
1315	2	Opera Hutini creatus papa Iohãnes 22. qui ditior pontifex, quàm sapientior, diu uicturus est. Parlamentum in palatio Parisiensi statarium & ordinarium constituitur. Rex moritur Nonis Iun. ad Vicenarũ saltum, Clementia uxore grauida relicta. Bello Flandrico nondum	5276

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1315		*confecto, pax Lutetiæ in palatio hoc interregno facta per Philippum Longum Galliæ rectorem, & sanctius concilium Cal. Septemb. Mense Nouembri regina Iohannem peperit, qui per 8. tantùm dies uixit, quare nullo numero habetur.*	5276
1316	1	PHILIPPVS LONGVS XLVII. FRANCIAE REX ET NAVARRAE ANN. V. *Odo Burgūdiæ dux, Iohānæ filiæ sororis & defuncti Regis Ludouici regnū deberi cōtendebat: cui satisfecit Lōgus, filia in uxorem data cū Burgundionū comitatu.* *Ludouicus regis F. Parisijs moritur.*	5277
1317	2	*Pace cū comite Flandriæ cōfirmata, Ludouicus Niuernensiū comes, ex filio eius nepos, Margaritam Regis filiam in matrimonium ducit. Maria tertia Regis filia Delphino Viennensi nupsit.*	5278
1318	3	*Rex iste neq; ab Ecclesia, neq; à po-*	5279
1319	4	*pulo, quæ petebat tributa & uectigalia impetrare potuit. Iohānes à Poliaco*	5280
1320	5	*Theologus, cogente Papa à sententia deductus est, & iussus palinodiam canere. Asserebat enim fratribus Mendicātibus cōfitēdū nō esse de peccatis: q̄d si quis hoc fecisset, ad Pastorē & Curionē redeūdū.* *Puteos Elephantiaci à Iudæis persuasu ueneno inficiunt: quæ res grassantis extitit caussa pestis. sed utrique miserè dato supplicio perierunt.* *Rex cōstituerat, ut ubiq; pōderis, mensuræ, & pecuniæ ratio eadem esset: sed morte præuentus efficere non potuit.* *IIII. Non. Ianuar. Lōgus obit, in æde*	5281

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Dionysij conditus. ei frater succedit, IX. Calend. Martij Rhemis sacratus.	
1321	1	CAROLVS PVLCHER XLVIII. FRANCIAE REX ET NAVARRAE ANN. VII.	5282
1322	2		5283
1323	3	Iohannes Insulanus Non. Maij Lutetiæ ad patibulum ducitur. Falsum est uitricum fuisse Iohannis Papæ. Aemylius. Scelerum seuerus animaduersor, iustitiæ & æquitatis cultor Pulcher fuit. Fraterculorum hæresim Iohannes Papa damnat. Carolus Valesius Aquitaniam in-	5284
1324	4	gressus, Hugonem Pensacensem & Anglos fugat. Isabella Regina	5285
1325	5	Carolus Valesius morbo nunquā se remittente, Engerrani corpus in gratiam consanguineorum à Rege postulat, eiq; sumptuosas exquias faciendas curat. Mense Decembri sequente circa decimū- / Angliæ in Galliā proficiscitur ad Regem fratrē. pòst in Angliā cum potenti & copioso comitatu reuersa maritū Eduardum expellit, ut filius iuuenis Eduardus tertius re-	5286
1326	6	septimum Calen. Ianuar. moritur. / gno potiretur. Regū hic primus est, qui papæ decumas permisit, ut quæstus particeps fieret. has autem iste colligebat ut bellū moueret in Ludouicū Bauarū optimū imperatorem, quē hostem scilicet Ecclesiæ iudicauerat.	5287

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1326		Nicolaus de Lyra Theologus Frãciscanus, uir doctus in lingua Hebraea.	5287
1327	7	Moritur Rex ad saltum Vicenarum Calend. Feb. sepultus in aede D.Dionysij, relicta uxore grauida. Interim controuersia inter Eduardum Angliae Regem, & Philippum Valesiũ, uter regni rector aut successor esse debeat. Robertus Atrebas lege Salica caussã Valesij modis omnibus tuetur. Regina Calend. April. Blaucham peperit filiã posthumam, quam Valesius Rex postea Philippo minori filio Aurelianensium duci elocaturus est. Itaque Philippus Valesius trium superiorum regum patruelis id temporis rector, Rhemis Rex inungitur die festo sanctae Trinitati, per Gulielmum archiepiscopum.	5288
1328	1	PHILIPPVS VALESIVS XLIX. REX ANN. XXII. Caroli Valesij. F. Ludouicus Flandriae Comes 10. Cal. Septemb. restituitur. Flandriae profligantur, caeso in conflictu Collino Annecino plebis altero ductore. Casletũ captum, spoliatũ & incẽsum. A duce Brabãtino redditus Hilermus Canutus alter plebis ductor regijs repetẽtibus, de quo Lutetiae suppliciũ sumptũ est. Valterus à Creceio Castellionis dominus, M.Eq.	5289
1329	2	Iohannes Papa contentionibus quae illi erant cum Petro Reatino Antipapa, & cum imperatore, totum regnum commouet & perturbat.	5290

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Ad Ambianos regū Franci, Angli, Bohemi, & Balearici conuentus. Anglus clientem se professus est, atque in uerba Valesij iurauit, repetens res in Aquitania sibi ablatas bello Pensacensi. Valesius sacra arma īduit aduersus infideles. Iohānes Bohemiæ rex cum filio Carolo postquam in Franciam uenerat, Bonam filiam Iohanni regis filio natu maiori & Normaniæ duci nuptum dedit. Ludouicus Clarimontis & Marchiæ Comes, primus Borbonij dux. Petri Cunerij actio in episcopos pro Rege, qua conabatur illis cum temporalem auferre iurisdictionem, tum illorum totiúsque cleri mores in melius conformare, Bertrando Eduorum episcopo præcipuo defensore. Hanc finijt controuersiam Rex ipse die festo D. Thomæ Cantuariensi, episcopis quod petebant concedens. Quare illi cognomen ueri Catholici, cum gratiarum actione, multísque laudibus detulerunt.	
1330	3	Philippus Ebrouix, Rex Nauarræ, ex uxore Iohanna filia Ludouici Hutini. Aemylius & Polydorus falluntur, appellantes Ludouicum.	5291
1331	4		5292
1332	5		5293
1333	6		5294
1334	7		5295
1335	8	Benedictus Tolosas PP. Auenione. Initium maximi belli Anglici, quod tam atrox, cruentum, & funestum fuit, ut	5296
1336	9	ex quo Gallia Romanorum arma sensit,	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1336		nullum cum eo sit cōferendum: sæpius intermissum, sæpius renouatū. Robertus Atrebas Comes Bellomōtanus, cum litem amisisisset quæ illi erat cū Mathilde Burgundionis uxore, atque ob id inimicitias cum rege exercens, iactatis qubusdā uerbis contumeliosis, quanuis regis sororem haberet uxorem, se male acceptum, iniuriámque sibi factam existimans, Burdegalam ad partes Angli se recepit, uxore liberísque Iohanne & Carolo relictis. Anglus eum honorificè excepit, & remunerauit comitatu Richemondiæ.	5297
1337	10	Iacobus Arteuilla homo plebeius in Flandria pro Anglo multas excitat turbas cōtra Comitē, qui se in Franciam recepit.	5298
1338	11	Natalis Caroli Quinti. Galli & Angli regum instructissimæ acies in conspectu ferè sine ullo cōflictu ueniūt. Eduardus, cum Valesius prælio abstineret, Flandriam repetit, ubi Iacobi Arteuillæ consilio, liliorū insigni, & Regis Frāciæ titulo adsumptis (quæ hucusq; sibi arrogat) illinc in Angliā traijcit. P. Valesius socios habuit in castris, Bohemum, Scotum, Nauarrum, reges: Duces, Iohannem Britannum, & Rodulphum Lotaringum: Comites 26. magnámque aliorum nobilium cateruam, cum maxima militū turba. Eduardus Imperij Vicarius consilio ac ductu Roberti Atrebatis confidebat uirtute & numero militum Anglorum, Flandrorum, & Germanorum. Sed Lu-	5299
1339	12	douicus Bauarus German. Imp. cui non satisfactum erat, mox ab eius societate	5300

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		defecit, amicitiámque Galli maluit. In quadam in Flandria excursione	
1340	13	Gulielmus Comes Saleberiensis captus Lutetiam adducitur. Pugna naualis atrox ad Clusas 9. Calend. Iulij in qua Eduardus sua felicitate & uento secundo adiutus, nostros maris Præfectos inter se discordes, cecidit, profligauitque. VII. Calen. Aug. dux Burgundiæ Robertum Atrebatem Fanum Odemari obsidentem coegit ad Anglum secedere, qui tum Tornacū oppugnabat. Induciis inter reges factis promulgatisque, utrinque captiui redduntur. Flandri suum recipiunt Comitem. illis omnino parcitur. Scotus æternus Francorum amicus domum reducitur. Bohemus aliquandiu agit in Francia. Iohannes tertius Britanniæ dux, ad suos rediens, obit in itinere. Philippus Nauarrus in Hispaniam aduersus Saracenos est profectus, ubi postea in Argesillæ urbis regni Granatæ obsidione mortuus est, anno 1343.	5301
1341	14	Bellum Britannicum inter Carolū Blesensem & Iohānem à Mōteforti de Ducatus Britanniæ successione. Iohannes cū iudicio Parlamenti uictus esset, ad uim & arma se conuertit, Anglo Rege fretus. Iohannes Regis F. Normaniæ dux, Iohānem à Monteforti ad Nannetes capit, quem Lutetiā in arcem Luparā adseruandū mittit. Claudia uxor cum Iohanne filio adolescentulo fortiter mariti partes tuetur. Papæ opera in bienniū	5302

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1341		illi dantur induciæ. Interea regẽ Angliæ sibi conciliauit, nuptijs pactis inter Iohannem filium, & Mariam Angli filiã. quare ab illo adiuta bellum quàm antea acrius repetit & renouat. Robertus Atrebas ex uulnere illic accepto postea interijt. Eduardũ ipsum ut præsens bello	5302
1342	15	præesset, tandẽ illa pertraxit, sed per legatos Papæ induciæ in triẽniũ extractæ. Clemens Sextus patria Lemouix Auenione Papa, qui Iubileum ad annos quinquaginta rediget.	5303
1343	16	Oliuerius Clissonus, Gulielmus Bacebo, Ricardus Per-	5304
1344	17	seius, & alij nobiles aliquot è Normania & Britãnia, minutæ maiestatis, qui pro Anglo stetissent, damnati, Lutetiæ capite puniuntur. Gotthofredus Comitis Haricuriæ frater, proditionis accusatus non comparuit, sed proscriptus ad regem Angliæ profugit, à quo Magister Equitum dictus est, ut scelerati & impij in patriam belli dux esset.	5305
1345	18	Venalia hoc tempore sacerdotia. pecuniæ omnia obediebant. Initio regni immanes pecuniarum exactiones fuere, ac primum ex sale uectigal institutum.	5306
1346	19	Eduardus ex ducibus aliquot in Aquitaniam mittit. Ipse cum filio & numeroso exercitu in Cõstantiensem agrum Cal. Iulij exijt, ubi ferro & igni uastata loca uniuersa. Rodulfus Magister Equitum, & Iohannes Tancredouillanus Cadomi se ab hostibus capi permiserunt.	5307

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		VII. Calend. Septemb. (10. Calend. inquit Aemylius) sabbato ad uesperam pugna ad Cresciacum omnium famosissima luctuosissimaq; quæ Gallis unquã acciderunt, ob duces nobilitatemq; ferè omnem illic interemptam. Occisi sunt in eo prælio Iohannes Bohemiæ Rex, Carolus regis frater Germanus Alēconij, Rhodulphus Lotaringiæ, Ludouicus Flandriæ, Haricuria, Blesensis, Sacrocæsariensis Comites. Postridie longè maior cædes eorum qui per imprudentiã ad signa nostra se recipientes, in Anglorũ manus incidebant. Desiderati sunt in ea pugna ex omni numero circiter ad triginta millia. Gotthofredus Haricuria mœrore & facti pœnitentia uictus, Regi se tradidit laqueũ collo gestãs, quẽ Rex illi abstulit. Carolus Lucẽburgẽsis Bohemiæ Rex domũ redit, qui deĩde Imperator deligetur. Ludouicus Iunior Flandriæ Comes.	
1347	20	III. Non. Aug. xi. postquam Calitium obsessum erat mense, spe & auxilio urbs destituta, per Iohãnem Viennensem Regis Præfectum deditur Eduardo ea lege, ut ciues incolumes cum singulis uestimentis quò uelint se cõferant. Nobilibus aliquot, ijsq; primariæ authoritatis, qui capita sua pro salute omnium hosti deuouerant, Angliæ Regina grauida non sine numinis uoluntate ueniam uitamq; impetrauit. In Francia à Rege institutum, ut qui primùm uacarent magistratus, Calitio expulsis ac proscriptis cõferrentur pro genere uitæ & statu, tum ut	5308

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1347		eis pensatio quædam ac remuneratio beneficiorũ, tũ ut urbis fortiter defensæ honestũ testimoniũ esset. Ex eo tẽpore Calitium ab Anglis recuperari non potuit. Carolus Blesensis cũ duobus filijs Iohanne & Vidone in Britãnia capti, in Angliã ducũtur. Pater, Reginæ Anglicæ, quæ illi sanguine cõiuncta erat, p̃cibus statim liberatur, retẽtis tamẽ eius liberis, qui satis humaniter & habiti & tractati sũt. Mense Decẽbri Trapezitæ Longobardi & Itali capti, pulsi ac p̃scripti ex Frãcia ob immanes usuras præter leges exercitas. Rex sortem accepit, interusurio relicto.	5308
1348	21	Fames & pestilentia. Inducijs cum Anglo factis Rex	5309
1349	22	nuptijs celebrandis dat operam. Acquisitio Delphinatus Viennensis uili precio uenditi à principe Humberto, qui Dominicanorũ instituto & sectæ se addixit, sed ea lege, ut primus Regis filius, eius ferret nomen, dominatũq; obtineret. Philippus Fortunatus Felix uerè Catholicus, qui tamen rebelles & coniuratos opprimere nunquã potuit, obit. 5. Cal. Septemb. ad Nogentum Regium, sepultus apud diuum Dionysium.	5310
1350	1	IOHANNES I. REX ANN. XIIII. Induciæ p̃rorogatæ sunt. VII. Cal. Octob. Rhemis cũ Iohanna Bononiẽsi uxore secũda cõsecratur. 16. Cal. Nouemb. Lutetiã cũ põpa ingressus est. Hic rex Iohãnes excelso & generoso ani	5311

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		mo fuit, adeò à simulatione alenus, ut in neminem uultu aut uerbo amorẽ præ se tulerit, quin eum amaret. Quæ uirtus in Rege nimis heroica est. Initium ordinis Stellæ à Rege Iohanne in antiqua & nobili domo S. Audoeni ad Lutetiã. Equites illius ordinis stellam aut in capitio, aut in alio uestis conspicuo loco gestabãt. Aemulatione adductus Rex Anglus Garterios Equites instituit, qui Periscelidem insigne ferrent. Rodulfus Magister Equitum ex Anglia reuersus, proditionis accusatus & damnatus, capite luit pœnas Lutetiæ apud Nellam domum.	1512
1351	2	*Carolus Hispanus Magister Equitum. Rex Nauarræ ob simultates priuatas ad Aquilam Normaniæ uicum in lecto iacentem occidentem curat. VI. Id. Ianua. Nauarrus Regis gener in Parlamentum uenire noluit, nisi uno filiorũ Regis obside accepto. IIII. Non. Martij acta est caussa. Rex ignoscere & factum condonare coactus est, adductus potißimũ Heroinarum precibus, quæ conuenerant ut pro eo deprecarentur. Iacobus Borbonius ducis frater, M. Eq.*	
1352	3	*Innocẽtius VI. Lemouix Auenione. PP.*	1513
1353	4		5314
1354	5	*Nauarrus intercesßit ne Rex tributum quod à tribus populi ordinibus sibi dari postulabat, pridie Cal. Decẽb. acciperet, tandem tamen Regi concessum est.*	5315
1355	6	*Carolus Regis filius primus Delphinus, & dux Normaniæ. Carolus Nauarrus cum per multis nobilibus*	5316

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1355		*dum mensæ accumbit cum* Delphino,*imprudens capitur* Non. April. *Ex eorum numero* Iohãnes Haricuria *& tres alij euestigio truncantur capite*. Nauarrus Lutetiam *captiuus adducitur*.	5316
1356	7	Rex Angliæ, Claudiocestriæ *ducem in in fines* Cõstantiensium *mittit:cui se statim dedũt*. Philippus Nauari *frater*, Gotthofredusq; Iohannis Haricuriæ *cæsi patruus,pariter eius filius* Valliorum *princeps* Eduardus *annos uigintiquatuor natus, in* Aquitaniam *traiecit, aduersus quem* Rex *festinanter contendit*. XIII. Calend. Octob. *die Lunæ* Rex Iohannes *capitur*. *Hæc pugna fuit uix ad quartum lapidem ab urbe* Pictonum *in campis qui belli uisus & male pertusi uulgò dicitur*. Anglus *in uineis, dumis, ac spinetis sese occuluerat cũ modico exercitu*. Rex Dionysio Myrobrecho Atrebati *tunc apud* Anglum *exuli se permittit*. Philippus *animosè & audacter patrem defendẽs, capitur*. Ab Eduardo *cognato* (Ricardum Gaguinus *falsò nominat*) Valliorum *principe humaniter & honorificè tractati, in* Angliam *ducti sunt*. Clades *non admodum insignis, nempe ad quinque aut sex millia hominum numero, præ magnis incommodis quæ ex eo prælio uniuersæ* Franciæ *acciderũt*. M D *aut* M D C C *è nobilibus capti, & bis tanto maior captiuorum numerus hostium* Anglorum *exercitu*. Valterus Brenus Athenarũ *dux uulgò dictus*, M. Equillie *cæsus est*.	5317

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Fortuna & prosperitas Eduardi *Principis* Valliorum. *Carolus* Delphinus *elapsus*, Parisios *se* *recipit, coacturus* Lutetiæ *concilium* Id. Octob. *Seditiones paßim in* Gallia *erãt.* *Carolus* Nauarrus *custodia liberatus à* *suæ factionis hominibus, pridie* Calend. Decẽb.*Lutetiæ in concione populi cõque-* *stus est uehementer de iniurijs sibi à rege* *factis*. Is *quacunque iret, cum oratio-* *nibus ad concitandum populum compo-* *sitis, tũ armis maiores turbas excitabat.* *Induciæ cum* Anglis *in* Biennium *factæ* Burdegalæ. Robertus *Gallus episcopus* Laudunensis, Stephanus Marcellus Mer- *catorũ Præfectus, ac ciues* Parisiẽ*ses* Na- *uarri turbis ac seditionibus innixi*, Del- *phinũ in sua potestate habere, regniq́; ad-* *ministrationẽ rapere nitebãtur.* Delphi- *nus in* Germaniã *ad* Carolũ *imperatorẽ* *auunculum se recipere coa-* *ctus est.* Pa- *risiensiũ pre-* *Ocitani luxurioso ue-* *stitu ludísque prohibi-* *tis aurum & mũdum* *muliebrem, earúmque*	
1357	8	*cibus Lutetiã* *rediit, uerùm* *cũ periculo ui-* *tæ*, Tribunis *militum* Cam *paniæ &* Cla *rimontis inti-* *magno consensu & uo* *luntate uendiderunt,* *ut ad regem liberan-* *dum conferrent*, Co- *mite* Armeniaco *apud* *eos* Præfecto.	5318
1358	9	*mis ac familiaribus in cubiculo ad pala-* *tium in conspectu suo trucidatis, & per* *summum ludibrium tractis & proiectis* *totum diem ad* Petram *marmoreã*. Mar-	5319

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1358		cellus Præfectus Delphino capitiũ proiecit in mediũ, quod partim ex rubro, partim ex cæruleo erat, qui color plebis ferebatur, ut uim ab illo auerteret. Plebs per tres ordines tentauerat abrogare & tollere Regios Magistratus. Delphinus regni administrationem per se suspiciens, pridie Id. Mart. se Rectorem Franciæ hoc est regni gubernatorem, præconio promulgari iubet. Plebs ubique in nobiles cõmota, cæsis Bellouacis, quæ factio Iaqueria dicebatur, cæteri perterriti domũ redierunt. Parisienses Nauarrum propè ducem sibi contra Delphinum habebãt. Stephanus Marcellus ad diui Antonij portam cæsus est. Delphinus Rector urbem ingreditur.	5319
1359	10	Rex Angliæ Calitio in fines Rhemorum profectus. Parisiorum deinde ac Carnutum uicina loca omnia ferro & igni populabatur.	5320
1360	11	Pax ad Britiniacum 8. Id. Maij. Calitij Rex liberatur 8. Cal. Nouemb. In pacis fœdere adiunctus fuit rex Nauarræ, cum Philippus frater pro eo uadem se exhiberet. Tota pacis ratio conditionésque in Annalium monu-	5321
1361	12	mentis reperiuntur. Rex Lutetiam reuersus, Parlamentum quod biennium ferè uacauerat, instaurauit. Morte Philippi Burgundionis, Iohannes Rex Ducatus hæres & successor fuit.	5322
1362	13	Vrbanus V. Lemouix Auenione Papa. Rex Auenionem adit, tum ut Papam inuiseret, tum ut milite gregario in agris	5323

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		omnia prædante patriam liberaret, & omnem istam fecem extra regni fines in religionis hostes ad bellum duceret.	
1363	14		5324
1364	1	Rex Iohannes, ut de suis obsidibus liberandis transigeret, in Angliam transit, sed morbo impeditus Londini moritur 6. Calend. April. Carolus Quintus patris corpus in Galliam ad D. Dionysium transtulit. CAROLVS V. SAPIENS LI. REX ANN. XVI. Rhemis cum uxore Regina Iohanna Borbonia consecratur 14. Calend. Iunij. Hic tantūmodo loca uicina Lutetiæ peragrans, longinqua & grauia tum negocia, tum bella, per fratres ac Præfectos suos feliciter administrauit. Bertrandus Gesquinas Britannus Nauarrum expellit. Philippus Audax Regis frater, dux Burgundiæ. III. Calend. Octob. occiditur in acie Carolus Blesensis, in Britannia bellum gerens contra Iohannem à Monteforti, quem cum uidua principatum Pontiberæ restituisset, & de cætero conuentum esset, Rex in fidem accepit, ducem Britanniæ agnoscens. Carolus Blesensis postea consecratur, & in diuorum numerum refertur ab Vrbano Papa.	5325
1365	2	Bertrandus Gesquinas in Hispaniam suscipit expeditionem, ut patriam	5326
1366	3	sceleratis hominibus quibus abundat, expurget. Petrum Castulonensem	5327

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1366		Francis maleuolum, suisq; & Tarraconensi uicino inuisum, regno deturbat. Henricum Castulonensem fratrem nothum qui antea expulsus erat, coronandum curat. Princeps Vallorum, cum ex Aquitania in auxilium uenisset, Henrico in fugam compulso, ac capto Gesquinate, Petrum restituit. Verùm cum militi stipendiũ à Petro promissum non daretur, in Aquitaniam exercitum reducit, ubi Gesquinas magnificè ac liberaliter se redimit. Nouis ex Francia succedentibus auxilijs Nothus bellum redintegrans fratrem occidit, regno potitur.	5327
1367	4		5328
1368	5	Iohannes Dormanus Iuris Præfectus, Bellouacorum episcopus & Cardinalis. III. Non. Decẽb. Natalis Caroli Sexti. Bellũ inter Anglos & Frãcos renouatũ. Aquitani grauatè imperium Anglorum ferebant, quia tributo nimio pre-	5329
1369	6	mebantur. Armeniacus nobilésque alij & ciuitates ad Regem Franciæ Senatúmque Parisiensem prouocarunt. X. Calend. Maij Lutetiæ ad portam diui Antonij iacta sunt fundamenta arcis Bastildæ per Hugonem Ambriotum Prætorem urbanum, Regis uerò sumptibus. Nuptiæ Margaritæ filiæ unicæ Ludouici Comitis Flandriæ, & Philippi Audacis. Rex Angliæ eam nuptum dari Edmundo filio uoluerat. Ad IX. Calend. Octob. Robertus Canolus Anglus Calitio cum in Franciã peruenisset, inter Lutetiã & Iudæã subur-	5330

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		banum secum suos ad dimicandum expeditos paratósque habuit, ostentauitq;. in Aquitaniam deinde profectus est, ut principi aduersus eos qui defecerant, uix consistenti, se cōiungeret. Vrbs Lemouicū ab Anglis diripitur ac deletur.	
1370	7	Gregorius XI. Lemouix papa Auenione. Cum Maurellus Fiennus se magistratu abdicasset, Bertrandus Gesquinas statim Magister Equitum dictus, in Aquitaniā ad Anglos armis persequendos à Rege mittitur. Hic Magister Equitū quanto humiliori loco quàm quisquā alius antea tanto animosior, & ad arma promptior.	5331
1371	8	Auxilio classis ab Henrico Castulonēsi missæ Angli ad Rupellā maritimo bello grauiter cæsi, quo partim nauium captæ, partim incēsæ, partim submersæ. Duces Biturigū & Burgundiæ fratres Regis in Pictonibus & Santonibus rem faciunt. Victoriæ, fortuna, triūphi Bertrandi	5332
1372	9	Gesquinatis in Aquitania & Britannia. Ex Anglis Robertus Canolus ei fortitudine opponebatur, quē Iohannes à Monteforti Regis Angliæ gener summū Præfectum in uniuersa Britannia contra nos reliquit. Iohannes Dormanus Cancellarij dignitate se abdicauit, quam Rex fratri Gulielmo Dormano detulit. Superstitio Turlupinorū, qui cognomen sibi adsumpserant paupertatis societatē, cum scriptis libris & habitu damnati, exusti atque deleti sunt.	5333
1373	10		5334
1374	11		5335

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1375	12	Iohannes Viennensis Præfectus maris. Lex Regis Caroli Quinti, ut Regū Franciæ filij anno 14. cōsecrētur, & coronētur, ꝑmulgata fuit in Senatu 12. Cal. Iunij. Gregorius Vndecimus sedem papatus Romam Auenione retulit.	5336
1376	13	VI. Id. Iul. mors Eduardi principis. Iohãnes à Monteforti in Britannia adeò Frãcos annis urgebat, ut Ludouicus Andegauensis pedē referre coactus fuerit.	5337
1377	14	Ad necessitates belli uectigal salis ac promercali uino impositū. Aemylius. Rex Quintus eo tēpore aduersus Anglos exercitus quāq; potētissimos habebat, ut & milite & ducibus longè superior esset. Mors Regis Eduardi patris. Ricardus ex Eduardo prīcipe filio nepos annos xi. natus ei successit, ut moriēs auus iusserat. Carolus IIII. Imperator, Frāci Regis auūculus, ac Vencelaus filius Cæsar ue-	5338
1378	15	nerūt in Frāciā, ut inter Anglos & Francos pax fieret. magnificentissimè excepti Parisios ingressi sunt pridie Non. Ianua. Rex quāuis æger, eis obuiā processit ad diui Dionysij portā. sed totū de pace negotiū interruptū atq; progatū, ꝑpter obitū Reginæ ad 8. Id. Febr. & paulò pòst Isabellæ filiæ V. Id. Februa. Hoc luctus tēpore Cæsares abierūt, eorumq; iussu conuentus mox Albata plebs in Flan-	5339
1379	16	Gandaui eadē de re habitus: sed re īfecta discessū est, ob schisma & factiões de Papatu. dria aduersus Comitem & nobilitatem. Philippus dux Burgundiæ socero uenit in auxilium.	5340

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Schisma 30. annos fuit. Vrbanus VI. Romæ Pontificatum gerens. Clemens uerò Fundis (quæ urbs erat partium Iohannæ Reginæ Siculæ) à Gallis Cardinalibus delectus consedit Auenione. Rex Franciæ partes eius secutus est. Propterea bina concilia ecclesiæ Gallicanæ Lutetiæ coacta & habita sunt. Primum frequentia maiori, 3. Id. Septemb. Alterum 16. Calend. Decemb.	
1380	17	*Thomas Anglus, Calitio in Franciã, deinde in Britãniã peruenit, in auxiliũ partiũ Iohannis à Mõteforti, Andiũ duce illũ insequente, nõ audẽte tamen confligere. III. Id. Iul. Bertrandus Gesquinas Magister Equitũ morte absumptus dum Castrum nouũ obsidione premit, quod eodẽ quo mortuus est die, se dedidit. apud D. Dionysium sepultus ad imam partem sepulchri Regis. Rex 16. Calen. Octob. obit in castro Pulchritudinis ad saltum Vicenarũ, conditum apud D. Dionysium. Nicolaus Oresmus, homo doctus, cuius consilia & monitus Rex Quintus in primis sequebatur, ex Latino Aristotelis & Ciceronis, aliorumq; authorũ libros permultos traduxit. Rex enim literarum & literatorum amator erat summus, & admirator. Iussit etiã sacros Bibliorũ libros diligenter & uerè transferri (nam Valdẽses aliiq; pro libidine eos uertebãt) rei ecclesiasticæ literarumq; sacrarũ perquam studiosus. Ius ex æquo ut diceretur, in primis curabat, iudiciisq; frequen quenter aderat. In pauperes liberalis ac*	5341

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1380		beneficus, propterea Sapiẽtis nomen meritò assecutus. Togatus omnino fuit, nec ex quo rex creatus est, arma unquam induit. Quicquid patri ablatũ erat, id omne fermè ab Anglis recuperauit. Præfecti belli, duces Andiũ, Burgũdiæ, Biturigum, eius fratres. Dux Borbonius, & Bertrandus Magister Equitũ negocia illi feliciter cõficiebant. In omni rerum genere lectißimos uiros habere uoluit. CAROLVS SEXTVS LII. REX ANN. XLII. Adolescens admodũ Rex consecratus est pridie Non. Nouemb. ob tutorum discordias. Ludouicus tamen dux Andium patruorũ maximus natu Franciæ rector permansit. Ludouicus dux Turonũ frater regis. Oliuerius Clissonus, genere Britannus, M.Eq. Iudæi uexati & iniuria affecti à perditis & seditiosis hominibus.	5341
1381	1	Iohannes Britanniæ dux à Rege in fidem receptus. Hugonẽ Ambrotũ in aula gratiosum, qui urbis Parisiorum Prætor ampla & magnifica opera (exponũtur ab Aemylio) ædificarat, scholastici & ecclesiastici, quos tum contẽnebat, tũ studio oppugnabat, iudicio persequuntur. Parisiorũ episcopus eum hæreseos damnatũ in perpetuũ carcerem asseruandum tradit. Hic rex tres tãtùm liliorũ flores pro insigni Regũ Franciæ gestare instituit. Militi stipendiũ nõ persoluebatur. Plebs ob aucta uectigalia tumultuabatur, cũ tamẽ Rex proximus tantã pecuniæ uim reliquisset, Duodeuicies centum millia	5342

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		nummum aureorũ, ut scribit Aemylius. Gaguinus uerò & magni Annales tradunt decem & octo milliones. Caeterùm ab homine certo ac uero accepi summam in tabulis scriptam, quam iussu dominae Ludouicae Regentis Franciae, dum uiueret, matris huius nostri regis Francisci, subductis rationibus supputauerat, non minorem fuisse. Initio tamen regni huius magnae fisci angustiae fuerunt. Adolescentia regis, & crebra gubernantium mutatione, dissipata uniuersa. Ludouicus Andegauensis, Rector Franciae, adoptione filius Iohannae reginae Siculae, ut ei suppetias ferret contra Papam urbanum, & Carolum Hungarũ ab Vrbano euocatum, in Italiam festinans, quod potuit arripuit. Ter conatus uectigalia imponere, quae singulae ciuitates persoluere detrectarunt: Seditione ac tumultu populus Parisiensis, qui propterea Malleati dicti sunt. Ambrotum, ut eum ducem haberent, carcere liberarũt. Is elapsus postea nusquã uisus est. Tandem ille Andegauensis exhausit pecunia populum, & ecclesiasticos. Primus enim fuit qui Clemente Antipapa concedente, per laicos ui & armis, neglectis prouocationibus, in magno etiam Academiae tumultu decumas ad bella abstulit. Verùm malè partum, malè disperijt, infelici rerum euentu. Nunquam aliàs Francia sic uexata, quàm Rege hoc stulto & iuuene imperante, qui temerè largiens omnibus profusissimus erat, ac maximè prodigus.	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1381		Pudor ac reuerentia tum exulabat ἕκαστος γὰρ εἶναι δοῦλός τε καὶ κύριος ἐβούλετο quare Carolus Septimus ob hanc regni conturbationem multum laborauit. Principes lætabantur Rectorē hinc	5342
1382	2	Auxilia Flandro in Albatos decreta postulante Audace genero. Rex ad Rosabecam XI. Calend. Decemb. primo cui īterfuit prælio uictor euasit. ex populo Flandrico plus 20. hominum millibus occiduntur. Philippus Arteuilla Gandauensis populi dux, cum illic uulneratus fuisset, nec curari nec uiuere post tantam suorum cladem sustinuit: quamobrem Rex corpus eius in patibulo igno- / abire, ut eius authoritati ac maiestati obtēperare non cogerentur. Hungarus Iohannam captā ad mortē adegit priusquā in Italiam transcenderet Andegauensis, qui à Clemente Siciliæ & Hierosolymorum rex coronatus Auenione, statī superauit Alpes cum triginta millibus equitum. Nam pedestris exercitus numerus ignoratur. Sed quinto Idus Septemb. in Apulia	5343
1383	3	miniosē suspēdi iussit. Bellum hoc septem annis gestum, plus quàm ducenta hominum millia absumpsit. / obijt. Corpore in Franciam relato, milites incolumes cateruatim redierunt. Ludouicus Secūdus Andegauensium dux, qui Iolantillam Tarraconensem in matrimonium accepit.	5344

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Rex à Flandria rediens cum exercitu Lutetiam ingressus est. ciuibus uehementer infensus, de CCC. magna populi cōmiseratione ac cōsternatione suppliciū sumpsit. alij dimidia bonorum parte multati, quæ militibus distribueretur. In Rotomagum & quasdam maiores urbes pariter animaduersum. Rex Parisiensibus Aediles, quos Scabinos uocāt, & Præfectū mercatorū in uindictā sustulit: qui magistratus nō nisi post quinqueniū restitutus est. Iohānes Maresius regis in Senatu aduocatus, popularis admodū, caussa paucissimis diebus agitata, capite truncatur. *Petrus Orgemōtanus iuris Præfectus.* *Remittendus fuit iterum in Flandriam exercitus. Angli qui Gandauensibus in auxilium uenerant, domum se receperunt. Interea Ludouicus Comes natu-*	
1384	4	*ræ cessit III. Calend. Februa. ad fanum Odemari. Audax gener eius hæres, qui Gandauenses leuiter rebellantes sedauit, ac rem omnem prudenter composuit.* *Philippus Audax dux Burgundiæ, Comes Flandriæ &c.* *Agrestes Aruernorum Lemouicum & Pictonum duce quodam Petro Bruerio tumultuantes in nobilitatem & sacerdotes, per Biturigum ducem aut gladio aut laqueo uitam miserè finierunt. Perpauci qui euaserant, ad agros colendos redierunt. illinc Auenionem ad Papam inuisendum dux profectus est. Iste Biturigum dux Iohānes regis patruus, uir summa uirtute atque ingenio, solertes*	5345

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1384	4	& acutos in primis amabat, ad rem aliquanto auidior, quia profusior in negocijs quæ susceperat. Ad hac in ædificia & ecclesias largè plurima erogabat. Finis belli Flandrici.	5345
1385	5	Leo rex Armeniæ à Turcis expulsus, in Francia honorificè exceptus & tractatus, in Angliam traiecit, ut pace facta, bellum in Turcas coniunctis uiribus & copijs moueretur. Verùm cum impetrare non posset, in Galliam redijt. Iohannes Viennensis Præfectus maris in Scotiam missus aduersus Anglos, sed ob dissidium cum Scotis reuersus est, regem adhortans ut transiret aduersus Angliæ regem.	5346
1386	6	Summus apparatus belli in Anglos ad portum Clusæ abrumpitur atque dimittitur cunctatione consilio & authoritate ducis Biturigum.	5347
1387	7	Mors senis Caroli regis Nauarræ ambusti. Lutetiæ singulare certamen inter Iohannē Carongiū, & Iacobū Griseū adulterū, qui uictus sui sceleris pœnas dedit. Britanniæ dux cum Clissonū M.Eq. ad conuiuium uocasset, simulans deinde	5348
1388	8	sublatis epulis pulcherrimas ædes uelle illi ostendere, captiuū eum tanquam clientem suum fecit quoad redemptionē persolueret, & societatē & amicitiam cum duobus filijs defūcti Caroli Blesensis iungeret. eum autē, quamuis Rex uehementer infensus esset, nunquā liberare uoluit, nisi accepta prius pecunia, locisq; quibusdam, quæ rex deinde coëgit restituere. Oliuerius Clissonus M.Eq. & Iohannes	5349

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Mercarius Nouiãtus magnus Magister, & Petrus Riparius ducibus regis patruis domũ remissis omnẽ regni administrationẽ obtinebãt, ecclesiasticorũ quoq; malevolentiã multis modis contrahentes.	
1389	9	Rex ad Ocitanos contendens, Clementem PP. Auenione inuisit. Papa Siciliæ & Hierosolymorum regem nuncupat Iohãnem iuniorem Andegauensem, qui interim Prouincia potitur.	5350
1390	10	Africum bellum sacrũ Genuensium precibus. Borbonius Imperator exercitus missus: & Angli & Veneti cum simul Genua soluissent, recto cursu Thunetem appulerunt: post imperatam barbaris ingentem pecuniam, útque in Africa se cõtinerent, captiuósque Christianos redderent, domum reuerterunt.	5351
1391	11	Philippi Aurelianensis morte Rex ducatum Ludouico fratri dedit, qui morte Philippi fratris uxoris Valentinæ filiæ Iohannis Galeatij ducatui Mediolanensi succederet. Petrus Luna, genere Cathalanus, delectus papa Benedictus Auenione post Clementem. is præter fidem ac iusiurandum quod dederat, ad tollendum schisma nunquã animum applicuit: uerùm ut Franciæ duces infensos sibi reconciliaret, unius anni decumas illis cõcedit. unde passim fremitus atque indignatio. Inuisus ergo & destitutus in Tarraconensium fines patriam suam se recepit. Quo tutior esset, primus Eucharistiã ante se ad sui custodiã gestari semper uoluit. Tunc decreto papæ nihil omnino pecu-	5352

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1391		marī ex Gallia accipiebāt. Ludouicus Andegauēsis Iolātillæ nomine Tarraconēse regnū ad se pertinere cōtēdebat, sed Ferdinādo Castulonēsi adiudicatū fuit. Iacobus Armeniacus maxima erronum & perditorū per Galliā manu collecta in Italiam contendit, Florentinis à quibus pecuniam acceperat, contra Mediolanen	5352
1392	12	ses auxiliū laturus. Ad Alexandriā uictus captusq; paulò pòst ex uulneribus interijt. Decimooctauo Calendas Iulias Petrus Crao clàm reuersus Lutetiā, Clissonum Magistrū Equitū cum adeò grauiter cecidisset, ut pro mortuo illum reliquerit, in Andes cōfugit. Clissonus Britannū huiusce facti etiam conscium insimulabat. Rex ex ea re tanto dolore percitus, & uindictæ cupiditate motus fuit, ut cibo, potu, & somno abstineret: potentissimóque exercitu comparato, repulsis omnibus qui de pace agerent, à Cœnomanorū urbe discedens ad quintū Calendas Iulias magnis diei caloribus in delirium animi & insaniam lapsus est. Eo enim furore & phrenesi raptus est, ut proximos quosque & sibi obuios interemerit, quousq; fatigatus, & equo deiectus, in urbem relatus, adhibitis medicorū remedijs, paulo melius habere cœpit, & ad se redijt. Ex eo tamen tempore nemo satis ei fidere ausus est. nam in morbū aliquando recidebat ita, ut ne uxorem quidem agnosceret. Patrui regis Lutetiam reducti, regni administrationem susceperunt. Dux Aurelianensis regis frater	5353

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		cum prouinciam hanc sibi deferri uellet, reiectus est, nempe nimiũ iuuenis. Qui regno praeesse consueuerant Nouiantus *&* Riparius, *ablata illis dignitate expulsi. Similiter inuisus omnibus* Magister Equitum *domũ se recipere coactus est.* Philippus Duensis *comes in locum illius subrogatus* M. Eq.	
1393	13		5354
1394	14		5355
1395	15	Carolus *iunior rex* Nauarrae, *cui* Nemorosum *datum, prius cõcesso tamen & adiuncto ducatus titulo & dignitate, in possessionum remunerationem quas pater habuerat in* Normania. *Cõgressus regũ* Franciae *&* Angliae XII. Cal. Nouemb. *Carolus Isabellã filiam annos ferè octo natam,* Ricardo *despondit. In* XXX. *annos pactae induciae.*	5356
1396	16	Iohannes Audacus Burgundionis *filius, cum nobilissimis ac potentissimis* Galliae *uiris per* Germaniam *profectus est,* Sigismundo *regi* Hungariae *contra* Turcas *auxilium laturus. amissis omnibus captus ad* Nicopolim *persoluta redemptione cum paucis suorum rediit.*	5357
1397	17	Ludouicus Sacrocaesariensis M. Eq. Iohannes Maingrius Bussicau-	5358
1398	18	dus Trib. Militũ.	5359
1399	19	Henricus *dux* Lancastri *exul in* Gallia, *clàm nemine hoc suspicante in* Angliam *reuersus,* Ricardum *regno deturbat, ac se regem facit. Isabellam in* Franciam *ad patrem postea remisit,* Carolo Aurelianensis *filio nupturam.*	5360

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1399		Palæologus Græcorū imperator in Franciam suppetias quærens uenit, uerùm uer	5360
1400	20	bis & promissis tantùm adiutus est. Mors Iohannis ducis Britanniæ.	5361
1401	21	Vidua ducis Britanniæ nupsit Henrico Quarto Angliæ regi. Tres eius liberi, Iohannes dux Britanniæ, & Ricardus, & Arcturus in Gallia retenti sunt.	5362
1402	22	Natalis Caroli Septimi Lutetiæ pridie Calend. Mart. Carolus Alebretus Druidum comes M.Eq. statim expeditionem in Aquitaniam suscipit. Reginaldus Corbia Cancellarius.	5363
1403	23	Genua in potestate Regis	5364
1404	24	aliquot annos fuit.	5365
1405	25		5366
1406	26		5367
1407	27	Decimo Calēdas Decembris, Ludouicus Aurelianensis dux, Regis frater (sic enim apud Aemyliū reponendū est) Lutetiæ occiditur noctu à percussoribus immissis per Iohannem Burgundiæ ducem: qui factū in aperto esse intelligens, profugit. Carolus dux Aurelianensis.	5368
1408	28		5369
1409	29	Burgundio armatus, ac magna militum turba septus, contra uiduam Valentinā in Senatum uenit cædem iustè factā esse contendens, quod tamen minimè approbatum est, uerùm metu condonatū est illi factum. Gulielmus Bauarus, ut pacē inter eos faceret, ad Carnutes pfectus est. Hoc ciuile bellum ob duarū familiarū	5370
1410	30	Aureliani & Burgundiæ ducum controuersias fuit. leui de caussa etiam potentes	5371

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		ac nobiles è medio tollebantur. Heroinæ, regina ipsa atque eius filia huc illuc pertractæ & uexatæ, ut in tumultu & periculo belli. Exactiones pecuniarum immanes, & interea pestilentia & fames.	
1411	31	Alexāder V. papa Romanus, Ludouicū II. Andegauēsem Apuliæ regē pnūciauit, Ladislao illud regnū auferre uolens. Iohannes papa proximus idem fecit. Lutetiæ Laniorum seditio sæpe orta pro Burgundione, ductu & factione Petri Essarij prætoris, qui ducem illis dedit Cabocheum euisceratorem.	5372
1412	32	Angli qui pro ducis Aurelianensis partibus uenerāt, postquā cum Burgūdione pacem esse factā resciuerunt, plurima incōmoda Galliæ inferunt, ac deinde Iohannem comitē Engolismēsem Aurelianensis fratrem 32. annos in Anglia retinent.	5373
1413	33	Iohannes primus dux Alenconij. Ludouicus Delphinus Aquitaniæ	5374
1414	34	dux, regni administrationē accipit.	5375
1415	35	Iacobus Borbonius Marchiæ comes, Iohannam reginam Neapolitanam accipit uxorem, quæ Iohanni Tarraconensi nuptias promiserat, sed utrunque fefellit. Circiter Idus Aug. Henricus V. Angliæ rex in Normaniam traijcit. A refluctu ad deditionem compulso, Calitium uersus se recipit. ad 8. Calend. Nouemb. ad Daginem curtum circa Blāgium prælium committit, & parua clade affectus est, excepto fratre duce Eboracensi illic cæso. Decem millia Francorum cum multa nobilitate occubuerūt, & totidem ferè capta	5376

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1415		ſunt. Duces interempti Alenconius, Ambarus, Lotaringus, & Brabantinus, & comes Niuernenſis, & Alebretus M. Eq. Capti Aurelianenſis & Borbonius duces, & Buſſicaudus, & Vindocinenſis. Concilium Conſtantiæ, Sigiſmundi Cæſaris ſtudio & opera coactum & habitum tribus annis. Tres papatu priuati, ſed in primis ferocia & contumacia Benedicti, qui nec adeſſe, nec quenquam mittere uoluit, damnata eſt. Martinus V. PP. ſolus deligitur. Ludouicus Delphinus obit, quem mox	5376
1416	36	ſecutus eſt Iohannes eius frater. Carolus Delphinus. Iohannes Armeniacus M. Eq. Sigiſmundus Imp, ad Carolum uenit, atque illinc ad Henricum pro pace facienda, uerùm id fruſtra. Amadeus primus Sabaudiæ dux. Mors Ludouici Andegauenſis. Controuerſiæ renouatæ. Armeniacus Magiſter Equitum inuidioſus ob fiſci adminiſtrationem. Factio ducis Burgundiæ ſuperior erat. Regina relicto rege, ſe in manus eius	5377
1417	37	tradit cum filia Catharina. Anglus interea rem promouebat in Normania.	5378
1418	38	Iohãnes Villarius proditione unius portæ 4. Cal. Iun. de nocte Lutetiã cũ armatis inuadit, & pmiſcuè, nulla habita ratiõe, cædes crudeliſſimas, maximaſq; carnificinas facit. Vrbẽ, regemq;, ac aulã omnẽ Burgũdionis recipit. Armeniacus M. Eq. & Erix Marla Cãcellarius ĩterfecti,	5379

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		ægrè Delphinus euasit. In conspectu Delphini ad Mōterigolum agere uolentis de pace, dux Burgundiæ occisus est. Philippus Burgundiæ dux cum	
1419	39	Henrico Angliæ rege iuncta societate, in patris sui ultionē, regem, reginam, Lutetiam, & quicquid suæ factionis habebat, in manus ei tradidit, & in Tricaßibus Catharinam regis Caroli filiam nubere illi coegit, ea lege, ut ij eorúmque liberi Franciæ regno succederent, & Henricus interea maritus rex Angliæ & rector Franciæ cognominaretur. Delphinus exhæredatus & proscriptus est.	5380
1420	40	Henricus uxorem in Angliā traducit.	5381
1421	41	ubi maxima cū pompa & triumpho excepti in Gallia cum Philippo Burgundiæ duce Hunfredū Clocestriæ ducem fratrē suum ad πολιτείαν, Thomam uerò Clarentiæ ducē ad res bellicas reliquerat, qui ad Baugeū circa Andes à Scotorū manu, quæ Delphino stipendia faciebat, cæsus est. Iohannes Stuartus Scotus Burchaniæ comes M. Eq. dictus à Delphino. Iacobus Borbonius Neapolin relinquere, & in Franciam redire cogitur. Io-	5382
1342	42	hanna regina eius uxor Alphōsum Tarraconensium regem adoptat euocátque. Martinus PP. Ludouicum III. Andegauensem (opinor Aemyl. falli, qui Secundum pro tertio ponit) regem Neapolitanum appellat. Regina non ita multò pôst Alphonso irata, adoptionem rescidit, Andegauensémq; adoptatum Roma accersit, & Calabriæ ducem facit.	5383

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1422		Rex Anglus cognita morte fratris in Galliam redit. III. Cal. Septemb. ad saltum Vicenarū Henricus Quintus rex, relicto Henrico Sexto, rege bimulo ex Catharina, decedit. corpus eius in Angliam relatū. fratres suos duces Iohannē Bedfordiensem cū Philippo Burgundione, Franciæ, Hunfredū uerò Clocestriensem Angliæ Rectores esse iussit. Carolus sextus XII. Calen. Nouemb. obit, sepultus ad D. Dionysium.	5383
1423	1	CAROLVS SEPTIMVS LIII REX ANN. XXXVIII.	5384
1424	2		5385
1425	3		5386
1426	4		5387
1427	5		5388
1428	6	Franciscus Britanniæ Dux. Obsidio Aureliani. Thomas Montacutus Anglus Sarisberiēsis Comes ictus interijt.	5389
1429	7	Aurelianenses omni auxilio miserè destituti Burgūdioni dedere se statuerant, sed contentione Anglorum Ducum res infecta fuit. quod ægerrimè Burgundio tulit. Iohāna puella armata obsessos iuuat coactis hostibus obsidionem relinquere, ad VIII. Id. Maij, eósque uirtute minimè puellari expellit. Francis deinde res melius ac fœlicius procedere cœperunt. Iohannes Nothus Aurelianēsis. Pataiense in Belsia prælium. cæsis Anglis Iohannes Talbotus capitur. Puella armis per loca ab hostibus occupata regem Carolū Rhemis consecrandum ducit, multasq; in itinere urbes recipit. Bedfordiēsis Anglus	5390

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		prælio dimicare uelle simulans, Regẽ Parisios rectà contendentem remoratur.	
1430	8	In oppugnatione Lutetiæ ad portã D. Honorati puella uulnerata, exercitus se recepit, quæ illũ in alias partes Galliæ ducens aduersus Anglos, ob successus & uictorias semper celebratur. Compendium obsessum ui & astu ingressa, cũ aliquando in hostes eruptionẽ faceret, à Iohanne Lucemburgẽsi capitur, Rotomagumq; ad Ducẽ Somersetẽsem mittitur, deĩde ĩuidia & iniuria artis Magiæ dãnata exuritur. Ad Compendium obsidione desistere coacti sunt Angli.	5391
1431	9		5392
1432	10	Henricus sextus ex Anglia traductus, in primario Lutetiæ templo Franciæ rex coronatur. Renatus Ambarus cũ bellũ in Antoniũ Comitẽ Vallemontensem moueret, captus ad Burgundionẽ adducitur.	5393
1433	11	In Gallia calamitates bellorũ, ac miseriæ diuturnæ, ager ubique incultus, fames, homo homini perniciem moliebatur.	5394
1434	12	Ambrosius Lorus, Stephanus Hyrus, Poto Santrailla, Equites Franci. Thomæ Hũdelli Angli uulnerati ad Gerberoiam arcẽ in Vellocassibus interitus.	5395
1435	13	Carolus fortunam belli metuens, ad hæc intelligens nihil cõmodius ad uictoriam quàm cõiunctos hostes diducere, Burgundionẽ Anglis minimè gratum, ab ijs quæ affectabat repulsum, ad se pertrahere conatur. Paci faciendæ Atrebatium urbs destinata, papæ Legatus gladios & arma tollere non potuit. Nam fœderi iciun-	5396

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1435		doapud Anglũ locus nullus fuit. Rex Burgundioni quod petebat, atque adeò plus quàm posset cõcesßit. Factiones & inimicitiæ diuturnæ sopitæ & sublatæ. Lutetiæ Iohannis Bedfordiensis mors. Anglus apud Flandros tumultum cõtra Burgundionem incitare laborat. Cali-	5396
1436	14	tium Dux obsidet: sed succedentibus auxilijs obsidionem relinquere cogitur, deinde Flandriæ statum ordinauit. Lutetia Francorum uirtute ab Anglis uindicata in Aprili mense. Iohan. Villarius quàm perfidiosum in ea capienda, tam strenuũ in ea recuperãda se præstitit. Ludouicus Delphinus in urbe Turonũ VII. Cal. Iul. Margaritã Iacobi Scotorũ Regis filiam in matrimonium accipit.	5397
1437	15	Renatus Andegauẽsis defuncti Ludouici tertij frater, Iohannæ reginæ Neapolis testamento hæres, post redemptionẽ Burgundioni persolutã liberatus, Genuensiũ auxilijs pfectus (qui se in libertatẽ uindicauerãt, elusi à Philippo Mediolanẽsi, nec ullo modo remunerati uictis & captis Tarraconensiũ regibus ad Põtias nauali certamine) Rex Neapoli coronatur, quò Isabella eius uxor uirilis animi fœmina prius aduenerat, ut ius suũ in Alphonsum Tarraconensiũ regẽ tueretur.	5398
1438	16	Pragmatica Sanctio in concilio Basiliensi constituta, & Biturigibus à rege probata Nonis Iulij, Lutetiæ deinde in Senatu	5399
1439	17	publicata III. Id. Iulij.	5400
1440	18	Redemptio Caroli Aurelianensis in Angliacaptiui. Margaritã ducis Cleuẽsis ex	5401

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		sorore Burgundionis filiā uxorē accipit. Finis cōtrouersiæ inter Aurelianenses & Burgūdiones, societate & amicitia instituta. Delphinus quorundam principū consilio malo inductus, à patre secessionē facere uoluit, sed pater clemēs filio pepercit & coniurationem sedauit sustulitq;. Amadeus Sabaudus in c nsilio Basiliensi appellatur papa Fœlix quintus. hic filio Ducatum relinquens in eremum secesserat, neque illi molestum fuit postea Nicolao quinto papatu cedere. uir bonus ad schisma tollendum legatione apud suos contentus fuit.	
1441	19		5402
1442	20	Renatus amissa Neapoli contra	5403
1443	21	Alpponsum, in Galliam redire coactus.	5404
1444	22	Induciarum tempore Renatus Margaritam filiam Henrico Angliæ regi nuptū collocauit. Rex Carolus interea rogatu & precibus Renati in Mediomatrices profectus. Delphinus pro Sigismundo Austriæ duce in Basilienses & Heluetios. Carolus Andegauensis Cœnomanorum Comes. Bernardus Comes Marchiæ.	1405
1445	23		5406
1446	24		5407
1447	25		5408
1448	26	Iacobus Cordatus ciuis Bituritensis opulentissimus. Franciscus Sfortia Blancha Ducis Philippi defuncti notha accepta uxore in matrimonium, in ducatum Mediolanensem inuadet, cuius hæres erat Aurelianensis filius sororis.	5409

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1449	27	*Inducia uiolata. Rex in Normania rem bene gerit. Victor cum pompa & triumpho Rotomagum ingressus est.*	5410
1450	28	XVII. Cal. Maij *pugna ad* Forminia cũ *superatis Anglis.* *Carolus septimus uniuersam* Nor-	5411
1451	29	*maniam post annos* XXX. *ex quo ab Anglis subacta fuerat, recuperauit.* *Petrus Britanniæ Dux.*	5412
1452	30	*Angli Aquitania expulsi.* *Hic Biturigum modò Rex timidus (sic enim per ludibrium uocabant) uirtute & fortitudine potentissimos Reges nihili fecit, eos fudit fugauítque.*	5413
1453	31	*Burdegala ad Talbotum in continentem reuersum deficit. ad* III. *Id. Iulij pugna ad Castellionẽ in Pertrocorijs, in qua Iohannes Talbotus & eius filius interẽpti.* *Burdegala iterum recuperatur.*	5414
1454	32		5415
1455	33	*Angli è Francia omnino expulsi, præter Calitium & aliquot uicina loca nihil possidebant in Gallia.*	5416
1456	34	*Delphinus iterũ à patre secesserat. in istũ Rex bellum mouit, quem spoliatum re-*	5417
1457	35	*bus omnibus, ne a quoquam exciperetur, inhibuit. sed ad Philippum Burgundiæ ducem, à quo prudenter annos aliquot custoditus est, confugit.* *Arcturus M. Eq. dux Britanniæ.*	5418
1458	36		5419
1459	37	*Franciscus secundus Britanniæ dux.*	5420
1460	38	*Henricus rex Angliæ Gallia pulsus, coniuratione deinde principũ regno exactus in Scotiã fugit. Regina Margarita cum*	5421

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		filio Eduardo in Galliam ad patrem Renatum Andegauensem se recepit. XI. *Calendas Augusti Rex decessit Magduni Biturigum, ad D. Dionysium deportatus.*	
1461	1	LVDOVICVS VNDECIMVS LIIII. REX ANN. XXIII. *Inungitur Rhemis* 18.*Calend.Septemb.*	5422
1462	2	*Congressus Regum Franci & Castulonensis ad Fontem Rabiæ. Comitatus Ruscinonensis Francis oppigneratus à Tarraconensi: ex quo maxima postea contentiones exortæ.*	5423
1463	3		5424
1464	4	*Bellum Bonum publicum uulgo dictum, cõsensu & conspiratione principũ tentantium Regem ipsum in ordinem cogere, qui dignitates & munera fortibus senioribúsque à patre delata abrogauerat, quique à nobilioribus & potentioribus improbè semper aliquid exigebat. Dux Britanniæ & Comes Carolesij Burgundionis F. fratri Regis unico Carolo Biturigum Duci persuaserunt, ut coniurationis & belli princeps esset. Dignitate & statu deiecti hos sequuti sunt.*	5425
1465	5	XVI. *Cal. Augusti pugna ad Montem Lethericum aduersus Comitem Carolesium. Nox prælium diremit. Rex Coruolium se recepit. Carolesius in loco pugnæ cõstitit. Plus tumultus & fugæ fuit, quàm cædis ac uulnerum. Burgundio uictoriã sibi uendicabat, sed ex eo tempore inclinare & imminui res eius cœperunt. Exercitui ducum Bituricus & Britanni ad*	5426

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1465		Stampas obuiam processit. Franciscus Sfortia Mediolani dux consilio & armis Regem adiuuit. in Galliã eius filiũ Iohannẽ Galeatiũ misit. Bellum ducis Burgũdiæ in Eburones. Gulielmus Quadrigarius Parisiẽsis episcopus. Hostes circa Lutetiam. Alia in parte Borbonius Caroli Biturigũ Ducis nomine cupidè ac beneuolè Rotomagi acceptus. quamobrem ad pacis conditiones Rex animum intendere coactus. Pax cõfluentina. Carolus Normaniam, Carolesius urbes ad Somonã sitas, aliásque nonnullas in perpetuum habuit. Ludouic. Lucẽburgẽsis Comes Fani Pauli M. Eq. dictus. His rex quicquid uellẽt cõcessit pro tẽpore, ut eos disiũgeret ac separaret. Ducis tantùm Britãniæ sors iniquior, & iactura maior. Carolesius in Eburones contendit. Inter ducem nouum & Britannũ simultates exortæ. Rex in Normaniæ fines accedit. frater eius nudus & inops iterũ in Britanniã cõfugit.	5426
1466	6	Iohan. Galeatius accepta morte patris, quàmcitissimè in ducatũ Mediolanẽsem reuertitur. Expugnatio & direptio Dinami Duce Burgundione.	5427
1467	7	Brugis Mors Philippi Ducis Burgundiæ XVII. Cal. Iul. Leodio in fidem & deditionem accepto, Burgũdiæ dux Gandauum ad sedanda componendáque omnia contendit.	5428
1468	8	Rex cum paruo comitatu Peronã ad colloquium ducis Burgundiæ accepta fide proficiscitur, ubi de Eburonũ defectione	5429

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		per quosdam Regios facta Dux certior factus est. Quare conclusus rex illic, & duos aut tres dies detentus magno in periculo fuit. Nobilißimos aliquot, & ducis maximè familiares, XV. M. aureorum corrupit. Pax sic firmata & sancita est, ut Campaniā & Bryā fratri cederet. Ipse etiā in Eburones proficisci cogitur. Leodiū III. Cal. Nouēb. expugnatum, direptū, incensum, atque deletum. Iohannes Andegauensis dux Lotaringiæ in Hispaniā ad bellum contendit, sed postea Barchinone febri absumptus est. Rex reuersus fratrem cogit ut sortem	
1469	9	hæreditatis Aquitaniam accipiat. Iohannes Ballua episcopus Andiū Cardinalis cōprehensus custodiæ traditur. Rex Equites ordinis S. Michaelis īstituit.	5430
1470	10	Natalis Caroli Delphini pridie Id. Iulij. Ricardus Varuicensis mota ab Anglis seditione ad Regem confugit. Quas Burgundiæ duci urbes cedere coactus fuerat, paulatim ad se rex pertrahebat recuperabátque. In Turonibus trium ordinum, qui omnino suarū partium erant, conuentum habuit. Vt speciosior belli prætextus esset, post nobilium quorundam prouocationes ad se & querimonias delatas, uiatorem senatus misit qui Burgundiæ ducē in ius uocaret: quod ille perquam ægrè ac molestè tulit. Ambiani ad regem deficiunt. M. Equitum fanum Quintini occupat.	5431
1471	11	Rex loca in potestate obtinens, rem Burgundioni quantum potest extrahit.	5432

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1471		*Dux cupiditate cõferendi manus ardebat. Rex quasdam pa-* *Varuicẽsis à Gallo summũ accipiẽs auxiliũ, Hẽricũ Angliæ regẽ carcere liberauit, Eduardus fugit ad Burgũdionẽ soro-*	5432
1472	12	*cis cõditiones ꝓposuit.* IIII. *Id. Maij mors Caroli Ducis Aquitaniæ, quæ Burgundionis auxit* *ris uirum, & ab eo clàm adiutus, cũ celeriter redijsset, hostes uicit deleuitque. Henricus filio Eduardo principe occiso, interemptus est.* *iram & conatus eius fregit. Rex sine mora loca munita occupat, frat is domesticis in eodem statu & dignitate retentis.*	5433
1473	13		5434
1474	14	*Carolo Burgundioni Audaci in rebus omnibus suscipiendis, rex plurimos inimicos conciliat, negociúmque facessit. Burgundio annum obsedit Nußiam. Impe-*	5435 •
1475	15	*rator è Germania ueniens cum magnis copijs, ut obsidionẽ relinqueret cogere nunquam potuit, nisi conuentione facta.* *Lotaringus interea eũ prouocauit. Rex peracto induciarum tempore, quod tamẽ produci uoluerat, aliquot oppida incendit in Picardia. Anglus Calitium traiectus, cui Burgundio cum paruo comitatu obuiam procedens, Bononiæ illum excepit parum magnificè & copiosè, & longè aliter quàm expectabat. Quare pronior ad agendum de pace cum Rege Carolus uehementer iratus, ac tædio affectus. Congressus duorũ Regũ ad Picquenium pridie Calend. Septemb. Inducia*	5436

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		inter eos eorúmque socios, qui uellent, in IX. annos. Anglus accepta pecunia Delphino filiam despōdit. Regi pariter literas reddidit indices cōiurationis Magistri Eq. *Burgundio pactis seorsum inducijs, in Lotaringos ad bellum profectus est.* *Lud. Lucemburgensis Comes Fani Pauli M. Eq. cum hos tres potentißimos modis omnibus offendisset, & de cuius nece toties conuentum est, à suis destitutus in Ducis fidem confugit ad Montium, Annonia. Rex fanum Quintini occupat.* *Dux Regijs repetentibus eū Perona tradidit, ac statim à Senatu dānatus capite luit pœnas XIIII. Calend. Ianuarij.*	
1476	16	*Bellū à Burgūdione in Heluetios susceptū. Alphōsus Rex Lusitanorū in Galliā uenit aduersus Castulonenses auxiliū quærens: quod ut obtineret, pacē cōponere conabatur. Bis spoliatus, cæsus, atque in fugā compulsus Carolus Burgūdiæ Dux Non.*	5437
1477	17	*Ianua. (pridie Id. ut Aemyl. tradit) occisus est ad Nancium à Renato Lotaringiæ duce fines suos recuperante auxilio potissimùm pecuniæ à Rege suppeditatæ, & exercitus Germanorū. Hic finis opum, deliciarū & triumphorū domus Burgundionū. Rex ob id negocia sibi ex sententia cedere existimans, festinanter in Picardiā profectus, ut quas defuncti Ducis urbes ac loca posset recuperet.* *Stathmi & diuersoria cursorijs equis à rege primùm in Gallia cōstituta.* *Gandauenses tanquam domini*	5438

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1477		*Mariā Ducis fato functi unicā filiā apud se asseruabāt. Philippus Creperecors ad Regem defecit: quæ res non mediocre auxiliū attulit. Princeps Arausiensis Burgundiam utranq;, paucis urbibus exceptis, in regis ditionem facilè subdidit. Maria nubit Maximiliano Austriæ duci Cæsaris F. qui uenerat in Flandriam. IX. Cal. Septemb. Iacobus Arminiacus Nemorosi Dux Lutetiæ gladio pcutitur.*	5438
1478	18	*Arausiensis cum promissa nō præstarentur, defecit, & res in Burgundia perturbauit. superior præfectus reuocatur. Carolus ab Ambœsia illuc missus Dolam*	5439
1479	19	*capit, atque omnia Regi subijcit. Heluetij primū à rege stipēdiū accipiūt. Bellum in Morinis aduersus regium exercitum. Maximilianus se uictorem putans, maiorem cladem accepit. Rex etiā cū eo fœdus & pacem cupiebat, sed quæ sibi multo æquior & commodior foret.*	5440
1480	20	*Iohannes Ballua Cardinalis carcere liberatus.*	5441
1481	21	*Obitus Renati Andegauensis senis Regis à Neapoli expulsi. Rex eius hæreditatem sibi asseruit.*	5442
1482	22	*Maria Maximiliani coniunx ex equi lapsu, unde in febrim incidit, moritur, relictis Philippo & Margarita liberis. Nonnulli tradunt eam tunc grauidam fuisse. Populus Gandauensis Maximilianum ad id adegit, ut desponsa filia Margarita Delphino, cum rege transigeret, & quas terras & loca Rex peteret, ei concederet,*	5443
1483	23	*plura effecturi si possent, ut principis sui*	5444

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		opes potentiamque imminuerent atque debilitarent. Ea uerò annum attingens tertium in Franciam adducta. Anglus hoc facto illusus, ac uehementer indignatus. Delphinus enim gener illi promissus erat. Hic Rex acri magno & uersatili ingenio fuit: quod consistere & conquiescere illi non poterat. Hoc enim potitus, mox aliud affectabat cupiebátque. occultus, uehemens, atque omnium impatiens. Verùm id in primis cauebat, ne fortunæ quicquam cōmitteret, si uel astu uel simulatione uel alia quauis arte posset euadere. omnia scire cupiens, humilis fortunæ hominibus facilis, habitu modicus, cōciliandi peritissimus quos sibi aut prodesse aut nocere posse intelligebat. ad ea quæ cautè moliebatur, nulli sumptui parcens, in cæteris pecuniæ negligens & contemptor. Valetudinarius, ac iam subinde morbo laborans, aliud quàm quo usus fuerat sceptro ac diademate assumptis, Delphino filio cōsilium dedit, ne antiquos magistratus, amicos, familiares, ministros, commutaret. Hoc enim sibi perquam incōmodè accidisse. Morti proximus, suspiciosus, diffidēs alijs, timidus, qui nihil non tentauerat ut timeretur, ex qua re odium maximum contraxit. Pressam nobilitatem primus seruire coegit, populo se formidabilem præbebat, uiam posteris regibus muniens ad opes nimias & potentiam. Nemo unquam tantam præ se tulit religionem, ossa & reliquias Diuorum ubiq; uenerabundè exosculās.	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1483		Pauperibus eripiebat quæ templis largiretur. Populum tributis & uectigalibus plus uexauit quàm priorum regum quisquam alius. Verùm ex quo æger esse cœpit, eum subleuare atque exonerare proposuit. Iudiciorum controuersias infinitas ferè, & tēpus litigādi breuius præscribere: imposturas, furta, rapinas, quæ à pragmaticis & forensibus hominibus quotidie fiunt, abrogare atque omnino tollere statuerat. Item morem & ius unū per totam Galliam cōstituere lingua uulgari comprehensum, & libello breui expositum. Ad hæc pondus unum & mensurā. Nisi ergo morte præuētus fuisset (ut Philippus Cominius ac cæteri scriptores literis tradunt) plurimarū in Gallia utilitatum author futurus erat. Illud autē silentio minimè prætereūdū, ab eo sene uestiendi rationem fuisse mutatā. Nam cultu lauto diuite magnifico exornatū & cōspicuū se intuēs, impense lætabatur. Medico suo, à quo de uita lōgitudine persuasus, & ut sic loquar, incātatus fuerat, decem millia aureorū singulis mēsibus dabat, ut uitā prorogaret. Nemo unquā tot hominibus & Diuis se cōmēdauit. Obijt Plessiaci ad Turones III. Calen. Septēb. aliquanto sexagenario maior. Sepeliri uoluit Cleriaci in æde D. Mariæ.	5444
1484	I	CAROLVS OCTAVVS LV. REX ANN. XIIII. Conuentus trium ordinum in urbe Turonum Iulio mense habitus. Constitutū ut in Francia rector non esset. Regis pueri	5445

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		cura & tutela sorori Annæ Dominæ à Bello Ioco credita: quo indignatus Aurelianēsis Dux, ac ꝑpterea dißidiū exortū. Iohannes Dux Borbonij M. Eq.	
1485	2	Bellum in Britannos. Huic Regi corpus infirmū & imbecillū. Pater latinè scire noluerat. postea Gallicè didicit. In mēse Iunio annū ferè XIIII. attingens consecratus, ac Rex salutatus. Henricus Richemondus septimus Ricardo exacto Angliæ regnum auxilio Gallorum recuperauit. Aurelianēses Duci suo in urbē uenięti, ut bellū in regē pararet, portas occluserunt.	5446
1486	3	Aurelianensis in Britanniam contendit.	5447
1487	4		5448
1488	5	Ludouicus Tremollius XXVI. annos natus summus regis Præfectus. Lunæ die 5. Cal. Aug pugna ad Fanum Albini aduersus Britannos. Dux Aurelianensis & princeps Arausiensis capti. VII. Id. Decemb. Franciscus Britāniæ Dux obit. PAVLVS AEMYLIVS HVCVSQVE SCRIPSIT HISTORIAM.	5449
1489	6	Pax cum Britannis. Rex Margarita Maximiliani filia repudiata, Annam Britanniæ hæredem uxorem ducit, quā per legatum nuptam Maximiliano, ipsi eripiebat. Bellum Archiducis in Picardia. Philippus Creperecors illi restitit.	5450
1490	7	Anglus Britanno in auxiliū cum uenisset, Bononiam usque pertraxit. Pax cum eo facta, pecunia certa ei numerata. postridie Atrebates proditione capti ab Ar-	5451

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1490		*chiducis militibus, qui Ambianos pariter opprimere conati sunt. Tandem pax & soror Archiduci cum Comitatu Atrebatium data sunt.*	5451
1491	8		5452
1492	9	Rex *religiose nimis Ruscinonis & Perpeniani Comitatus Hispano reddidit.*	5453
1493	10	*Expeditio de acquirendo regno Neapolitano.* *Petrus Dux Borbonij Rector Franciæ relictus.* *Principes & nobiles suis sumptibus militabãt. Ludouicus Sfortia Dux Mediolani bellum hoc ualde promouebat.* Rex *pridie Cal. Ianu. Romam ingressus est.*	5454
1494	11	*Papa pronunciauit Imperatorẽ Cõstantinopol.* Rex *Alphonsus, & eius filius Ferdinandus Dux Calabriæ profugi in Siciliam se receperunt. Carolus regnũ obtinuit, ac Neapolim cum triumpho & põpa ingressus est. Gilberto à Mõte Pensierio pro rege illic relicto, Roma redijt.* *Collegium prostitutarum Pœnitentiũ Lutetiæ instituitur. Vniuersi Italiæ principes & ciuitates coeũt, ut obsessis itineribus reditu intercluderẽt Regẽ. pridie Non. Iul. pugna nobilis & uictoria Fornoui ad Tarrũ. Rex perquã modicas copias habebat. Summi Duces Regis,* *Gya tribunus Militum,* *Iohannes Iacobus Triuultius Italus,* *Lud. Lucẽburgẽsis dominus Ligniaci,* *Ludouicus Tremollius,* *Ludouicus Dux Aurelianensis ad Nouarã à Ludouico Sfortia grauiter premebatur. Rex uictor in Franciã reuertitur.*	5455

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Brißonnetus episcopus Maclouien. Cardinalis Cancellarius Franciæ.	
1495	12	Neapolis defecit ad Ferdinandū Alphonsi filium. Galli Gilberto à Monte Pensetio mortuo in patriam rediere.	5456
1496	13		5457
1497	14		5458
1498	1	VII. Id. April. Rex moritur repentè Ambœsiæ, nullis hæredibus relictis. conditus apud D. Dionysium. Ludouicus Aurelianensiū & Valesiorū dux Rhemis rex inuugitur 6. Cal. Iunij. LVDOVICVS DVODECIMVS LVI. REX ANN. XVII. Rex Scholæ Parisiensis statū, studiosorū priuilegia reformare: fori pariter ac iudiciorū abusus emēdare & tollere instituit. Schola tumultuata seditionem mouit.	5459
1499	2	Rex Annā Regis defuncti uiduā Britanniæ Ducē uxorē accepit repudiata Iohanna Ludouici undecimi filia, cui prius Biturigū Ducatū cōceßit: in quo reliquū uitæ tēpus exegit. Cal. Octob. Rotomagi rex parlamētū Scacarij loco instituit, Georgij ab Ambœsia archiepiscopi cōsilio. Mediolani expugnatio. Ludouicus Cremonā Venetis, à quibus ut in Italiā trāscenderet solicitatus erat, restituit. Philippum Rauestanū Prætorē Genuensibus dedit. domū se recipiens, Iohannē Iacobū Mediolani Præfectū summum reliquit. III. Id. Octob. natalis Claudiæ Reginæ. VIII. Calend. Nouemb. Lutetiæ ruina pontis in Sequana, qui D. Mariæ dicitur. Robertus Gaguinus hucusque scripsit.	5460

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1500	3	Iubileus. Mediolanū à Ludouico Sfortia recuperatum Germanorum auxilio, ad quos se cum thesauris profugus receperat. Verùm paulò pòst captus ipse IIII. Id. April. in Franciam adductus, aliquot pòst annis moritur. Ascanius Cardinalis, ut fratris Ludouici liberi euaderent in Germaniam, curauit effecitque, ipse tamen captus à Duce quodam Veneto, & Gallis in manus traditus est.	5461
1501	4	Philippus Archidux Austriæ per Galliam in Hispaniā iter faciēs, apud Parisios honorificentissimè excipitur 7. Cal. Decēb.	5462
1502	5	Albiniacus summus Regis præfectus Neapolim à Fœderico recuperat, qui mortuo Ferdinando fratris filio regni ius sibi uendicabat. Fœdericus & eius uxor captiui in Franciam adducti, humaniter tractantur à Rege. Suasu Papæ Rex Philippum Rauastanum in Turcas misit, sed Venetorum culpa Galli ad Mitylenem uicti, magna calamitate accepta domum reuerterunt. Georgius ab Ambœsia Cardinalis in Francia Legatus.	5463
1503	6	Archidux ex Hispania reuersus Lugdunum se cōfert, ubi pax inter Francos Hispanos, Cæsarem, Archiducē, eorúmque socios promulgatur. Archidux in Sebusianos ad Margaritā sororem Ducis Sabaudiæ Philiberti uxorē inuisendā profectus est. Franci Neapoli expulsi. Hispanus pace uiolata Gonsallum Ferrandum misit qui Neapolim astu ac dolo papæ Alexandri cepit. Ludouicus Ar-	5464

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		meniacus Nemorosi Dux in pugna occisus. Albiniacus & Palissa strenuos & fortes se præstiterunt: uerùm pecunia destituti fuere.	
1504	7		5465
1505	8	Fames & pestilentia.	5466
1506	9	Rex Bononiam pulso Iohāne Bentiuolo papæ Iulio restitui curat.	5467
1507	10	Genua deficit ductu infectoris cuiusdam Pauli de Nouis, sed mox à Gallis recuperatur. Paulus ille mari cum fugeret, captus, Genuæ capite punitur.	5468
1508	11		5469
1509	12	XV. Cal. Iunij pugna ad Carauagium contra Venetos in loco Aignadelli. Bartholomæus Daluianus suis uictis capitur. Brixia, Bergomū, Crema, Cremona, cæteráque ex Ducatu Mediolanensi loca in potestatem Regis uenere: à quo etiam Papa, Imperator, Hispanus ad recuperādas urbes à Venetis occupatas adiuti. Venetorum imperium, Résque publica propemodum delata. Lugduni obitus Georgij ab Ambœsia Cardinalis in Francia Legati. translatus Rotomagum, quod unicum eius erat sacerdotium. An si alia cuperet, ea obtinere non poterat? O seculum fœlix hoc Rege, & tam excellenti uiro Regis consiliario. Nullis negocijs aut belli necessitatibus, quæ in Italia plurima obtigerunt, adduci Rex potuit, ut uectigalia suis ciuibus augeret: ad extremū tamen intra fines à uicinis bello lacessitus, coactus est aliquāto maiora tributa exigere.	5470

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1509		O Regem optimum, patrem patriæ, ac pastorem populi.	5470
1510	13	Papa Iulius homo perfidiosus ad Venetos deficit, Hispanos, Germanos & Heluetios aduersus regem solicitans. Morbus qui uulgo dictus est Coqueluche. Rex & Cæsar omnia experiuntur ut concilium habeatur: quod nunquã fieri	5471
1511	14	potuit. Primùm ad Turones conuenit ecclesia Gallica: deinde locus delectus est concilio, Lugdunum, Pisa, Mediolanum. Vasto Flussas Dux Nemorosi summus regis Præfectus Bononiam aduersus pa-	5472
1512	15	pam expugnat, Heluetij in agrũ Mediolanensem transcendunt. Brixia quæ ad Venetos desciuerat, à Duce Nemorosi statim recepta, ferro & igni uastatur. Die sacro paschæ pugna ad Rauennam in Papæ Venetorũ & Hispanorũ copias. Franci uictores. Nemorosi Dux in hostes excurrens cum parua manu, interceptus occiditur. Duces utriusque partis lectissimi aut cæsi aut capti Rauenna destructa. Corpus Ducis Nemorosi uictoris Mediolanum ad sepulturam translatum.	5473
1513	16	Iulius papa sceleratus & uecors, Cæsarem, Anglum, Heluetios in Francos accendit, sed interea moritur. Ferdinandus Hispaniæ Rex nullo meliori iure, quàm quòd utile & cõmodũ foret, Nauarræ regnum expulso Iohanne Alebreto inuadit & occupat. Henricus VIII. Calitium egressus ui Picardiã intrat, certus auxilij à Cæsare & Flandris. Verùm se domũ recipere coactus, per	1474

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Scotum Francorum socium & amicum perpetuum. Scoti uictores, sed amisso rege in prælio. Bellum etiã à nobis in Anglos mari gestum in ora Britanniæ. Pax inter regem & Venetos III. Non. Iunij publicata. Bartholo. Daluiano & Andrea Gritto liberatis & remissis. Franci Mediolanum & Italiam Heluetijs & Hispanis ibi tum potentioribus cedunt. Heluetij Burgundionũ Diuionem obsessum eunt. Ludouicus Tremollius prætor pecuniam ijs pollicitus, atque interea obside dato Domino Messierarũ, ut obsidionem soluant efficit. Anglus Morinos oppugnat. Excursio & pugna Calcaria uulgò dicta. Longeuillanus Dux, Bayardus & Bussius captiui in Angliam ducuntur. Morini & Tornacenses Anglo certis conditionibus sese dedũt.	
1514	17	Anna Regina è uiuis excedit 5. Id. Ian. Claudia & Renata liberis superstitibus. XV. Cal. Iunij Franciscus Valesius Dux Engolismensium filiam Regis natu maiorem Claudiam ad D. Germanum in Laya ducit in matrimonium. Ducis Longeuillani captiui opera pax inter Reges facta ea lege, ut Francus Mariam Henrici sororem uxorem accipiat. Nuptiæ ad Abbeuillam VII. Id. Octobris.	5475
1515		Ludouicus Cal. Ianuarij moritur, translatus ad D. Dionysium, & cum regina sepultus.	5476

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1515	1	FRANCISCVS VALESIVS PRIMVS, LVII REX, ANNOS XXXII. *Menses tres & sex dies. 25. Ianuarij Rhemis Rex inũgitur.*	5476
1516	2	*Dux Borbonius Magister equitũ creatur. Rex expeditionẽ suscipit ut Mediolanũ recipiat. Prosper Colũna Romanus à Leone Põtifice Mediolanensibus subsidio missus, apud uillã Frãcã à Gallis Hũbercurtio duce capitur, ad internecionẽ propè deletis aut captis Mille & quingentis quos secum habebat equitibus. Paulò pòst maximo & fortissimo Heluetiorũ exercitu cæso fugatóque, incredibili fortitudine & gloria Mediolanum & eius arcem Rex deditione capit, misso in Gallias captiuo Maximiliano Sfortia Duce. Maria Regis Ludouici mortui uidua Duci Suffoctio Anglo secundis nuptijs copupulatur, & in Angliam migrat.* *Fœdus initum cum Heluetijs, certa pecuniæ, quæ singulis annis illis pensitatur, pactione. Rex quoque cum Pontifice Romano Leone secundo pace facta conciliatur. Actum inter eos de pragmatica sanctione abroganda.* *Sacerdotum, Monachorumq́; comitia creandis ecclesiarũ Præsulibus sublata, earúmque rerũ potestas Regi attributa. Venia uniuersorum scelerum à Pontifice concessa, nomen dantibus & coniurantibus in Turcam. Borbonius pro Rege Mediolanum administrat.*	5477
1517	3	*Maximilianus Cæsar solicitatis ad defectionem à rege Heluetiorum aliquot*	5478

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		pagis, Mediolani obsidione frustra tentata, à Borbonio Duce pro Rege fusus ac fugatus, in Germaniam se recipit. Rex Nauarræ è uiuis excedit. Pax inter Gallos & Hispanos. Desponsata Carolo Arragonum Archiduci Lodoica Regis filia, quod pactũ postea dissolutũ est. Abrogata publica sanctio frémente & tumultuante uniuerso clero gallico. Remissio & uenia scelerum omnium lata & edita publicè per uniuersam Christianorum ditionem, ijs qui sua bona in expeditionem Turcicam erogarent, quæ Cruciada uocitata est. Cuius rei occasione piorum hominum pecuniæ interuertuntur, & splendida furta committuntur: contra quæ Lutherus hæresiarcha primum detonare incipit.	
1517	3.	Nascitur Regis filius Galliæ Delphinus nomine Franciscus, sacro lauachro tinctus apud Ambasiam mense Februario.	5478
1518	4	Nascitur alter Regis filius Henricus apud D. Germani in Laia fanum, qui & ibidem Fonte sacro aspergitur. Ladislaus Vngariæ & Bohemiæ Rex moritur, cui succedit Ludouicus eius filius. Fames per uniuersam Germaniam.	5499
1519	5	Maximilianus Cæsar diem fatalem obit. Carolus Hispaniarum Rex Francofordiæ Imperator designatus.	5480
1520	6.	Reges Franciæ & Britanniæ maxima põpa apud Ardeam conueniunt & colloquuntur. Idem statim faciunt Carolus Hispaniarũ Rex, & Henricus Britãniæ.	5481
1521	7	Belgradum ciuitas Vngariæ Christiano-	5482

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1521		rum propugnaculum à Turcis capitur. Bellum inter Carolū, Cæsarē designatū, & Gallos. Cæsariani cōiuratione cū Francisco Sfortia & Pōtifice facta, rē Gallicā in Italia affligūt, & Mediolanū recipiūt. Nascitur tertius Regi filius nomine Cæsar. Cæsar Meseriam in Campania frustra obsidet, propugnantibus eam fortissimis Ducibus Anna Mōmorentio & Bayardo. Rex Cæsarem persequitur, & in Flandriam fugat. Hisdinum in agro Morinensi à Gallis, quorum ductor erat Borbonius, expugnatur: arx verò tormentis bellicis per aliquot dies concussa deditione capitur.	5482
1522	8	Leo Pontifex moritur. Adrianus in eius locum Pontifex creatur. Galli Fontarabiam in confinio Hispaniæ capiunt & præsidio muniunt. Cæsariani post longā obsidionē Neruios, qui Tornacenses dicuntur, cum iis Rex aquarū inundationibus interclusus copias auxiliares trāsmittere nō posset, deditione capiūt, Flandriæq; ditioni subiiciunt.	5483
1523	9	Latrones militari more incedentes & omnia longè lateq; diripientes duce Macloueo, qui se regem Guillotum dicebat, vincuntur & capiuntur. Ipse Macloueus truncatis prius manibus, Parisiis capitis supplicio afficitur, reliquo cadauere in quatuor partes dissecto. Adrianus Pontifex moritur, in cuius locum Clemens septimus sufficitur. Angli cum Cæsarianis coniuncti exercitu contracto ad millia hominum trigin-	5484

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		ta posteaquam arcem Hisdinensem duobus mẽsibus frustra obsedissent, extremã Picardiæ orã latè populãtur & euastãt. Borbonius ad Cæsarẽ deficit, cum aliquot Galliæ nobilibus. Semina in terrã iacta, circa D. Martini festum gelu perempta. unde fames. Troia in Cãpaniã incendio flagrat. Rhodos insula clarissima, à Solymano Turcarum Imperatore post longam obsidionem deditione capitur.	
1524	10	Claudia Regina, Ludouici Regis filia moritur. Borbonius cum exercitu Hispanorum, Germanorum & Italorum Massiliam frustra obsidet, quem Rex persequutus, quum Longobardiam ferè totam armis recepisset, obsessa Papia, mense Februario ac fatali fortuna ac infelici prælio, dum fortiter pugnaret, à Cæsarianis capitur.	5485
1525	11	Rex ex Italia in Hispaniam ad Cæsarem concordiæ ineundæ & firmandæ causa suis nauibus traijcit. Seditio rusticorum per Germaniam penè pestilẽs oborta. Eorũ in Lotaringia cædes ingens à Ducis fratribus edita. Rex pace cũ Carolo Hispaniarũ Rege iniquis cõditionibus fœdere Madriciano facta, ĩ Galliã reuertitur, duobus filijs natu maioribus in Hispaniã obsidibus missis.	5486
1526	12	Turcarũ Imperator Vngariam igne & ferro uastat, Budã diripit, Ludouico Rege cum exercitu conciso Viennã obsidet. Ianus Lascaris stipendio mille ducentorũ Francicorũ in annos singulos à Rege accepto, Literas Græcas in Gallia disseminat.	5487

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1526		Ferdinandus Archidux Austriæ, Vngariæ & Bohemiæ Rex designatur.	5487
1527	13	Roma capitur à Borbonio & Cæsarianis, uexatur, diripitur. Borbonius inter primos murum scandens occiditur. Clemens Pontifex captiuus 40000 aureorum millibus ab hostibus redimitur. Quæstiones repetundarum in Gallia exercentur. Iacobus Belnensis Samblaciani dominus, primæ authoritatis uir, extremæ senectutis, peculatus conuictus suspenditur. Quod supplicium reliqui quæstores & rei nummariæ præfecti ueriti, in exiliũ profugiunt: ex quo retractus Poncherius uir & generis nobilitate & opibus insignis fide à rege accepta reuersus, cum Gentilis Itali Præsidis fraude literis quibusdam remotis suam innocentiam, quod promiserat, probare non posset, pari pœna punitur. Rex Britanniæ uxorem suam Cæsaris materteram, improbãtibus Pontifice & theologis, alterius amore captus repudiat. Cardinalis Dyortius Britannus, episcopus Eboracensis, pompa, splẽdore & fastu inusitato, Legatus ad Ambianos Regem conuenit. Renouatum fœdus inter Franciæ & Britanniæ Reges.	5488
1528	14	Reges Galliæ & Angliæ per suos fœciales Cæsari bellum indicunt. Bellum renouatum est, misso cum exercitu Lautreco in Italiã in Pontificis subsidium, qui expugnata Papia & multis aliјs arcibus oppidisq́;, cũ diutius opinione in obsidione Neapolis fraude Andreæ	5489

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Nauarchi qui ad Cæsarianos defecerat, peste in exercitu graßante, uitam cum morte commutat. *Induciæ octo mensiū inter Reges Galliæ, Britanniæ & Cæsarem.* *Ferrariæ Dux Renatam reginæ sororē alterā Ludouici regis filiam uxorē ducit. Legatus Vngariæ à Vayuoda auxilij cōtra Ferdinādum impetrandi causa, Lutetiam uenit. Eodem tempore fœcialis à Cæsare in Palatium extructo ibidem theatro, in quo Rex cum nobilitate considebat admittitur: qui quia literas nō attulerat à Cæsare, nō auditus remittitur.*	
1529	15	*Ludouicus Berquinus homo doctus & nobilis pro hæretico comburitur.* *Pax Cameraci Heroidum cōuentu inter Pontificem, Cæsarem, Reges Britanniæ & Vngariæ sancita.* *Præstantißima & nobilißima ædificia multis in locis à Rege excitantur.* *Lutetiæ sceleratus quidam in platea Malbertina cædis heri sui conuictus, laqueo suspenditur: & dehinc ceruice non fracta, uiuit.*	5490
1530	16	*Maximilianus Sfortia Lutetiæ moritur, apud Carmelitas sepultus.* *Cæsar Bononiæ à Pontifice diademate Imperiali die D. Mathiæ festo donatur. Leonora Cæsaris soror Regi despōsata, cū Regijs liberis duobus auri milionibus redēptis, in Gallias uenit, & maximo nobiliū populiq; plausu & gaudio excipitur. Rex bonarū artium & literarum omniū studiosißimus, ut eas quàm lōgißimè &*	5491

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		latißime diffunderet, incōparabili Regij sceptri tum ornamēto & omniū mortalium cōmodo Gulielmo Budæo *&* Iohanne Bellaio *hortantibus, Parisijs doctißimos homines in literis* Hebraicis *&* Græcis *atque etiam mathematicis honestis stipendijs publicos pfessores instituit. Quod quum plausibiliter excipi, & feliciter succedere animaduerteret,* Petro Castellano *agnanoste suo authore, prioribus alios in literis* Latinis, Medicina, *&* Philosophia *adiungit, & primorum numerum adauget. quo facto* Academiā Parisiensem *uelut opulentißimum literarū emporium breui florentißimam reddit. Idem locum insigni amplitudine trans* Sequanā *è regione* Luparæ *metatus designat, ubi gymnasium literarum omniū opinione maius, extrueret: quod* Francicorum *centum millibus annuo censu dotare instituebat: in quo* Gymnasiarcha, *professores, sacrifici, & lecti adolescentes egregia indole supra sexcentos in literis educarentur, quod bellis uigentibus exequi non potest: quam gloriam* HENRICVM *qui hodie regnat, manet.* Vt *quemadmodū professores literarum & alia patris laudanda instituta religiose cōseruat, sic & hoc gymnasium extruat, quod uelut arcem literarum hostibus in futurum opponat.* Florentia Cæsaris *auxilijs à* Pontifice *obsessa deditionem facit.* Princeps Aurisiacus *tormento bellico interit.* Clemens Pontifex *inclementer & in-*	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		humaniter in ciues Florentinos sæuit. Margarita Flandrorum gubernatrix Cæsaris amita uiuere desinit.	
1531	17	*Equites Hierosolymitanæ militiæ Modonem in Pelloponesso occupatū à Turcis capiunt & diripiūt. Cæsar in Germania hæreses uarias maximo Germaniæ & totius orbis Christiani malo excitatas,& in dies magis atque magis pullulantes comitijs omniū Imperij ordinū indictis extinguere conatur, sed frustra. Rex ad uim nobilitatis inhibendā & castigandā, apud Pictauos & Cœnomanos reliquósque horū accolas & uicinos, quæ uiolatis magistratibus & legibus spretis impunè ille in alienas possessiones ecclesiasticas & pphanas inuadebāt, cōuētus iuridicos extra ordinē indicit, præsidioq; armatorū quàm maximo Chandioueo rerum capitalium Præfecto duce, repressa nobilium insolenti temeritate, de plurimis supplicium capitale sumptum. Edictum contra falsum testimonium dicentes, & pactorum literarúmque adulteratores, ut capite plectantur exit. Regis mater in fata concedit.*	5492
1532	18	*Reges Galliæ & Britāniæ rursus coeunt Boloniæ primum, deinde Caletij, & uetera fœdera renouant, ínque sese mutuo hospitaliter excipientes, nullum magnificentiæ genus prætermittunt. Res monetalis rei nummariæ Præfectorum auaritia ualde corrupta & deprauata, edicto Regio corrigitur. Edictum contra eos qui armati in-*	5493

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1532		*cedunt & ui utuntur, capitale.* *Rex Britanniæ Religionis tragœdiā inceptat, se caput ecclesiæ dici imperat, Pontificis Ro. memoriā è sacris omnibus eradit, monachos omnes suis possessionibus exuit, exilioq; multat. Eorū bona partim fisco regio, partim nobilibus ut sibi in hoc suo iure tutando adiutores essent, attribuit: quem propterea Pontifex Romanus ecclesiastico anathemate publicè execratur, eique regnum abrogat, & primo occupanti donat.* *Turcæ maximo exercitu Viennā obsident Duce Solymano, cui occurrens Carolus Cæsar cum omnibus Imperij ordinibus, Turcas obsidionem soluere & retrofugere cogit, 24000 excursorū ad internecionem cæsis.*	5493
1533	20	*Pontifex & Rex Maßiliæ cōueniunt: cōsilia ineunt hæresum opprimendarum, & Mediolani recuperandi. Pōtificis neptis despondetur Henrico Valesio secundo regis filio.* *Legionarij ad exemplum Romanorū à Rege septē diuersis Regni Francici partibus instituti, deq; eorum militari disciplina libri disertißimè ab ipso rege scripti.*	5494
1534	21	*Clemens septimus Pontifex moritur, in cuius locum Paulus tertius substituitur.* *Solymanus Turcarum Imperator, multis rebus præclarè gestis, demum à Sophi Persarum Rege in Perside maxima suorum strage uincitur & fugatur.* *Libelli famosi in regia aula cōpilatim Lutetiæ multisq; in Franciæ urbibus sa-*	5495

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		cramentariorũ coniuratione teterrima, eadem nocte mense Octobri contra sacrosanctum Eucharistiæ sacramentũ & missam affixi: ad quorum scelus expiandum, Rex publicas supplicationes indicit: quas obiens, à D. Germani prope Luparam fano, ad D. Virginis solenni Lampadephoria cum maximo Cardinalium episcoporum & nobilium cœtu; capite nudo tædam ardentẽ manibus gestans, religiose progreditur. Eodem die Lutherani aliquot uiui publicè exusti. Ionas triremũ apud Massiliam præfectus, latrociniis cõpluribus infamis, & læsæ maiestatis cõuictus, ceruice truncatur.	
1535	21	Antonius à Prato Cancellarius moritur. In eius locũ Antonius à Burgo sufficitur. Gouleta & Tunetũ in Africa expugnantur à Cæsare magna Barbarorum edita strage. Venia publica à rege clementissimo data Lutheranæ sectæ affinibus omnibus, cõuictis & eius ergo exulibus, modo resipiscerent, & errorẽ abiurarent. Lex cõtra latrones lata salutaris admodum omnibus peregrinãtibus & iter facientibus, ut pedibus, brachiis, dorsi spina & ceruice fracta & cõquassata tandiu sublimes in rota uiuant, quandiu animã de cælo trahere poterunt. Rex Legionarios uariis in locis recenset & armat. Allobrogum oppida & arces ferè omnes & Taurinum occupat. Cæsar Africæ uictor triumphans Romam ingreditur. Franciscus Galliæ Delphinus regis primogenitus Antonij Læuæ	5496

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1535		*impulsu à scelerato quodam Italo ueneno potionatus. Lugduni interit. Veneficus à quatuor equis in partes contrarias actis distrahitur. Marchio Sallusianus perfide ad Cæsarem deficit.* *Bellum inter Regẽ & Cæsarẽ exardescit. Cæsar in Prouinciam Narbonensem maximum exercitum adducit. Rex Cæsari occurrens & loco opportuno castrametatus intercluso eidem omni commeatu, & ulterius progrediendi omni spe sublata, ad eam desperationem adducit, ut leuioribus excursionibus fame & dysenteria bona exercitus parte amissa, in Italiam re infecta retro abire compulerit.* *Hannonij & Flandri Peronam frustra obsident, à qua eadem die obsidionem soluunt, qua Cæsar in Italiam pedem referre cœpit.* *Iacobus Scotiæ rex amicitiæ ueteris quæ olim Scotis cum Francis intercessit, interpollandæ & Regis uidendi eiúsque affinitatis cupidissimus, in Galliam uenit: cui in matrimonium collocatur Magdalena Regis filia celeberrimo nobilium uniuersi regni comitatu, splendore etiam, ornatu, apparatu & magnificentia incomparabili.*	5496
1536	22	*Alexander medices Florentiæ Dux, Cæsaris gener, à Laurentio propinquo suo per noctem in loco secreto occiditur.* *Rex Hisdinum in agro Morinensi arcem longè munitissimam post longam oppugnationem deditione capit.* *Fanum Pauli non longè dissitum fos-*	5497

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		sa, aggeribus, & propugnaculis ualidóque præsidio munit. Præses Gentilis Italus, falsi peculatúsq; reus in carcerem conÿcitur, & aliquanto post in publico patibulo appenditur. Cæsariani conflato magno exercitu fanum Pauli obsident, ui expugnant, cæsis Gallis omnibus in præsidio relictis. Hinc Monstrolium deditione capiunt, utrunque incendunt: postremo Morinum arctissima obsidione cingunt, in quod cum commeatum noctu & militem recentem intulissent Gallorum Duces aliquot primæ nobilitatis, à Cæsarianis ferè omnes capti sunt. Induciÿs demum in decem menses pactis, Cæsariani soluta obsidione discedunt. Magdalena Regis filia regina Scotiæ tabe interit. Maximus Gallorum exercitus ductu atque auspiciÿs Henrici Delphini in agrum Taurinensem mittitur, à quibus Suza, Moncallerio, multísque aliÿs arcibus & oppidis expugnatis, ultra Padum Cæsariani longè pelluntur. Induciæ cum Cæsarianis in triennium pactæ.	
1537	23	Anna Mommorentius magnus equitum magister creatur. Turris bellica quæ est Parisÿs ad montem Antonÿ in qua maxima uis nitri sulfurisq; & bombardici pulueris asseruabantur, fulmine ad imum discussa est, saxis in loca uicina & trans Sequanam iactis, quibus ædificia plurima afflicta & conquassata.	5498

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1537		Pontificis, Cæsaris & Regis apud Niciā in Prouincia cōuentus, ubi cum post longas & multas disceptationes pax conciliari non posset, Induciæ in decem annos sanciuntur. Antonius à Burgo Cancellarius moritur. In eius locū iuris Præfectus Poyetus Curiæ Præses sufficitur.	5498
1538	24	Imperatoris uxor uita defungitur. Quia Procuratorum & Patronorum sinuosis litium uoluminibus & calumnijs in foro uelut labyrintho inexplicabili magna fortunarum suarum Galli uersabatur, lata lex de litibus forensibus certo compendio decidendis, & cito ad exitum perducendis. Lata item alia de Magistratibus & Rēp. administrātibus, ut ijs in locis agerent, quibus praeessent: quæ tamen ut prius hominū improbitate & fraude sensim exoleuerūt, & maximo hominū malo obseruari desierunt.	5499
1539	25	Gandauenses imperiosi & seditiosi homines suorum priuilegiorū monumenta suis archiuis à Maria Vngariæ regina Cæsaris sorore Belgicæ Cæsarianæ rectrice sibi sublata quæsti, res nouas meditantur: aduersus reginā insurgūt: suos magistratus capite puniunt: à Cæsare deficere ad Regē parāt: quorū Legati à rege auditi nō impetratis in gratiā Cæsaris quæ postulabant domum remittuntur. Cæsar accepta Regis fide per Gallias nullo regio ornatu, sed hominis priuati habitu plusquā mediocri, ex Hispania in Flandriā trāsit. Cui à Rege, eius liberis & tota nobilitate obuiam itum est ad	5500

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		radices usque montiũ pyreneorũ: qui deinde ꝑ omnes Regni Gallici ciuitates incredibili apparatu, pompa, splendoreq́; & magnificẽtia, oblatisque summis muneribus, applaudentibus & gratulantibus populi Gallici omnibus ordinibus exceptus, & ubiuis locorum potestate plusquam regia quantũ uoluit usus, Valentianas usque nobilißimo frequentißimóque comitatu deducitur. *Ardea, Franciæ contra Anglos & Flandros propugnaculum, foßis altis mœnibus & aggeribus maximo sumptu intra menses paucos munitur.*	
1540	26	*Cæsar Gandauum cum exercitu iusto peditum Germanorum, equitumq́; Hãnoniorum & Artesiensium ingressus, cum prius ciuibus per suos Duces oratione blãda omnia arma abijcienda & suam clementiam implorandam persuasisset, de seditiosis quæstionem magna seueritate exercet: præcipua capita morte plectit: maximum aliorum numerum laqueo in collum inserto, suis pedibus aduolui, & suam misericordiam implorare imperat: omnium opificum (quorum genera duo & sexaginta erant) ædificia publica, tormenta bellica, uexilla, uasa argentea, pecuniam & possessiones fisco suo adiudicat: & demum oppressa, omni qua semper usi fuerant libertate, eorũ sumptu in D. Bauonis monasterio arcem inusitatæ magnitudinis ad domandã eorundẽ ferociã & Barbariã excitari & extrui curat. Dux Cliuensis quem Gueldrenses*	5501

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1540		*post sui Ducis mortem cum eius testamento tum sponte sua patronum & pro Duce sibi adsciuerant, accepta à Ferdinando Cæsaris fratre fide, Gandauum ad Cæsarem uenit, à quo cōtemptim acceptus, re infecta discedit.* *Anglus Rex Mariam Cliuensem Ducis Cliuensis sororem quarto coniugio uxorem ducit, & paulò post repudiat, quinta sanguinis Anglici formosissima superducta, quam adulterij ream nō ita longo interiecto tēpore, ut secūdū quā hæc sanguinis propinquitate contingebat capite multat. Philippus Chabotius Thalassiarchus primo apud Regem gratiæ loco peculatus causam in grauissimo iudicum ex omnibus prouincijs Francici regni coactorum cōsessu dicere cogitur. dānatione omnibus honoribus exutus, regis beneficio postea in integrum restituitur.* *Iohānes Vayuoda Vngariæ rex moritur, relicto infante sub tutela Georgij Monachi, qui statim Transsyluaniam totam, Budam, Pestam, & quod reliquum in Vngariæ, Vayuodæ patri parebat, in pueri uerba iurare cogit. quod intelligēs Ferdinādus, comitijs quibus Hagenoæ Cæsaris nomine præsidebat relictis, cum exercitu Budam obsidet, à qua Turcico exercitu quammaximo superueniente, funditur & fugatur, cæsis ferè in Danubij transitu omnibus suis. Buda Turca potitus Vayuodæ filium cum matre in Transsyluaniam relegat.*	5501
1541	27	*Cæsar Ratisbonæ alia comitia indicit.*	5502

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Agitur de componendis circa religionem controuersijs, quam ad rem terni utrinque deliguntur, quibus conuenire nõ ualentibus, res tota ad futurum concilium remittitur. Bellum decernitur sumptibus Imperij terra & mari gerendũ cõtra Turcam. Dux Cleuensis ad Regẽ Galliæ se confert, & cum eo fœdere coniungitur, pacta illi & promissa in matrimonium Margarita Regis & reginæ Nauarræ unica filia. Salinaria uectigalia noua ratione cõstituta uocatis in iudiciũ qui ijs exigẽdis præfuerãt, & tãdem lite de eorum bonis æstimata damnatis. Cæsar Fregosius & Antonius Rinconius Regis Legati Venetias per Padum nauigio petentes, à Cæsarianis immaniter contra ius gentium occiduntur. Cæsaris in Argeriam Africæ expeditio sub autumni finem, naufragium & clades ingens accepta. Germanorum exercitus pro recipienda Buda in Vngariam duce Marchione Brandeburgensi missus, ad Pestam Ducum socordia & rei militaris neglecta disciplina funditur, fugatur & profligatur. Poyetus Cancellarius sordium, corruptellæ & compilationum reus, carceri apud Biturigas includitur. In cuius locum Montelonius Curiæ Parisiensis præses Cancellarium agit.	
1542	28	Rex Legatos ad Cæsarem mittit, ut cæsorum Legatorum noxam sibi expiaret, & de Mediolani iure sibi satisfaceret,	5503

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1542		Legati cum nihil impetrassent, bellum cruentißimum excitatum. Longuallius cum decem inferioris Germaniæ peditum millibus per mediam Brabantiam iter facit, arces & oppida uastat, munitaq́; loca pecunia multat: Louanienses & Antuerpienses terret: Principem Auriſiacum cæsis aut captis tribus Germanorum millibus in fugam uertit. Cæsariani Cliuensis ditionem igne & ferro uastant, latè populantur, arcésque & oppida munitiora capiunt, quos Gulielmus Dux habito Ruremūdæ delectu, ex omnibus locis facilè præterquā Symbergo expellit. Carolus Dux Aurelianorum Regis filius Yuoidium expugnat. Hinc Viroetonium Arlunū Leucēburgumq́; & omnes Ducatus eius arces & oppida capit munítque. Dux Vindocinensis Regis in Picardia Legatus in Septentrionali Belgicæ parte Tornehanensem arcem nobilißimam capit, & solo æquat: Flandros Comite Rencio eos ducente fundit, fugatq́;. Lilerium oppidum aliaq́; castella in Artesiensibus capit. Rex Perpenianum in Hispaniæ & Galliæ confinio Delphino cum ingentibus copijs præmisso, obsidet, oppugnat & tormentis bellicis concutit: ipse cum præcipuo exercitus robore subsequitur. quod cum à decem Hispanorum millibus per deuios saltus clam Gallis intromißis defenderetur, aquísque sub Autumni finē	5503

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		magna ut inundantibus, castra infesta-rentur, capere non potuit.	
		Rex Rupellanos & marinarū insularū incolas, qui ob salinarum uectigalia nouos motus concitauerant, iratus, cum armatis copijs adit: uerum pueris & inermi plebe misericordiam eius subinde implorantibus, ueniam concedit, & rebellionis seminaria in ipso exortu extinguit.	
		Rex Scotiæ uita defungitur.	
1543	29	*Cæsariani Hymbergo in Cliuiam dum commeatum & militem recentem immittere uolunt, cum Cliuensibus atroci prælio confligunt: & cum eorum equitatum in fugam uertissent, peditatū omnē suum immani strage cum omnibus tormentis bellicis & commeatu quem importabant amittunt, præclarámque uictoriam Cliuensibus tradunt.*	5504
		Rex singulis oppidis regni Francici pro rata parte ingentem pecuniæ summā ad stipendiū quinquaginta peditum millibus dissoluendum extra ordinem imperat: equitatum nobilium euocatorū præsto esse ad certam diem iubet, & ingenti exercitu collecto, ad Marolias in Hannoniam progressus, Landricium capit, fossáque, aggeribus, mœnibus, propugnaculis, & ualido præsidio munit.	
		Cæsar ex Hispania Tarracone Genuam Ligurum appulsus, in Germaniā transit, ubi collectis ingentibus copijs, Durā Cliuensiū præsidio defensam, ui expugnat, incendit, diripit: qua clade consternatus Gulielmus Dux, & à suis proditus, ad	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1543		Cæsaris pedes supplex abiectus, ueniam impetrat, traditus Cæsari Geldrēsis Ducatus omnibus oppidis lōge munitißimis. Motoloneus Procancellarius in fata cōcedit. In cuius locum Errautius Chemanæus præses Taurinensis substituitur. Angli cum Cæsare confœderati, ad decem millia cum Cæsarianis Landricium aucta obsidione cingūt, quo Cæsare quoque rebus in Geldria confectis, omnes suas uires conuertit. Rex instante hyeme omnibus suis copijs obsessis, subsidio ueniens, pulsa & loco mota Cæsariani exercitus parte, quæ cis fluuiolum castra habebat, cum inspectante Cæsare commeatum in oppidū & recentem militē quantum uoluit introduxisset, in Galliā paucis desideratis incolumis reuertitur. Claßis Turcica Aenobarbo duce Niciā capit, uastat, diripit, homines in seruitutē abducit: uerū arcem diu frustra obsidet. Cæsariani duce Gulielmo Funestemburgi homine fidei lubrica, & à Frācis perfuga, quædam loca munita in Barris recipiunt, & Leucemburgum obsident. Verum statim à Gallis ductore Iano Caraciolo Principe Melphitano pulsi & fugati, obsidionem soluunt. Angli in agro Boloniensi cædes crudeles edunt.	5504
1544	30	Delphino filius primogenitus nascitur apud Aquæ bellæ fontē, & ibidem paulò post sacro lauachro aspergitur. Franciscus Anguineus Vindocinensis Ducis frater, regÿ sanguinis & spiritus, iu-	5505

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		uenis, Alpinarum gentium Prorex, Carignianum obsidet: & fusis concisisq; hostium Cæsarianorum uiginti millibus, quorum Dux Alphonsus Daualus Vasti Marchio erat, memorabili uirtute, illustrissima uictoria apud Cerisoliū potitur, & Carignianum deditione recipit. Cæsar posteaquam Regem Franciæ Spiræ in comitijs magna contentione hostem imperij pronunciari curasset, & cū eo Henricus Anglorum rex conspiratus, collectis ingentibus exercitibus, in Galliam irrumpūt. Cæsar in Leucemburgum militibus in præsidio relictis fame laborantibus, deditione primum recipit. hinc trāsgressus in Campaniam Ligniacum in conualle montibus interclusum, quòd loco iniquo propugnari facilè non posset, expugnat: deinde Sandizeriū post longam obsidionē deditione capit. Hinc sequuta Lutetiæ trepidatio ingens, urbis præfectorū ignauia excitata. Cumq; Cathalanū peruenisset, de ineunda cū Rege cōcordia monacho Hispano internuntio agit: concepta pacis capita cum Rex non aspernaretur, Cæsar sancita pace p Suessiones retro Cameracum & in Flandriā se recipit. Anglus ab Oceano Britannico cum Monstrolium & Boloniam arctissimè obsedisset, hanc demum Ducum ignauia malè defensam deditione capit. Hinc Richerij fanum incendit, & omnē agrum miræ fertilitatis euastat: sed aduentante Regis exercitu, properè in Angliam cum exercitu refugit.	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1545	31	Claßis Gallica trecentis & amplius nauibus instructa, maris imperio potitur, & ora Britannica lecta Anglos in portus refugere cogit. Boloniam quoque rex cum ingenti exercitu proficiscitur. Cúmque eam capiendi spes non esset, ad reprimendas Anglorū excursiones arx munitißima in littore excitata, in quā etiā præsidium quàm maximum impositum. Dux Aurelianus febri pestifera non procul à Castris regüs interit.	5506
1546	32	Isabella Henrico Delphino filia nascitur, & sacra lotione apud Aquæbellæ fontem tingitur. Rei frumentariæ caritas longè maxima in Gallia & propè fames. Pax inter Francos & Anglos hac conditione coit, ut intra octauū annū Franciæ Rex magnam pecuniæ summam pensitaret, ea persoluta, Boloniam recepturus: Bolonia interim tanquam obses penes Britannos esset. Cæsar cōiuratione cum Pontifice facta, aduersus Germaniæ Principes & ciuitates imperiales Lutheranæ factionis expeditionem suscipit, à quibus circa Ratisbonam arctißimè obsessus periclitatur: demū suppetias ei ferentibus copüs Flandricis, quarū ductor erat Burensis comes, & insurgentibus Ferdinādo cū Bohemis & Mauritio Saxone, in Saxoniæ Ducatum exercitum Germanorum, in quo supra sexaginta armatorum millia erant, dißipatur & fugatur, & hinc Cæsar captis Virtemburgensi & Saxoniæ Duci-	5507

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		bus Lantgrauioque Hesso, multatisque ingẽti pecunia ciuitatibus omnibus quæ contra se arma tulerãt, late rerum in Germania potitur. *Errautius Chemanæus Procancellarius occidit. In cuius locum Oliuarius suffe-ctus.* *Anguianus arcula in caput ludicro ab æqualibus illisa interit.*	
		Henricus Britanniæ Rex fato concedit, Eduardo filio octo annos nato Regni hærede relicto, cui mandato regio regia pompa Lutetiæ iusta persoluta. *Franciscus Galliarum Rex non ita multo post in arce Rambuletana febre continua atrocissimè conflictatur, qui post pœnitentiam incredibilem, & confessionem noxiarum contractarum cum ad sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum, unctionis sacræ extremũ addidisset, filiúmque salutaribus præceptis eloquentia diuina ad Regni capessendi administrationem exhortatus esset, in Christi sanguinis pro nostris delictis effusionem tota salutis fiducia collocata, quã ad rem Castellanus Matisconum episcopus diuinam ei operam nauauit, decima octaua à morbi primordijs die animam agit.*	
1547	1	HENRICVS II. VALESIVS F. LVIII. REX *Rhemis sacratur & coronatur* VII. *Cal. Augusti.*	5508

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi

